

Інформаційна публікація для іноземців, що проживають в ЧР, надає цілісний огляд елементарної інформації про Чеську Республіку з метою допомогти в першу чергу іноземцям, що походять з країн, які не належать до держав-членів Європейського Союзу, для простішої орієнтації в повсякденних життєвих ситуаціях, з якими вони зустрічатимуться у рамках процесу інтеграції до чеського суспільства. Крім елементарних відомостей про ЧР, довідник інформує про структуру та функціонування громадського управління, шляхи вирішення кризових ситуацій, систему освіти, охорони здоров'я та соціального забезпечення, працевлаштування, житло, транспорт та ін. Публікація має правити за зрозумілу та практичну інструкцію, в якій на випадок ширшого інтересу до певної галузі містяться посилання на детальніші джерела інформації. Інформація, що міститься в публікації, це інформація станом до 1 січня 2011 року, якщо в довіднику не вказано інше.

В електронному вигляді довідник доступний на сайті <http://www.cizinci.cz>, у розділі довіднику «Інформаційні матеріали», а також на <http://www.imigracniportal.cz>. Публікація була видана на чеській, англійській, українській, російській, монгольській та в'єтнамській мовах.

Інформаційний довідник для іноземців Чеська Республіка

2011

УКРАЇНСЬКА РЕДАКЦІЯ

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

**Інформаційний
довідник для іноземців
Чеська Республіка**

м. Прага, 2011р.

ЗМІСТ:

1. ПЕРЕДМОВА	5
2. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО ЧР	7
Посилання на детальні джерела інформації	8
3. Структура і дія законодавчої, виконавчої та судової влади; громадське управління	9
3. 1. Парламент Чеської Республіки	9
3. 2. Виконавча влада	9
3. 3. Суди, прокуратури	9
3. 4. Громадське управління	10
3. 5. «eGovernment» в ЧР	12
3. 6. Офіційна мова в державних установах	13
Посилання на детальні джерела інформації	14
4. Перебування іноземця на території ЧР/ Шенгену та громадянство	15
4. 1. Першорядна інформація про перебування іноземців	15
4. 2. Тимчасове перебування на території ЧР/Шенгену	15
4. 3. Постійне проживання в ЧР	24
4. 4. Біометричні дані в посвідченнях про дозвіл на проживання	27
4. 5. Інша практична інформація	31
4. 6. Особистий номер	33
4. 7. Громадянство Чеської Республіки	33
Посилання на детальні джерела інформації	34
5. Куди звертатися за допомогою	36
5. 1. Адвокати	36
5. 2. Уповноважений з питань прав людини	36
5. 3. Захист споживачів, Чеська торговельна інспекція	36
5. 4. Корупція	36
5. 5. Вирішення кризових ситуацій	37
5. 6. Вирішення інших кризових ситуацій	38
6. Система освіти та конвертації освіти	41
6. 1. Дошкільна освіта	42
6. 2. Обов'язкова та початкова освіта	43
6. 3. Середня освіта	43
6. 4. Вища спеціальна освіта	45
6. 5. Визнання (конвертація) освіти у початкових школах, середніх навчальних закладах та технікумах, отриманої за кордоном	45
6. 6. Вищі навчальні заклади	46
6. 7. Визнання (конвертація) вищої освіти та кваліфікації, отриманих за кордоном	46
6. 8. Признання спеціальної кваліфікації	47
6. 9. Інші форми освіти: мовні курси, курси чеської мови та освіта дорослих	48
Посилання на детальні джерела інформації	48
7. Система охорони здоров'я та медичне страхування	50
7. 1. Загальне медичне страхування	50
7. 2. Договірне медичне страхування	52
7. 3. Обов'язкове щеплення	54
7. 4. Організація системи медичного обслуговування в ЧР	54
7. 5. Захист та підтримка громадського здоров'я	56
7. 6. Поява кліщів в ЧР	56
Посилання на детальні джерела інформації	57
8. Працевлаштування	58
8. 1. Працевлаштування іноземців: порядок дій	58
8. 2. Трудові правовідносини	60
8. 3. Права та обов'язки працівника	61

8. 4. Посередництво при працевлаштуванні та інші послуги щодо зайнятості	63
8. 5. Профспілки	64
Посилання на детальні джерела інформації	64
9. Підприємництво в ЧР	66
9. 1. Індивідуальне підприємництво	66
9. 2. Торгові товариства	67
Посилання на детальні джерела інформації	68
10. Соціальне забезпечення	69
10. 1. Організація та управління соціальним забезпеченням	69
10. 2. Соціальне страхування	69
10. 3. Прожитковий мінімум	75
10. 4. Державна соціальна підтримка	76
10. 5. Соціальна допомога	78
Посилання на детальні джерела інформації	81
11. Житло	82
11. 1. Проживання у власному будинку чи квартирі	82
11. 2. Проживання на орендованій житплощі	82
11. 3. Проживання в кооперативних квартирах	83
11. 4. Заявки на постачання електроенергії та користування іншими послугами по квартирі	83
11. 5. Втрата житла	83
11. 6. Інша корисна інформація	84
Посилання на детальні джерела інформації	84
12. Транспорт	85
12. 1. Міський транспорт	85
12. 2. Міжміський транспорт	85
12. 3. Посвідчення водія	85
12. 4. Замін іноземного посвідчення водія на посвідчення водія ЧР	86
Посилання на детальні джерела інформації	91
13. сім'я, шлюб, життєві події	92
13. 1. Метрики та сфери їх дії	92
13. 2. Укладення шлюбу (умови); зареєстроване партнерство (умови)	93
13. 3. Розлучення	94
13. 4. Народження дитини, батьки якої є іноземцями	94
13. 5. Смерть близької людини	95
Посилання на детальні джерела інформації	96
14. Окремі відомості про чеське суспільство	97
14. 1. Усне та невербальне спілкування	97
14. 2. Режим дня	98
14. 3. Чеська кухня	98
14. 4. Звичай і традиції	99
14. 5. Релігія	100
14. 6. Основний культурний перелік	100
15. Інтеграційні центри	102
15. 1. Контакти на Інтеграційні центри	103
16. Контакти На Недержавні Безприбуткової Організації (Нбо), Які Діють В Області Інтеграції Іноземців	106
17. Контакти на управління	112
17. 1. Поліція по роботі з іноземцями	112
17. 2. Центри зайнятості	118
17. 3. Крайові адміністрації	118
17. 4. Відділи надання притулку і міграційної політики Міністерства Внутрішніх Справ	118
18. Інша корисна інформація і посилання	126

1. ПЕРЕДМОВА

Ви тримаєте у руках «Інформаційний довідник для іноземців у ЧР», створений у рамках «Концепції інтеграції іноземців» Міністерством внутрішніх справ у співробітництві з деякими іншими міністерствами та недержавними неприбутковими організаціями. Довідник призначається, головним чином, для іноземців, що походять з так званих «третіх країн», тобто країн, що не є членами Європейського Союзу, ЕАОС і Швейцарії. Одночасно публікація може служити всім особам, що знаходяться в контакт з іноземцями і хочуть поглибити свої знання в цих темах. Публікація не призначена прохачам міжнародного захисту і тим, кому був наданий міжнародний захист.

У завдання довідника не входить надання детальної та вичерпної інформації, що стосується життя у ЧР, оскільки це, враховуючи обмежений об'єм документа, не видається можливим. Її метою є надати **цілісний огляд елементарної інформації про Чеську Республіку та допомогти Вам спростити орієнтацію у повсякденних життєвих ситуаціях**, з якими Ви зустрічатиметеся у рамках процесу інтеграції до чеського суспільства. Крім елементарних відомостей про ЧР, довідник інформує про структуру та функціонування громадського управління, шляхи вирішення кризових ситуацій, систему освіти, охорони здоров'я та соціального забезпечення, працевлаштування, житло, транспорт та ін. Складовою частиною публікації є також список Центрів інтеграції (див. Розділ 15) і в вибраних не бюджетних некомерційних організацій (НБО) що діють на полі інтеграції іноземців (див. Розділ 16).

Довідник доступний як у друкованому, так і в електронному вигляді на сторінках <http://www.cizinci.cz> або <http://www.imigracniportal.cz> або на англійській мові <http://www.immigrationportal.cz>.

Крім чеської версії, є доступний його переклад на англійську, українську, російську та в'єтнамську мови. Публікація має правити за зрозумілу та практичну інструкцію, де на випадок ширшого інтересу до певної галузі містяться посилання на детальніші джерела інформації. Враховуючи той факт, що Чеська Республіка прямує до створення «інформаційного суспільства XXI століття», окремі організації та установи, окрім традиційних інформаційних каналів (друковані матеріали, пошта, телефон), дедалі частіше використовують для інформування широкої громадськості власний сайт. На них можна знайти більш детальну інформацію по кожній темі. Ряд цінних відомостей можна отримати також за головною адресою чеського громадського управління у Інтернеті:

<http://portal.gov.cz>

В публікації посилання на можливість отримання детальних інформацій є позначено таким символом:

Для подальшого розділення у межах конкретних сайтів використовується символ „►“.

Ми усвідомлюємо факт, що не для всіх Вас робота з Інтернетом та багатством інформації, що він пропонує, є звичною повсякденною справою. Однак рекомендуємо Вам приділяти користуванню ним підвищену увагу, оскільки значення Інтернету зростає не лише як джерела необхідної інформації, але також як засобу для прискореного вирішення приватних та офіційних справ. Якщо у Вас немає власного досвіду роботи з Інтернетом, проте Ви бажаєте скористатися його можливостями, зверніться з проханням про допомогу до НБО, що займаються проблематикою інтеграції іноземців (див. главу 15), які сьогодні вже у стандартному порядку пропонують клієнтам безкоштовний доступ до Інтернету та супровідну допомогу при користуванні ним (деякі з них пропонують безкоштовні комп'ютерні курси). Безкоштовний вихід у Інтернет пропонує також мережа публічних бібліотек, що покриває усю ЧР, та за незначну плату (у межах приблизно 40–100 чеських крон за годину) – також Інтернет-кафе.

Враховуючи безперервні зміни у суспільних реаліях та створення нових юридичних нормативних актів, просимо пам'ятати, що наведені посилання у Інтернеті та **інформація, що міститься у довіднику, стосуються стану на 01. 01. 2011 р.** (якщо діє інша дата, цей факт позначено безпосередньо у тексті біля конкретних відомостей). **У публікації не враховані поточні зміни, що сталися після зазначеної дати.**

З характеру та призначення цього інформаційного довідника випливає наявність у ньому деяких **скорочень та узагальнень**. Водночас не видавалося можливим умістити на обмеженому просторі усі розглянуті у документі законодавчі акти. Таким чином представлена публікація не заміняє закон і пам'ятайте, що **офіційним джерелом інформації в законодавстві є тільки актуальна редакція закону**. У випадку, якщо вам потрібно буде на будь-яку тему, що міститься в публікації більш детальне чи конкретне пояснення, звертайтеся, будь ласка в компетентний орган, який Вам надасть допомогу при вирішенні Ваших питань. Не соромтесь також скористатися послугами Центрів інтеграції і некомерційних організацій, що діють на полі інтеграції іноземців. **Центри інтеграції і НБО надають свої послуги в основному безкоштовно та раді Вам допомогти вирішити проблеми, які Вас можуть спіткати в ЧР.**

Цей тип публікації обов'язково приносить також констатування основних і мабуть загально-відомих фактів. Але необхідно усвідомити, що в Чеську Республіку приходять люди з областей, які відрізняються своєю культурою, і для них ці основні питання можуть бути незрозумілими. Текст по своїй суті має нейтральний і загальний характер. Тому його неможливо сприймати як мовний чи культурно сформований групі іноземців.

Ми усвідомлюємо той факт, що інтеграція до чеського суспільства, яке стало Вашою другою домівкою – тимчасовою або постійною – є непростим завданням, що вимагає отримання та засвоєння нових знань, серед яких не на останньому місці – знання чеської мови, яке дозволить Вам спростити вирішення елементарних життєвих ситуацій, порозумітися у державних установах та у межах повсякденних людських взаємин. Ми віримо, що довідник, який пропонується Вашій увазі, стане для Вас корисним та практичним помічником.

2. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО ЧР

- **Офіційна назва держави:** Чеська Республіка (скорочено ЧР, міжнародний код – CZE); коротка назва – Чехія
- **Офіційна мова:** чеська **МОВА**
- **Населення:** приблизно 10 млн. мешканців
Більшість населення (приблизно 60 %) не сповідує жодної релігії, близько 30 % населення вважають себе членами декотрої з церков або релігійних об'єднань.
Майже 95 % населення вважає себе за національністю чехами, решта – болгари, хорвати, угорці, німці, поляки, цигани, русини, росіяни, греки, словаки, серби, українці та інші.
- **Державний устрій:** парламентська демократія
Виконавча влада належить президенту та уряду, законодавча – двопалатному Парламенту Чеської Республіки (що складається з Палати представників та Сенату).
- **Валюта:** чеська крона (Kč, CZK)
Одна крона (1 Kč) складається з 100 галержів. Існують монети вартістю 1 Kč, 2 Kč, 5 Kč, 10 Kč, 20 Kč, 50 Kč і банкноти вартістю 50 Kč, 100 Kč, 200 Kč, 500 Kč, 1 000 Kč, 2 000 Kč і 5 000 Kč (від 1. 4. 2011).
Курс крони – CZK/EUR 25,27; CZK/USD 19,17 (в середньому за 2010).
- **Територія:** Чеська Республіка розташована у Центральній Європі, і її територія складається з трьох історичних земель – Чехії (західна частина, вживається також назва Богемія), Моравії (схід) та Чеської Сілезії (північний схід країни). ЧР межує з чотирма державами: на заході – з Німеччиною, на півночі – з Польщею, на сході – з Словаччиною, а на півдні – з Австрією.
Чехія знаходиться на межі двох гірських систем. Західна та центральна частина знаходяться на Чеській височині, східна частина лежить в межах Західних Карпат. Головні річки – Лаба та Влтава, у Моравії – річка Морава, а у Сілезії – Одра з Опавою.
- **Адміністративний поділ країни:** 14 країв та населені пункти (муніципалітети, муніципалітети з уповноваженим міським/селищним управлінням та муніципалітети з розширеними повноваженнями).
- **Столиця:** Прага (найбільше місто в Чехії – приблизно 1 млн. мешканців) Знаходиться у центрі території Богемії на річці Влтава. Історичний центр міста є історико-культурним заповідником ЮНЕСКО.
- **Інші великі міста:** Брно (друге по величині місто у Чеській Республіці, історична столиця Моравії; в місті знаходиться ряд установ, напр. Конституційний суд), Острава, Плзень, Оломоуц, Ческе Будейовіце.
- **Часовий пояс:** UTC (Грінвічський час) + 1 година (влітку + 2 години)
- **Державні свята і інші свята:**
Державні свята і інші свята – це вихідні дні (в ці дні можна дати розпорядження про вихід на роботу тільки у виняткових випадках).

Державні свята:

1 січня – День відновлення незалежності Чеської держави

8 травня – День Перемоги (1945р.)

5 липня – День слов'янських вівровчителів Кирила і Мефодія

6 липня – День пам'яті спалення Яна Гуса (1415р.)

28 вересня – День чеської державності

28 жовтня – День проголошення незалежної Чехословацької держави (1918р.)

17 листопада – День боротьби за свободу і демократію (1989р.)

Інші свята:

1 січня – Новий Рік

Великодній понеділок – свято із змінною датою

1 травня – Свято праці

24 грудня – Щедрий день

25 грудня – 1-й день Різдвяних свят

26 грудня – 2-й день Різдвяних свят

• Коротка історія:

Найдавнішим історично підтвердженим етносом на території сучасної Чехії з початку IV століття до н.е. були кельти. З VI століття цю територію заселяли слов'янські племена, які у VII столітті створили так зване князівство Само. Після 820 року на території сучасної Чеської Республіки виникло перше державне утворення – Великоморавська імперія, з якою пов'язують початки християнства на цих землях. Після її розпаду на початку XX століття державотворення перемістилося до Чехії. У 995 році князівський рід Пржемысловичів об'єднав чеську державу.

З середини XII століття починається період економічного і культурного розвитку, який підтримувався напливом німецьких колоністів. У XIII та XIV століттях чеська держава внутрішньо зміцнилася, стала економічно могутньою і досягла найбільшого територіального розширення за всю свою історію. Свідченням розвитку освіти є заснування королем Карлом IV у 1348 році університету у Празі (нинішній Карлів університет).

Глибока суспільна криза у Європі та всередині чеської держави на межі XIV і XV століть призвела до гуситського руху, який з первісного руху за реформу церкви перетворився на озброєне народне повстання – гуситські війни. З часів середньовіччя межі основних історичних земель в основному не змінювалися, інші території входили до складу чеської держави лише тимчасово. У 1526 році землі Чеської корони увійшли до складу Габсбургської монархії. Після розпаду Австро-Угорської імперії у результаті Першої світової війни у 1918 році відбулося об'єднання історичних чеських земель (Чехія, Моравія, Сілезія) і частин колишнього Угорського королівства (Словаччина і Підкарпатська Русь), таким чином була утворена Чехословаччина як одна з держав- правонаступників Австро-Угорщини (це пов'язано з особою першого президента Т.Г.Масарика).

Після так званої Мюнхенської змови 29. 09. 1938 фашистська Німеччина захопила чеські прикордонні території (чому сприяло і нелояльне відношення значної частини німецької національної меншини до чехословацької держави), а 15. 03. 1939 окупувала також решту території та проголосила Протекторат Чехії і Моравії. У Словаччині була проголошена незалежна Словацька держава, яка стала союзником фашистської Німеччини. Після закінчення Другої світової війни у 1945 році було відновлено Чехословаччину (вже без Підкарпатської Русі) і тоді ж відбулося вигнання та організоване виселення трьохмільйонної німецької меншини.

У лютому 1948 року комуністична партія здійснила державний переворот і встановила у державі тоталітарний режим. У шістдесяті роки відбулося часткове пом'якшення тоталітарного режиму, яке у серпні 1968 року було зупинене військовою інтервенцією з боку СРСР та інших країн Варшавського договору.

Падіння комуністичного режиму у листопаді 1989 року (так звана Оксамитова революція) дало можливість відновити плюралістичну демократію. У грудні 1989 року першим некомуністичним президентом після 1948 року був обраний один із основоположників дисидентського руху “Хартія-77” Вацлав Гавел. У наступні роки були виведені радянські окупаційні війська і здійснені демократичні реформи всередині країни.

Наприкінці 1992 року чеська і словацька сторони ухвалили рішення про розділення Чеської і Словацької Федеративної Республіки на дві незалежні держави. Таким чином з 1 січня 1993 року внаслідок розділення федерації виникла незалежна Чеська Республіка, яка 12 березня 1999 року вступила в НАТО, а 1 травня 2004 року стала членом Європейського Союзу. З 21 грудня 2007 року Чеська Республіка є членом Шенген-зони.

Посилання на детальні джерела інформації

- Чеське статистичне управління (згромаджує, обробляє та надає широкий спектр статистичних інформацій щодо соціального, економічного і екологічного розвитку ЧР) – <http://www.czso.cz>
- Міста, селища та села в ЧР – <http://epusa.cz/>
- Портал громадського управління (детальний каталог органів державного управління і самоврядування в ЧР, законодавство, життєві ситуації, електронна подача документів, інформація спеціально для іноземців – ► Іноземець) – <http://portal.gov.cz/>

3. СТРУКТУРА І ДІЯ ЗАКОНОДАВЧОЇ, ВИКОНАВЧОЇ ТА СУДОВОЇ ВЛАДИ; ГРОМАДСЬКЕ УПРАВЛІННЯ

«Державна влада може здійснюватись лише у випадках та в межах, встановлених законом, способом, визначеним законом». (ст. 2 абз. 2 Декларації основних прав і свобод людини)

3. 1. Парламент Чеської Республіки

Законодавча влада – право щодо прийняття законів в Чеській Республіці належить Парламенту, який складається з двох палат – Палата депутатів і Сенату. Засідання Палати депутатів і Сенату, як правило, відбуваються публічно. Закони, прийняті Парламентом ЧР, публікуються в Збірці законів.

► Палата депутатів (нижня палата)

Палата депутатів затверджує закони, які після цього передає в Сенат, і приймає рішення про висловлення довіри уряду. Палата депутатів складається з 200 депутатів, які обираються строком на 4 роки. Вибори проводяться шляхом таємного голосування на основі загального, рівноправного і прямого виборчого права.

В Палаті депутатів на 1 січня 2011 року були представлені такі політичні партії: Громадянська демократична партія (ODS), Чеська соціал-демократична партія (ČSSD), Комуністична партія Чехії і Моравії (KSČM), Громадські питання (VV) і TOP 09.

► Сенат (верхня палата)

У Сенаті розглядаються закони, передані з Палати представників. Сенат складається з 81 сенатора, які обираються на строк 6 років (кожні два роки переобирається третина сенаторів). Вибори відбуваються шляхом таємного голосування на засадах загального, рівного та прямого виборчого права.

Основним законом Чеської Республіки є Конституція ЧР.

3. 2. Виконавча влада

► Президент

Президент Чеської Республіки є головою держави. Вибирає його Парламент кожних 5 років. Сьогодні проходять дискусії про заведення прямих виборів президента громадянами (в 2013 році). До його повноважень належить підписування законів, укладення і ратифікація міжнародних договорів, проголошення помилювання і амністій.

► Уряд

Уряд – це верховний орган виконавчої влади. Складається з прем'єр-міністра, віце-прем'єрів і міністрів, яких призначає президент республіки. Уряд у цілому несе головну відповідальність за керування державою і створення законодавства, керує діяльністю державного апарату, впроваджує закони та в їх межах видає постанови. Уряд є підзвітний Палаті депутатів, яка може уряду в цілому висловити недовіру.

3. 3. Суди, прокуратури

«Особа, яка вважає, що була обмежена у своїх правах рішенням органів державного управління, може звернутися до суду, який розглядає законність такого рішення, якщо законом не визначено інакше. Зі сфери повноважень суду не може бути виключений перегляд рішень, що стосуються основних прав та свобод за цією Декларацією.»

(ст. 36 абз. 2 Декларації основних прав і свобод людини)

► Суди

Суди – найважливіша гарантія захисту прав людини. Загальні суди здійснюють цивільне судочинство (до складу якого входять також торговельне, сімейне та спадкоємне судочинство), кримінальне та адміністративне. Тільки суди можуть приймати рішення щодо вини та покарання.

Основною засадою судової системи є незалежність від держави. Управління судами здійснює Міністерство юстиції, яке при цьому не має права будь-яким чином втручатися до прийняття судових рішень. Таким чином, суди в змозі розглядати й такі спори, де одним з учасників судового процесу є держава, – наприклад, у адміністративному судочинстві.

Рішення суду, як правило, підлягає оскарженню у суді вищого рівня. Система загальних судів складається з Верховного суду, Верховного адміністративного суду, вищих, крайових та районних судів. Рішення за більшістю позовів приймаються на першому рівні районними судами.

Судді призначаються на посаду президентом республіки без часового обмеження.

► Конституційний суд

Конституційний суд стоїть поза системою загальних судів та є судовим органом по захисту конституційності. Він приймає рішення за позовами про скасування юридичних нормативних актів або їх частин, за конституційними скаргами, на подання яких після вичерпання усіх попередніх засобів оскарження має право будь-яка особа, що почувается обмеженою у своїх правах, які випливають з Конституції, Декларації прав та свобод людини та інших конституційних законів Чеської Республіки (при розгляді інтереси позивача обов'язково має представляти адвокат).

► Прокуратури

Завдання прокуратури полягає в рамках представлення держави під час захисту громадських інтересів полягає:

- подавати в суд від імені держави обвинувачення на особи, обвинувачені в скоєнні злочину і представляти інтереси обвинувача в суді,
- здійснювати догляд за діяльністю органів поліції та слідства під час розкриття та розслідування злочинів,
- здійснювати нагляд у місцях обмеження особистої волі (в'язницях та інших закладах).

Прокуратура – це незалежний орган і підпорядковується Міністерству юстиції. Місцезнаходження і райони дії окремих прокуратур відповідають місцезнаходженню та районам судів.

3. 4. Громадське управління

Громадське управління являє собою управління питаннями громадських інтересів за допомогою державних або громадських органів. Управління певними громадськими справами держава залишає у власній компетенції та доручає її своїм виконавчим органам (мова йде про **державне управління**). У інших справах управління питаннями громадських інтересів доручено органам самоврядування (мова йде про **самоврядування**).

► Державне управління

Центральні органи державного управління (Конституція Чеської Республіки їх відмічає як центральні органи управління) – це головним чином міністерства. Територіальними органами державного управління є, наприклад, центри зайнятості або фінансові управління. Державне управління здійснюється також у краях (за допомогою крайових адміністрацій), муніципалітетах з розширеними повноваженнями, муніципалітетах з уповноваженим міським (селищним) управлінням та населених пунктах (через міські, селищні або сільські управління. Залежно від об'єму виконуваної адміністративної роботи також існують населені пункти з розширеними повноваженнями і населені пункти з уповноваженим муніципалітетом.

► Самоврядування

Населені пункти

Населені пункти є первинним осередком громадського самоврядування. Органами врядування населеного пункту є:

- міська, селищна або сільська ради (найвищий орган населеного пункту, що здійснює найважливіші повноваження у сфері самостійної компетенції муніципалітету),
- міський, селищний або сільський комітет
- староста (є представником населеного пункту при зовнішніх контактах та очолює міське, селищне або сільське управління)
- міське, селищне або сільське управління.

Краї

В ЧР є 14 країв. Столиця Прага є одночасно краєм і населеним пунктом.

Край	Місцезнаходження	Край	Місцезнаходження
Столиця – Прага	Прага	Оломоуцький	Оломоуц
Південно-Чеський	Ческе Будейовіце	Пардубіцький	Пардубіце
Південно-Моравський	Брно	Плзеньський	Плзень
Карловарський	Карлові Вари	Центрально-Чеський	Прага
Градец-Краловський	Градец Кралове	Устецький	Усті над Лабем
Ліберецький	Ліберець	Височина	Їглава
Моравсько-Сілезький	Острава	Злінський	Злін

Органами країв являються:

- Крайова рада (головний орган краю, який приймає рішення у питаннях, що належать до самостійної сфери діяльності краю),
- Крайовий комітет (виконавчий орган),
- гетьман,
- крайова адміністрація,
- спеціальні органи, засновані для виконання перенесеної сфери діяльності.

Органи столиці Праги:

- представництво столиці Праги,
- рада столиці Праги,
- мер столиці Праги,
- Магістрат столиці Праги,
- спеціальні органи столиці Праги,
- Міська поліція столиці Праги.

3. 5. «eGovernment» в ЧР

Розвиток електроніфікації громадського управління – eGovernment – це довгий і поступовий процес, метою якого є спрощення процедур управліннь публічної адміністрації, що в результаті веде також до поліпшення послуг для громадськості органами громадського управління. Використання нових можливостей електронного зв'язку означає не тільки спрощення доступу до інформації з громадського управління і про громадське управління, але приносить також можливість проводити деякі дії, що стосуються громадського управління прямо посередництвом Інтернету.

Основна інформація про роботу громадського управління для іноземців можна отримати на сайті Порталу громадського управління – <http://portal.gov.cz/> à іноземець. Це посилання, яке частково є теж на англійській мові, містить основну інформацію для іноземців, яких цікавить перебування на території Чеської Республіки (ЧР). Посилання містить також список посилань на центральні органи публічної адміністрації, де є також можливість отримання більш детальної інформації.

Всю важливу інформацію про діяльність органів громадського управління в ЧР можна знайти на їх сайтах. Актуальний список можна отримати на <http://portal.gov.cz/> à Список, або на сайті порталу громадського управління ePUSA – <http://www.epusa.cz>, де зосереджені посилання на всі крайові, міські управління і муніципалітети в ЧР.

Кожне управління на своєму сайті також публікує контактні дані для «традиційного» і електронного зв'язку. Тобто шляхом електронної реєстрації можна спілкуватися з управлінням посередництвом Інтернету (віддаленим доступом), наприклад з місця, що знаходиться за межами ЧР.

На сайті кожного громадського управління є також т.зв. електронна дошка оголошень, де можна, крім важливої офіційної інформації, знайти також опубліковану інформацію про вручення офіційні відправлення для іноземців (Публічне офіційне оголошення – повідомлення про можливість отримати офіційні повідомлення для), див напр. <http://www.mvcr.cz>

Розвиток послуг „eGovernment“ спрямований на декілька областей. Основним елементом, який дозволяє електроніфікації дій публічної адміністрації, це закон № 300/2008 Зб. зак., «Про електронні дії і авторизовані зміни документів». Цей закон, який вступив в дію від 1 липня 2009 року, в принципі регулює рівність документів, отриманих електронним шляхом і документів в документальному вигляді, які можна використовувати при спілкуванні з різними органами публічної адміністрації. Закон також визначає можливість переводу документів в документальному виді до електронного виду і електронне відправлення в управління публічної адміністрації. Для зв'язку з громадським управлінням введені т.зв. інформаційні скриньки, які дозволяють гарантовану і безпечну електронний зв'язок з управліннями. У зв'язку з цим відрегульовано режим вручення, який є, простіше кажучи, оснований на тому принципі, що документи громадського управління 10 днів після відправлення в інформаційний ящик вважаються врученими (т.зв. фікція вручення).

Для спілкування з громадськими управліннями можна скористатися робочими місцями «Czech POINT». Вони позначені таким символом (логотипом):

«Czech POINT» – це асистоване контактне місце для контакту з органами державного управління в ЧР. Робочі місця «Czech POINT» є в міських управліннях та муніципалітетах, на поштах і в офісах Торгових палат, мають їх деякі нотаріуси і можна ними скористатися за кордоном в чеських представництвах. Актуальний список робочих місць «Czech POINT» знайдете на <http://www.czechpoint.cz>

Окремі робочі місця надають ряд послуг. Найбільш використовувана послуга – Виписка з реєстру судимості, Виписка з кадастру нерухомості і Виписка з Торгового реєстру. Між часом використовувані послуги належить також можливість електронного вручення згідно з підприємницьким законом (§ 72). Новинкою є переведення документів з документарного вигляду в електронний вид і навпаки (т.зв. авторизована зміна).

Послуги, які надаються на робочих місцях «Czech POINT» (на 1 липня 2009 року):

- **Виписка з кадастру нерухомості**
- **Виписка з Торгового реєстру**
- **Виписка з Підприємницького реєстру**
- **Виписка з Реєстру судимості**
- **Прийняття заяв згідно з підприємницьким законом (§ 72)**
- **Заява про надання Виписки або копії з Реєстру судимості згідно з законом № 124/2008 Зб. зак.**
- **Виписка з балової оцінки водія**
- **Надання завірення виводу з Списку кваліфікованих постачальників**
- **Заява в реєстр учасників транспортного руху модуля авто-шроту ISON**
- **Виписка з реєстру неплатоспроможності**
- **Авторизована зміна документів і скриньки даних (послуги згідно з зак. № 300/2008 Зб. зак.)**
- **«Czech POINT E-SHOP» – виписки поштою**

Послуги «Czech POINT» постійно розширюються і їх повний і актуальний список є в розпорядженні на <http://www.czechpoint.cz>. Послугами «Czech POINT» можна для певного виду послуг користуватися в місці залежно від власного вибору і є можливість доступу також посередництвом Інтернету.

Ще одною важливою областю «eGovernment» є «Проект основних реєстрів», які після запуску 1 липня 2012 року дозволять обмін даними в громадському управлінні, тобто про особи, що живуть і займаються підприємницькою діяльністю в ЧР, територіальна інформація (адреси і дані з кадастру нерухомості) і інформація про законодавство в ЧР. Ці реєстри будуть містити основні дані. Доступні для громадського управління (залежно від їх компетенції), без необхідності їх повторного запиту.

Проект «Цифрова карта громадського управління» створює основу зображення інформації про територію, тобто зображення вибраної основної інформації на карті ЧР, див. <http://www.mvcr.cz/clanek/digitalni-mapa-verejne-spravy.aspx>.

Повну інформацію про конкретні проекти можна отримати на <http://www.egoncentrum.cz>.

3. 6. Офіційна мова в державних установах

Офіційною мовою у всіх державних установах в ЧР являється чеська мова. **Усі документи та заяви, оформлені іноземними мовами, необхідно надавати в установи у оригіналі з дорученням офіційно завіреного перекладу на чеську мову.** Якщо Ви вважаєте, що при оформленні справ у державній установі будете розуміти не все, Ви маєте право покликати на допомогу перекладача, зареєстрованого у списку перекладачів, послуги якого, за деякими винятками, Вам необхідно забезпечити власним коштом (винятком вважається напр. адміністративна процедура, в якій учасникові процедури накладаються зобов'язання – справа про порушення або справа про інше адміністративне порушення).

Посилання на детальні джерела інформації

- Основні інформації для іноземців в ЧР <http://www.mvcr.cz/sluzby-pro-verejnost-informace-pro-cizince.aspx>
- Загальні проблеми притулку і міграції <http://www.mvcr.cz/o-nas-azyl-a-migrace.aspx>
- Загальна інформація для іноземців, включаючи посилання на головні управління громадського управління (по-чеськи і по-англійськи) Портал громадського управління <http://portal.gov.cz/>
 - Іноземець
- Список державних установ громадського управління <http://portal.gov.cz/>
- Портал посилань на крайові, міські управління і муніципалітети в ЧР <http://www.epusa.cz/>
- Інформація про вручення офіційних листів для іноземців (Громадська постанова – повідомлення про можливість одержати офіційного листа для ...) <http://www.mvcr.cz/>
- Інформація про контактні робочі місця Czech POINT <http://www.czechpoint.cz>
- Цифрова карта громадського управління інформація про проект <http://www.mvcr.cz/clanek/digitalni-mapa-verejne-spravy.aspx>
- Інформація про конкретні проекти <http://www.egoncentrum.cz>
- Детальна інформація про діяльність Палати депутатів, про депутатів, документи Палати депутатів включаючи закони і т.п., знайдете на сайті Палати депутатів Парламенту ЧР– <http://www.psp.cz>
- Список політичних партій і рухів, зареєстрованих в ЧР знайдете на <http://www.mvcr.cz> (► Послуги громадськості ► Список політичних партій)
- Детальну інформацію про Сенат, його органи, діяльність, документи, окремих сенаторів і т.п. знайдете на сайті Сенату – <http://www.senat.cz>
- Детальну інформацію про Президента ЧР знайдете на сайті Президента ЧР– <http://www.hrad.cz>
- Детальну інформацію про діяльність уряду і посилання на сайт конкретних міністерств знайдете на сайті уряду – <http://www.vlada.cz>
- Тексти законів і міжнародних договорів знайдете на <http://portal.gov.cz> (► Закони)
- Детальні посилання на конкретні суди знайдете на сайті Міністерства юстиції – <http://www.justice.cz> (► Суди)
- Детальна інформація про Конституційний суд і його діяльність доступна на <http://www.concourt.cz>
- Детальні посилання на конкретні прокуратури знайдете на сайті Міністерства юстиції – <http://www.justice.cz> (► Прокуратури)
- Список населених пунктів (міст) з розширеними повноваженнями знайдете на сайті <http://epusa.cz>
- Якщо ви шукаєте окремий населений пункт або місто, інформацію знайдете на <http://epusa.cz>
- Інформацію про конкретні краї знайдете на <http://www.kr-urady.cz>
- Список перекладачів, зареєстрованих в крайових судах, знайдете на сайті Міністерства юстиції – <http://www.justice.cz>
- Детальний перелік окремих державних установ за районами та сферами їх діяльності знайдете на Порталі громадського управління – <http://portal.gov.cz> (► Каталог) або на сайті <http://www.statnisprava.cz>
- Детальну інформацію про робочі місця і послуги Czech POINT (див. Частина 3.5.) <http://www.czechpoint.cz>
- Детальна інформація стосовно надання роботи іноземним громадянам http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam

4. ПЕРЕБУВАННЯ ІНОЗЕМЦЯ НА ТЕРИТОРІЇ ЧР/ ШЕНГЕНУ ТА ГРОМАДЯНСТВО

4. 1. Першорядна інформація про перебування іноземців

Умови перебування іноземців на території Чеської Республіки регулюються Законом № 326/1999 Зб. зак. «Про перебування іноземців на території Чеської Республіки» у діючій редакції (далі «Закон про іноземців»). Актуальну повну редакцію закону про іноземців можна знайти на сайті Міністерства Внутрішніх Справ www.mvcr.cz (► Послуги для громадськості ► Інформація для іноземців ► Умови вступу і проживання іноземців на території Чеської Республіки ► Закони і постанови ► Закон про перебування іноземців на території Чеської Республіки).

Згідно з цим законом іноземці поділяються на:

- a) **громадяни ЄС** (такий ж режим розповсюджується на громадян Норвегії, Ісландії, Ліхтенштейн і громадян Швейцарії) та члени їх сімей,
- b) **іноземці з країн поза ЄС** – так звані «іноземці з третіх країн» (з врахуванням спрямування цього довідника у цій главі наведено інформацію щодо перебування іноземців з третіх країн).

Перебування іноземців на території ЧР також керується правовими нормами ЄС. Щодо віз мова йде в першу чергу про постанову Ради (ЄС) № 539/2001 (в редакції подальших постанов), які встановлюють список третіх країн, громадяни яких повинні оформляти візу при перетині зовнішніх кордонів, і список країн, громадяни яких звільнені від обов'язку оформлення віз.

Від 21 грудня 2007 року ЧР повністю застосовує директиви так зв. Шенгенського «acquis», тому що з цього дня ЧР являється складовою частиною шенгенського простору.

4. 2. Тимчасове перебування на території ЧР/Шенгену

► Тимчасове перебування на території ЧР/Шенгену – до 90 днів

Шенгенські держави узгодили умови прибуття та тимчасового перебування на спільній території.

○ Перебування громадян третіх країн на території ЧР/Шенгену без візи

На території ЧР, за винятком особливих випадків, що розглядаються у ст. 18 «Закону про іноземців», можуть перебувати без візи іноземці з третіх країн, які згідно з Розпорядженням Ради (ЄС) № 539/2001 фігурують у так званому «білому списку» (перелік країн, громадяни яких можуть перебувати на території ЧР без візи, можна знайти на сайті Міністерства Внутрішніх Справ: www.mvcr.cz (► Про нас ► Притулок і міграція ► Міграція ► Візова політика ► Тимчасове перебування іноземця на території ЧР без візи). Згідно з угодами про безвізовий режим або розпорядженнями уряду безвізове перебування зазначених іноземців обмежено таким чином, що воно не поширюється на перебування з метою заробітку.

Іноземці, що звільнені від візового обов'язку, можуть на території ЧР чи іншої держави Шенгену перебувати без візи 3 місяці на протязі пів року від дня першого вступу на територію шенген-зони (строк перебування на території конкретних держав Шенгену підсумовується). Інші можливості перебування на території ЧР без візи вказані в §18 закону про іноземців.

○ Перебування іноземців на території ЧР/Шенгену за короткостроковими візами

Короткострокова віза (єдина шенген-віза)

Умови надання короткочасної візи, причини відмовлення, умови продовження строку перебування на короткострокову візу і причини скасування її дійсності вказані в прямо використаній правовій нормі Європейського Співтовариства – Постанова Європейського Парламенту та Ради (ЄС) № 810/2009 від 13 липня 2009 року про візовий кодекс Співтовариства (далі по тесту тільки «візовий кодекс») дійсний від 05. 04. 2010р. Про причини відказу в наданні короткострокової візи або скасуванні її дійсності іноземець є проінформований. Текст візового кодексу

доступний на <http://www.mvcr.cz/cizinci> (► Умови в'їзду та перебування іноземців на території Чеської Республіки ► Закони і директиви ► Постанова Європейського Парламенту та Ради (ЄС) № 810/2009).

Єдина шенген-віза надається іноземцю, який задовольнить усі умови вступу і перебування на території усіх держава Шен ген-зони і який планує перебувати на території Шенген-зони не більше як 3 місяці на протязі пів року з моменту першого вступу на територію Шенген-зони.

ЧР є компетентна видати єдину шенген-візу у випадку, якщо

- a) ЧР є головною або єдиною метою поїздки заявника,
- b) є першою державою Шен гену, в яку заявник прибуде у випадку, якщо мету поїздки неможливо однозначно встановити.

ЧР також має компетенції розглядати заяви про надання єдиної візи з метою проїзду, якщо іноземець збирається проїхати її територією або якщо при потрапленні на територію ЧР іноземець почне проїзд декількома країнами-членами ЄС. Подібно встановлена компетентність в питанні надання аеродромних проїзних віз.

Заяву розглядає і видає рішення консульство відповідної країни-члена ЄС, на території якої заявник має дозвіл на проживання. Консульство відповідної країни розгляне заяву, подану громадянином третьої країни, який законно знаходиться на її території, але не має дозвіл на проживання, і видає рішення у випадку, якщо заявник обґрунтував подання заяви в цьому консульстві.

Згідно зі ст. 8 «Візового кодексу» ЧР може в деяких країнах третього світу при видаванні короткочасних віз представлена іншою країною-членом ЄС. Перед поданням заяви про надання візи потрібно завжди переконатись в тому, консульство якої країни-члена ЄС є компетентне і знаходиться в даній третій країні, або чи не має відповідна країна-член ЄС домовлено представництво. Більш детальну інформацію знайдете на <http://www.mzv.cz> (на чеській мові: на ► Інформація для іноземців ► Загальна інформація про візи ► Представництво при наданні шен ген-віз; чи на англійській мові: на Information for Foreigners ► General visa information ► Representation Arrangements for Schengen Visa Issuance).

Більше як три місяці на протязі пів року громадяни деяких третіх країн можуть перебувати тільки на території ЧР на основі білатерального договору, укладеного перед вступом ЧР в Шенген, а у виняткових випадках іноземець може отримати візу з обмеженою територіальною дієсністю – тільки на території ЧР чи інших країн шенген-зони.

Заява про надання єдиної шен ген-візи (віза на перебування до 90 днів) **подається в консульстві ЧР за кордоном**, яку консульство розгляне на протязі 15 днів з моменту подання заяви.

Подати заяву про надання короткочасної візи можна при задоволенні умов, встановлених «Візовим кодексом» в ст. 35 і 36 також на зовнішнім кордоні. У такому випадку віза дає право на перебування максимально на протязі 15 днів, або у випадку проїзду – на період, необхідний для проїзду.

Аеропортова (транзитна) віза – надає іноземцеві право на перебування в транзитному просторі міжнародного аеропорту на території ЧР, або Шенген-зони під час чекання іноземця на дальший рейс, тобто під час посадки або при переході між двома ділянками міжнародного польоту. Група іноземців, які можуть перебувати в транзитному просторі міжнародного аеропорту на території ЧР тільки на основі аеропортової візи, встановлено в постанові № 428/2005 36. зак., в редакції подальших змін.

► **Довгострокове перебування на території ЧР: довгострокова віза**
(віза на перебування строком понад 90 днів)

Довгострокову візу надає Міністерства Внутрішніх Справ ЧР на заяву іноземця, який хоче перебувати на території ЧР з метою, яка вимагає перебування на території більше як на протязі 3 місяців. Цією метою може бути, напр. працевлаштування, підприємницька діяльність, навчання чи дослідження. Заява, як правило, подається в представництві ЧР (§ 53 закону «Про іноземців»); громадяни країн, вказаних в розпорядженні Міністерства Внутрішніх Справ, виданому на основі положення § 182 абз.1 пункт f) закону «Про іноземців» (розпо-

рядження № 429/2010 Зб. зак., від 21. грудня 2010 року), можуть подати заяву також в іншому представництві, ніж в державі, громадянином якої являється іноземець, або яка йому видала паспорт, або в державі, в якій він має дозвіл на довгострокове чи постійне проживання.¹ Розпорядження № 429/2010 Зб. зак. містить вищевказаний список країн, і його можна знайти, наприклад, на <http://www.mvcr.cz> (Законодавство ► Збірка законів).

На території ЧР можна подати заяву тільки в законом встановлених випадках (§ 33 закону «Про іноземців» – віза на перебування з метою допуску перебування на території ЧР).

Строк розгляду заяви – 90 днів з моменту подачі заяви, в особливо складних випадках – 120 днів з моменту подачі заяви (§ 170 абз. 6 закону «Про іноземців»). Строк розгляду заяви про надання довгострокової візи з метою навчання, педагогічної діяльності або досліджень складає 60 днів з моменту подачі заяви. На 30 днів встановлений строк розгляду заяви про надання візи з метою допуску перебування на території.

Заяву про надання дипломатичної візи або спеціальної візи чи довгострокової візи, яка надається іноземцям з метою подання заяви про надання дозволу на довгострокове перебування, яке видає МВС, розглядає МВС на протязі 60 днів (§170 абз. 5 закону «Про іноземців»).

У зв'язку із зміною, яка була проведена Постановою Європейського Парламенту Ради (ЄС) № 265/2010, яке міняє «Шенгенську виконавчу угоду», **іноземець з дійсним паспортом і довгостроковою візою може вільно перебувати на території інших країн Шенген-зони максимально на протязі трьох місяців на протязі будь-якого шестимісячного періоду.**

До заяви іноземець зобов'язаний долучити наступні документи:

- закордонний паспорт,
- документ, який підтверджує мету перебування.
 - **якщо метою перебування є працевлаштування** – іноземець пред'явить дозвіл на працевлаштування або в заяві вкаже вхідний номер заяви про видання дозволу на працевлаштування, і в якому центрі зайнятості він подав заяву на видачу такого дозволу – не вимагається тільки у випадках, в яких згідно з законом «Про зайнятість» дозвіл на працевлаштування не являється умовою для працевлаштування (§ 98 закону № 435/2004 Зб. зак.),
 - **якщо метою перебування є підприємницька діяльність** – іноземець пред'явить документ про запис у відповідний реєстр, список чи облік – тобто документ про запис до Підприємницького реєстру, Торгового реєстру або відповідного реєстру, списку або обліку осіб, які займаються підприємницькою діяльністю згідно з іншими правовими нормами (таким чином, від 2011 року були проведені зміни поточного стану, коли досить було іноземцеві до заяви про надання довгострокової візи з метою підприємницької діяльності згідно з законом «Про підприємницьку діяльність» повідомити вхідний номер повідомлення про підприємницьку діяльність або заяви про надання концесії, і в якому Підприємницькому управлінні зареєстрована підприємницька діяльність або подана концесія – тобто віза надавалася до того, як була закінчена процедура, необхідна для заняття підприємницькою діяльністю),
- грошові кошти на перебування (§ 13 закону «Про іноземців») – відповідні суми виводяться з мінімуму на існування, встановленого законом № 110/2006 Зб. зак.,
- документ про забезпечення проживання на протязі перебування на території (§ 31 закону «Про іноземців») – закон тепер прямо передбачає, що під таким документом мається на увазі (документ про власність квартири чи будинку, документ про право користування

¹ Таким чином, в компетентному по місцю представництві **не зобов'язані** подавати заяву громадяни: Албанії, Андори, Антігве і Бербуді, Аргентини, Австралії, Багамів, Барбадосу, Венесуели, Боснії та Герцоговини, Бразилії, Брунеї, Федерації св. Крістофа і Невісе, Гватемали, Гондурасу, Чилі, Хорватії, Ізраїлю, Японії, Канади, Корейської Республіки, Костарики, Македонської Республіки, Малазії, Мауританської Республіки, Монака, Нікарагуа, Нової Зеландії, Панами, Парагваю, Чорної Гори, Сальвадору, Сан Маріно, Сейшельських островів, Сінгапуру, США, Мексики, Сербії, Ватікану, Тайвані, Уругваю, Тонкангу, Макка (стан на 01. 06. 2011р.).

квартирою чи будинком або письмове підтвердження особи, яка є власником чи законним користувачем квартири чи будинку з офіційно завіреним підписом, яким іноземцеві надається право на проживання);

Закон одночасно прямо передбачає, що проживання може бути забезпечене тільки в об'єкті, який згідно з особливими правовими нормами (тобто розпорядження Міністерства Внутрішніх Справ № 326/2000 Зб. зак., «Про спосіб позначення вулиць і інших громадських просторів назвами, про спосіб використання і розміщення номерів для позначення будов, про реквізити повідомлення про зміну номерів і про порядок і повідомлення призначених номерів і документи, потрібні для призначення номерів») неозначений порядковим номером, або реєстраційним номером чи орієнтаційним номером, і згідно з будівельним законом призначений для проживання чи відпочинку,

- 2 фотографії, фотографії не потрібні у випадку, якщо при поданні заяви проводиться фотографування іноземця.

а) документ, аналогічний виписці з Реєстру судимостей як основу для розгляду кримінального стану, виданого державою, громадянином якої являється іноземець, а також держави, в якій іноземець перебував останніх 3 роки безперервно на протязі більш як 6 місяців, або декларацію у випадку, якщо ця держава не видає такий документ

б) медичну довідку, що підтверджує, що він не хворіє «серйозним» захворюванням (перелік хвороб вказаний в постанові Міністерства охорони здоров'я № 274/2004 Зб. зак.).

Перед виданням візи на перебування строком понад 90 днів іноземець зобов'язаний надати довідку про туристичне медичне страхування на строк перебування на території країни (винятки зі згаданого обов'язку див § 180і абз. 2 «Закону про іноземців»). Об'єм і мінімальна сума туристичного медичного страхування вказана в § 180і абз. 1 і 6 «Закону про іноземців».

Заява про надання довгострокової візи вважається неприпустимою (§ 53 абз. 3 закону «Про іноземців»), у випадку, якщо

- іноземець до заяви не приклав встановлені законом реквізити (§ 31 закону «Про іноземців»),
- заява не була подана на офіційному бланку чи в компетентному по місцю представництві, або
- якщо іноземець відказався дати відпечатки пальців або зробити фотографію.

У такому випадку представництво поверне іноземцеві бланк заяви, усі прикладені реквізити і адміністративний збір, і одночасно в письмовій формі проінформує іноземця про конкретні причини, на основі яких заява вважається неприпустимою (§ 53 абз. 4 закону «Про іноземців»).

Якщо відхилена заява про надання довгострокової візи, Міністерства Внутрішніх Справ в письмовій формі інформує іноземця про причини відказу в довгостроковій візі. Одночасно іноземець є інформований про те, що він має право на протязі 15 днів подати заяву про новий розгляд причин відказу в довгостроковій візі – порядок регулюється § 180е закону «Про іноземців».

Строк перебування на території ЧР на довгострокову візу можна повторно продовжити, але не більше як до строку закінчення дійсності цієї візи (тобто макс. на період 6 місяців) і за умови, що мета перебування не змінилася. Умови, при яких можна продовжити строк перебування іноземця на території ЧР на довгострокову візу і реквізити заяви встановлені в § 35 закону «Про іноземців».

Заяву про продовження строку перебування на території ЧР власник довгострокової візи подає в компетентний по місцю регіональний відділ міністерства Внутрішніх Справ. Строк її розгляду становить 14 днів з моменту її подачі. Заяву про продовження строку дійсності візи понад 90 днів з метою допуску перебування на території або продовження дійсності такої візи, міністерства Внутрішніх Справ розглядає на протязі 30 днів.

► Довгострокове перебування: Дозвіл на довгострокове проживання

Дозвіл на довгострокове проживання (§ 42 «Закону про іноземців») як правило, має право попросити іноземець, якщо він відповідає усім наступним умовам:

- перебуває на території ЧР на підставі візи на перебування понад 90 днів,
- бажає тимчасово перебувати у країні понад 6 місяців, та
- зберігається первісна мета перебування.

Реквізити, які потрібно прикласти до заяви про надання дозволу на довгострокове перебування

До заяв, які подають іноземці, що перебувають на території ЧР на довгострокову візу, прикладаються, в принципі, такі ж реквізити, як до заяви про надання довгострокової візи (§ 46 абз.1 разом з § 31 абз.1, або § 34) – конкретно мова йде про:

- паспорт,
- документ, що підтверджує мету перебування,
- грошові кошти для перебування на території ЧР,
- документ, що підтверджує забезпечення проживання,
- 2 фотокартки,
- документ про туристичне медичне страхування, а на вимогу – документ, про оплату страхового вкладу, вказаного в документі про туристичне медичне страхування, якщо мова не йде про випадки, вказані в § 180ї абз. 4 закону «Про іноземців».
- медичну довідку, що іноземець не хворіє серйозною хворобою; пред'явлення медичної довідки можна вимагати тільки у випадку обґрунтованої підозри, що іноземець має серйозне захворювання.

Якщо мова йде про «**документ, що підтверджує мету перебування**», закон «Про іноземців» встановлює на певну мету перебування також спосіб їх пред'явлення і інші потрібні реквізити (див нижче по тексту). В інших випадках іноземець повинен таку мету підтвердити адміністративному органу.

❖ Мета перебування працевлаштування:

До заяви на видання дозволу на довгострокове перебування з **метою працевлаштування** іноземець повинен пред'явити рішення о дозвіл на працевлаштування або рішення про продовження дозволу на працевлаштування (§ 46 абз. 6 закону «Про іноземців») і реквізити згідно з § 31 абз. 1 пункт а), d) та е).

Закон «Про іноземців» в § 178b одночасно визначає працевлаштування в цілях цього закону: «Під працевлаштуванням в цілях цього закону вважається виконання діяльності, на яку іноземець повинен отримати дозвіл на працевлаштування, зелену карту або синю карту. Працевлаштуванням також вважається виконання завдань, які випливають з предмету діяльності юридичної особи, які забезпечує компаньйон, статутарний орган, або член статутарного органу чи іншого органу торгового товариства для торгового товариства або членом кооперативу чи членом статутарного чи іншого органу кооперативу для кооперативу.»

❖ Мета перебування підприємницька діяльність:

До заяви на видання дозволу на довгострокове перебування з **метою виконання підприємницької діяльності** іноземець повинен пред'явити (§ 46 абз. 7 закону «Про іноземців»):

- реквізити згідно з § 31 абз. 1 пункт а), d) та е),
- документ, який підтверджує, що загальний щомісячний прибуток іноземця і разом з ним розгляданих осіб, які перебувають на території ЧР, не буде нижчий, як сума мінімумів на проживання іноземця і осіб, що з ним живуть, а максимальні суми нормативних затрат на проживання, встановлених з метою надання допомоги на житло спеціальними правовими нормами, або суми, яку іноземець достовірно підтвердить як суму фактичних обґрунтованих затрат, які видаються на його проживання і осіб, що з ним проживають,
- документ про запис до відповідного реєстру, списку чи обліку,
- довідка з відповідного фінансового управління про те, що він не має заборгованість, і довідку з районного управління соціального забезпечення про те, що він не має заборгованість на соціальному забезпеченні і внеску в державну політику зайнятості, включно пені. Якщо іноземець не являється платником податків, або платником внесків на соці-

альне забезпечення і внеску в державну політику зайнятості, пред'явить документ, виданий фінансовим управлінням або районним управлінням соціального забезпечення, що підтверджує цей факт,

- якщо мова йде про іноземця, який є статутним органом торгового товариства або кооперативу, чи його членом, він повинен пред'явити довідку, видану компетентним фінансовим управлінням про те, що це торгове товариство чи кооператив не має заборгованість і довідку районного управління соціального забезпечення про те, що це торгове товариство чи кооператив не має заборгованість на страхових внесках на соціальне забезпечення і в державну політику зайнятості, включно пені,
- по вимозі потрібно пред'явити платіжне повідомлення про подохідні податки.

До заяв, які подаються з метою перебування, регульованою відповідними постановами ЄС (напр. спільне проживання сім'ї, перебування з метою навчання, тощо), крім стандартних реквізитів вимагаються також специфічні реквізити, головним чином:

❖ **Мета перебування – спільне проживання сім'ї:**

- документ, що підтверджує родинні зв'язки;
- згода одного з батьків або іншого законного представника або опікуна з тим, що дитина буде перебувати на території ЧР, у випадку, якщо мова не йде про спільне проживання з одним із батьків, законним представником або опікуном (це не стосується випадків, коли іноземець підтвердить, що цей документ не може з причини, яка не залежить від його волі пред'явити або якщо дитина вже перебуває на території ЧР);
- документ, що підтверджує загальний місячний прибуток сім'ї після з'єднання в мінімальному розмірі, який вимагається законом (більш детально див. § 42b закону «Про іноземців»).

Примітка: у випадках, коли власникові дозволу на з'єднання сім'ї надано притулок і заява про надання дозволу на довгострокове перебування з метою з'єднання сім'ї була подана на протязі 3 місяців з моменту набуття законної сили рішення про надання притулку, іноземець зобов'язаний до заяви прикласти тільки паспорт і фотокартки і підтвердити сімейний зв'язок.

❖ **Резидент іншої країни-члена ЄС:**

- документ, що підтверджує призначення правового статусу резидента іншої країни-члена Європейського Союзу;
- документ, що підтверджує загальний місячний прибуток і спільно з ним розглядааних осіб, які перебувають на території ЧР (більш детально див. § 42c абз. 3, 4).

Примітка: В законі «Про іноземців» з точки зору мети перебування окремо розглядається тільки перебування резидента іншої країни-члена ЄС з метою працевлаштування – іноземець зобов'язаний пред'явити дозвіл на працевлаштування (або вказати вхідний номер заяви про надання дозволу на працевлаштування і в якому центрі зайнятості він подав заяву на отримання такого дозволу) і заява роботодавця про те, що він прийме на роботу іноземця (§ 42c абз. 4).

❖ **Мета перебування – навчання:**

- згода одного з батьків або іншого законного представника з перебуванням іноземця на території (якщо він неповнолітній);
- забезпечення засобів для перебування на території, якщо мова йде про навчання у ВУЗі або неоплачувану професійну практику (в інших випадках – документ про те, що витрати на перебування іноземця бере на себе вітчизняна організація) – більш детально див. § 42d абз. 2 закону «Про іноземців».

❖ **Мета перебування – наукові дослідження:**

- договір про гостювання (зміст встановлює § 30с закону № 341/2005 Зб. зак., «Про громадські дослідні установи», в редакції подальших постанов – в договорі регулюються правові відносини і умови роботи науково-дослідного працівника);
- зобов'язання науково-дослідної організації в письмовій формі заплатити витрати, які виникнуть у зв'язку з перебуванням науково-дослідного працівника на території після закінчення дійсності дозволу на перебування на території ЧР, включаючи витрати, пов'язані виїздом з території ЧР (більш детально див. § 42f абз. 3 закону «Про іноземців»).

Заява про дозвіл на довгострокове перебування подається в Міністерство Внутрішніх Справ. Крім того, в законом встановлених випадках іноземець має право подати заяву на видачу дозволу на довгострокове перебування також в представництві Чеської Республіки за кордоном, напр. якщо цей дозвіл видається з метою спільного проживання сім'ї (§ 42a закону «Про іноземців»), з метою навчання (§ 42d закону «Про іноземців»), з метою наукового дослідження (§ 42f закону «Про іноземців») тощо.

Заяву про дозвіл на довгострокове перебування іноземець зобов'язаний подати особисто. Представництво може в обґрунтованих випадках відступити від обов'язку особистої подачі заяви (§ 169 абз. 14 закону «Про іноземців»).

Громадяни країн, які не вказані в розпорядженні № 429/2010 Зб. зак., зобов'язані подати заяву про дозвіл на довгострокове перебування тільки в представництві в країні, громадянами якої вони являються, або яка їм видала паспорт, або в країні, в якій вони мають дозвіл на довгострокове або постійне проживання.

Стандартний строк розгляду заяви про дозвіл на довгострокове перебування становить 60 днів [§ 169 абз. 1 пункт е) закону «Про іноземців»]. Строк розгляду заяви з метою спільного проживання сім'ї на території становить 270 днів з моменту подачі заяви [§169 абз. 1 пункт с) закону «Про іноземців»], заява про видачу дозволу на довгострокове перебування резидента іншої країни-члена ЄС і члена його сім'ї розглядається на протязі 120 днів [§ 169 абз. 1 пункт а) закону «Про іноземців»].

Встановлення строку дійсності дозволу на довгострокове перебування

З врахуванням конкретної мети перебування закон встановлює строк дії дозволу на перебування (див. § 44 закону «Про іноземців»).

❖ **Продовження дійсності дозволу на довгострокове перебування:**

- Строк дійсності дозволу на довгострокове перебування можна повторно продовжити.
- **Реквізити** з певними відхиленнями такі ж як у заяві про видачу дозволу на довгострокове перебування (більш детально див. § 44a абз. 3 až 11 закону «Про іноземців»).
- **Встановлення строку дійсності продовженого дозволу на довгострокове перебування** регулюється в законі з врахуванням конкретної мети перебування іноземця на території ЧР (більш детально див. § 44a закону «Про іноземців»).

❖ **Зміна мети перебування:**

В загальному діє принцип, що власник дійсного дозволу на довгострокове перебування може подати заяву на видачу нового дозволу з іншою метою перебування:

- «**підприємницька діяльність**» (з 2011 року) – іноземець, який хоче перебувати на території ЧР з метою підприємницької діяльності, може подати заяву на проведення такої зміни, якщо він являється власником дійсного дозволу на довгострокове перебування і перебуває на території ЧР більше як 2 роки,
- закон встановлює деякі інші особливі випадки зміни мети перебування, напр. у іноземців, які перебувають на території з метою спільного проживання сім'ї (більш детально див. § 45 закону «Про іноземців», в якому також встановлені потрібні реквізити заяви про зміну мети довгострокового перебування).

Примітка: Продовження дійсності дозволу на довгострокове перебування або проведення змін вирішується видачею нового документу «дозвіл на перебування».

Шенген – подорожування по шенген-країнах

Згідно зі статтею 21 Шенгенської виконавчої угоди іноземці, які являються власниками дійсного дозволу на проживання, виданого одною із країн-членів на основі цього дозволу і дійсного паспорту можуть **вільно пересуватись** (максимально 3 місяці на протязі шестимісячного періоду) **на території інших країн Шенген-зони**.

Умовою являється те, що іноземець не записаний в внутрішньодержавнім списку осіб, яким було відказано у вступі на територію відповідної країни Шенген-зони, і що він задовольняє умови, встановлені Шенгенським прикордонним кодексом (ст. 5 абз.1 пункт а/, с/ та е/) – тобто головним чином, повинен мати дійсний паспорт і достатньо грошових коштів на проживання.

Працювати іноземці можуть тільки за умови, що вони мають у відповідній державі Шенген-зони дозвіл на виконання роботи згідно з діючими правовими нормами цієї держави.

○ **Зелена карта – Дозвіл на довгострокове перебування з метою працевлаштування на території в особливих випадках** – (§ 42ж «Закону про іноземців»)

Заяву про видання зеленої карти має право подати іноземець, який являється громадянином країни, громадяни якої мають право давати заяви на видання зеленої карти (встановлює Постанова № 461/2009 Зб. зак.), якщо метою його перебування на території ЧР є працевлаштування на одну з вакансій, вказаних в центральному реєстрі вільних робочих місць, на яких можуть працювати власники зеленої карти (§ 37а закону № 435/2004 Зб. зак.) і якщо заявник має потрібну освіту і у випадку, якщо він має кваліфікацію для виконання професії. Рішення про видання зеленої карти приймає Міністерство внутрішніх справ.

Зелена карта видається:

- а) кваліфікованим працівникам з вищою освітою і ключовий персонал – тип «А»
- б) працівникам, які будуть займати вакансії з мінімальною вимогою – учнівський лист – тип «В»
- с) іншим працівникам – тип «С»

Заява про надання зеленої карти подається в представництво. Громадяни деяких третіх країн зобов'язані подати заяву про надання візи тільки в представництво в державі, громадянином якої є іноземець, або в державі, що видала йому проїзний документ, власником якого є іноземець, або в державі, в якій іноземець має дозвіл на довгострокове або постійне перебування (див. постанова № 462/2008 Зб. зак.) На території ЧР заяву про видання зеленої карти має право подати в Міністерства Внутрішніх Справ іноземець, що перебуває не території

- на основі зеленої карти і заяву про надання нової зеленої карти подає в так. зв «захисний період» (див. § 46е абз. 3 «Закону про іноземців»),
- на зелену карту як мінімум 1 рік, або
- на візу на перебування строком понад 90 днів або на дозвіл на довгострокове перебування безперервно на протязі як мінімум 2 років.

Зелена карта надає іноземцеві право перебування на території і право працевлаштування на протязі строку, який вказаний в ній.

До заяви про надання зеленої карти іноземець долучити:

- закордонний паспорт,
- 2 фотокартки, це не стосується випадків, в яких буде оформлений відеозапис іноземця,
- Документи, що підтверджують освіту і кваліфікацію для вакансії, на якій іноземець хоче працювати.

На вимогу іноземець також зобов'язаний пред'явити медичну довідку, що підтверджує, що він не хворіє «серйозним» захворюванням (перелік хвороб вказаний в постанові Міністерства охорони здоров'я № 274/2004 Зб. зак.).

До заяви або під час перебування на території ЧР заявник на вимогу також повинен пред'явити документ, аналогічний виписці з Реєстру судимостей як основу для розгляду кримінального стану, виданого державою, громадянином якої являється іноземець, а також держави, в якій іноземець перебував останніх 3 роки безперервно на протязі більш як 6 місяців, або декларацію у випадку, якщо ця держава не видає такий документ.

Перед визначенням візи на перебування строком понад 90 днів з метою отримання зеленої карти іноземець зобов'язаний пред'явити документ про туристичне медичне страхування на строк перебування з моменту вступу на територію і до моменту, поки на нього буде розповсюджуватися закон про громадське медичне страхування (закон № 48/1997 Зб. зак.).

○ **Синя карта – Дозвіл на проживання, пов'язаний з виконанням висококваліфікованої роботи** (§ 42і закону «Про іноземців»)

Синя карта – це новий тип дозволу на проживання, призначений для довгострокового перебування і пов'язаний з висококваліфікованою роботою (§ 42і закону «Про іноземців»). Синя карта надає іноземцеві право на перебування і одночасно – виконання роботи, тобто іноземцеві не потрібно оформляти особливий дозвіл на працевлаштування.

Заяву на отримання синьої карти (**Директива Ради 2009/50/ЄС**) може подавати іноземець, якщо на території ЧР має намір тимчасово перебувати довше, ніж три місяці та **буде працювати робочому місці, котре вимагає мати вищу кваліфікацію** (тобто вищу освіту у випадку якщо навчання тривало мінімально 3 роки) та відповідно до правових норм може бути зайняте іноземцем, котрий не являється громадянином ЄС.

Високою кваліфікацією вважається **належним чином закінчена вища освіта або вища спеціальна освіта, яка тривала як мінімум 3 роки.**

Заяву про видачу синьої карти іноземець подасть в представництво і у вибраних випадках також на території міністерства Внутрішніх Справ. Заяву про видачу синьої карти **розглядає Міністерство Внутрішніх Справ** на протязі 90 днів.

Реквізити заяви про видачу синьої карти (§ 42j закону «Про іноземців»)

- паспорт,
- документ про забезпечення проживання на протязі перебування на території Чеської Республіки,
- фотокартки,
- **трудоий договір** про виконання роботи, яка вимагає високу кваліфікацію **як мінімум на один рік** на законно встановлений тижневий робочий час, який також містить **розмір домовленої грубої місячної або річної зарплати як мінімум в розмірі 1,5-кратної середньої річної зарплати**, повідомленої МПСП,
- документи, що підтверджують високу кваліфікацію,
- якщо мова йде про виконання регульованої професії – документ про задоволення умов для виконання такої професії (примітка: міністерство розгляне видачу синьої карти після висновку органу, компетентного в даній кваліфікації),

- документ, що підтверджує загальний місячний прибуток сім'ї, якщо іноземець перед подачею заяви про видання синьої карти на території ЧР перебував як **власник синьої карти в іншій країні-члені Європейського Союзу**,
- **туристичне медичне страхування** – на період перебування на території ЧР з моменту вступу і до моменту, коли на іноземця буде розповсюджуватись громадське медичне страхування. На вимогу – документ, що підтверджує оплату страхової суми, вказаної в документі про туристичне медичне страхування.

До заяви про синю карту іноземець **на вимогу** також повинен пред'явити:

- документ, аналогічний виписці з Реєстру несудимості,
- медичну довідку про те, що він не хворіє серйозним захворюванням (тільки у випадку обґрунтованої підозри).

Синя карта видається строком, який на 3 місяці довший, як строк укладення трудового договору, але не більше як на 2 роки. Дійсність синьої карти можна продовжити.

Обов'язки власника синьої карти:

- якщо власник синьої карти в період її дійсності **закінчить трудові відносини**, він зобов'язаний цей факт повідомити в установленний строк в МВС,
- **обов'язок повідомлення про зміну роботодавця і зміну трудового зачислення** (На про- тязі перших двох років ці зміни підлягають попередній згоді МВС. Після двох років пере- бування на території ЧР потрібно повідомляти про ці зміни на протязі 3 робочих днів),
- повідомлення важливих фактів, пов'язаних з перебуванням на території.

► Наказ про виїзд (§ 50 «Закону про іноземців»)

Увага! Цей дозвіл на перебування використовується **тільки з метою безпроблемного виїзду** з території ЧР!

Наказ на виїзд оформляє поліція, а в особливих випадках – Міністерства Внутрішніх Справ або Міністерство закордонних справ, у разі скінчення легального **перебування іноземця на території ЧР** (наприклад, у разі анулювання візи або дозволу на проживання, скінчення строку дії візи, постійного проживання тощо). Наказ про виїзд надає іноземцю право перебування на території країни на строк, конче необхідний для здійснення невідкладних дій та для виїзду (не довше, ніж 60 днів). Іноземець зобов'язаний в установленний строк виїхати з ЧР.

4. 3. Постійне проживання в ЧР

Іноземець, який постійно проживає у ЧР, у більшості областей життя має такий самий статус, як і громадяни ЧР.

► Дозвіл на постійне проживання на підставі родинних відносин з громадянином ЄС або громадянином ЧР

Іноземець – громадянин ЄС або третьої держави, який є членом сім'ї громадянина ЄС або громадянина ЧР в об'ємі вказанім в § 15а «Закону про іноземців», головним чином

- a) чоловік,
- b) один з батьків, якщо мова йде про громадянина ЄС у віці до 21 років, якого він утримує і з яким живе в спільному домогосподарстві,
- c) дитина до 21 років або така дитина дружини (чоловіка) громадянина ЄС і
- d) незабезпечений прямий родич по висхідній або низхідній лінії або такий родич дружини (чоловіка) громадянина ЄС

може звернутись в Міністерства Внутрішніх Справ із заявою-проханням про дозвіл на постійне проживання на підставі родинних відносин з громадянином ЄС. Строк розглядання заяви складає 60 днів. Надання дозволу на постійне проживання на підставі родинних відносин з громадянином ЄС або з громадянином ЧР не зумовлено тільки фактом, що мова йде про члена сім'ї, необхідно задовольнити інші умови, вказані в § 87з «Закону про іноземців».

Це головним чином такі умови:

- а) 5 років безперервного тимчасового проживання на території (§ 87ж абз. 1 пункт. а) «Закону про іноземців» або
- б) 2 роки безперервного тимчасового проживання на території, якщо заявник являється як мінімум один рік членом сім'ї громадянина ЧР, який на території постійно проживає або членом сім'ї громадянина іншої держави-члена ЄС, який має дозвіл на постійне проживання на території (§ 87ж абз. 1 пункт б) «Закону про іноземців»)

Інші умови, при виконанні яких можна дати дозвіл на постійне проживання члену родини громадянина ЄС або громадянина ЧР вказані в § 87ж абз. 1 пункт. в) і г) «Закону про іноземців».

Для надання дозволу на постійне проживання з цих причин існує юридичне право і Міністерства Внутрішніх Справ може відхилити заяву тільки з точно обмежених причин, вказаних в § 87к «Закону про іноземців». Члени родини громадянина ЄС або громадянина ЧР можуть подати заяву на надання дозволу на постійне проживання також з гуманітарних причин згідно з § 87ж абз. 2 пункт б) «Закону про іноземців». Але в цьому випадку не існує юридичне право на надання дозволу на постійне проживання. Надання дозволу членові сім'ї громадянина ЄС або громадянина ЧР звільняється від адміністративного збору.

Реквізити заяви про надання дозволу на постійне проживання у громадянина ЄС або членів його сім'ї встановлені в § 87і «Закону про іноземців». Мова йде про паспорт, 2 фотографії, довідку про забезпечення житлом і у випадку заяви згідно з § 87е абз. 1 або § 87д абз. 1 «Закону про іноземців» довідку, що підтверджує задоволення умови цих положень.

► **Постійне проживання іноземця, який не являється громадянином ЄС або членом його сім'ї, без умови попереднього безперервного перебування на території ЧР** (§ 66 «Закону про іноземців»)

За певних умов іноземець може попросити дозволу на постійне проживання навіть якщо він до цього не перебував на території ЧР. У цих випадках, за винятком заяв згідно з § 66 абз. 1 пункт в) «Закону про іноземців» не існує на надання дозволу на постійне проживання юридичне право. Заяву про надання постійного проживання в цих випадках подаються в дипломатичних представництвах ЧР за кордоном. Умови, за яких можна подати заяву на території ЧР Міністерства Внутрішніх Справ відрегулювало в § 69 «Закону про іноземців».

► **Постійне проживання іноземця, який не являється громадянином ЄС або членом його сім'ї, обумовлене попереднім безперервним перебуванням на території ЧР** (§ 68 «Закону про іноземців»)

Після 5 років безперервного перебування у ЧР на підставі візи на перебування строком понад 90 днів або дозволу на довгострокове проживання кожен іноземець має право попросити дозволу на постійне проживання. Подробиці стосовно зарахування строку перебування іноземця за межами країни розглядаються в § 68 абз. 2 і абз. 3 «Закону про іноземців»; якщо метою перебування було навчання, зараховується половина строку перебування.

Реквізити заяви про дозвіл на постійне проживання іноземця, який не являється громадянином ЄС або членом його сім'ї встановлені в § 70 абз. 2 «Закону про іноземців». Мова йде про такі документи:

- 2 фотографії,
- закордонний паспорт,
- документ, що підтверджує мету перебування на території, наприклад свідоцтво про народження, свідоцтво про укладення шлюбу або інший документ, який підтверджує родинні зв'язки, документ, який підтверджує, що іноземець раніше був громадянином Чеської Республіки; це не стосується випадків, коли мова йде про іноземця, який просить надати дозвіл на постійне проживання згідно з § 68 «Закону про іноземців»,
- документ, що засвідчує засоби на постійне проживання на території республіки,

- документ, аналогічний виписці з Реєстру судимостей як основу для розгляду кримінального стану, виданого державою, громадянином якої являється іноземець, а також держави, в якій іноземець перебував останніх 3 роки безперервно на протязі більш як 6 місяців, або декларацію у випадку, якщо ця держава не видає такий документ; § 70 абз. 2 пункт е) «Закону про іноземців» регулює виключення з цього обов'язку (цей обов'язок не розповсюджується головним чином на іноземців віком до 15 років; іноземець, що подає заяву на дозвіл на постійне проживання згідно з § 68 зобов'язаний пред'явити цей документ, якщо від нього це вимагають),
- документ про забезпечення житла на території республіки,
- згоду батьків або іншого законного представника або опікуна, що вони погоджуються, щоб дитина постійно проживала на території республіки, якщо мова не йде про спільне проживання сім'ї, з законним представником або опікуном; це не стосується випадків, коли іноземець докаже, що не може пред'явити цей документ з причин, які не залежать від його волі,
- документ, що підтверджує потрібні знання чеської мови (документ не потрібно пред'являти у випадках, вказаних в § 70 абз. 5 «Закону про іноземців»)

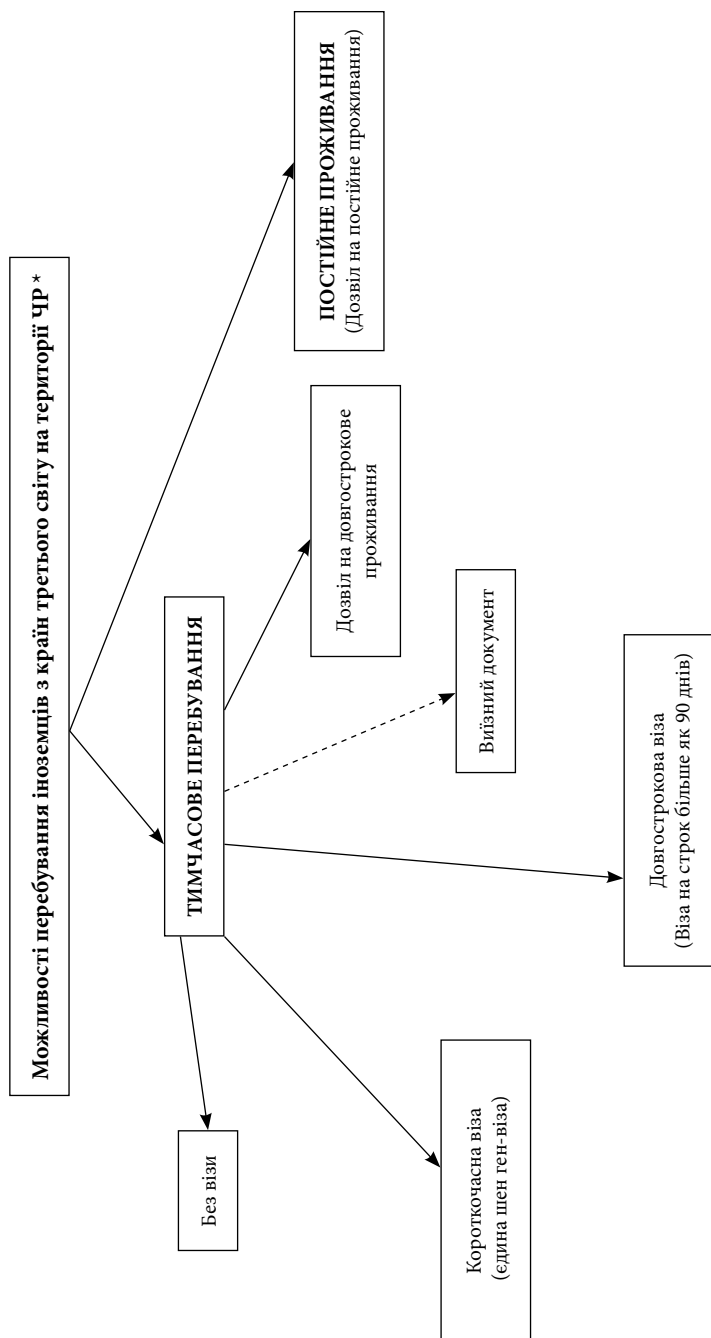
Документ, що підтверджує потрібні знання чеської мови згідно з положеннями § 70 абз. 2 пункт ж) «Закону про іноземців» повинна видати школа, яка зареєстрована в реєстрі шкіл, що мають повноваження проводити екзамени зі знання чеської мови, вказані в Постанові Міністерства освіти, молоді і фізичної культури № 348/2008 Зб. зак., «Про навчання і екзамени з чеської мови з метою отримання дозволу на постійне проживання на території Чеської Республіки». Об'єм екзамену встановлений у вказаній постанові. Мова йде про обов'язок доказати знання чеської мови на рівні A1 згідно з Спільними європейськими еталонними рамками для мов. Взірець документу, що підтверджує потрібні знання чеської мови а також список шкіл, які мають повноваження проводити екзамени з чеської мови є в додатку вказаної постанови.

Документ, що підтверджує потрібні знання чеської мови згідно з положенням § 70 абз. 5 «Закону про іноземців» не потрібно пред'являти іноземцям, які

- не досягли віку 15 років,
- докажуть, що на протязі 20 років перед поданням заяви про надання дозволу на постійне проживання як мінімум 1 шкільний рік були учнем початкової або середньої школи, в якій навчання проводилось на чеській мові,
- подає заяву на дозвіл на постійне проживання згідно з § 66 або 67 або після закінчення дозволу на постійне перебування згідно з § 87 абз. 7 пункт а) абз. 4 «Закону про іноземців»,
- докаже, що він має фізичну або психічну інвалідність, яка впливає на його здатність спілкування, або
- досяг віку 60 років.

Іноземець, який безпосередньо хоче подати заяву на отримання дозволу на постійне проживання на території Чеської Республіки, до якої необхідно прикласти документ, що підтверджує потрібні знання чеської мови, може записатися на здачу екзамену в одну зі шкіл, вказаних в списку, що є додатком вище вказаної постанови. Перша спроба здати екзамени оплачується державою на основі довідки, що буде оформлена на крайових робочих місцях ОАМР МВС перед здачею екзамену. Довідка видається іноземцеві тільки один раз. Детальну інформацію про екзамени з мов знайдете на <http://www.msmt.cz/mezinarnodni-vztahy/cestina-pro-cizince>; <http://cestina-pro-cizince.cz> або на англійській мові <http://check-your-czech.com>. Крім чеської і англійської мови інформація на цьому сайті доступна також на українській, російській, в'єтнамській, монгольській, китайській, арабській і французькій мовах.

* Примітка: У випадку іноземців з третіх країн, які являються одночасно членами сім'ї громадянина ЄС, видається дозвіл на перехідне перебування у формі карти на перебування члена сім'ї громадянина ЄС, або дозвіл на постійне проживання.

Рішення за заявами-проханнями про дозвіл на довгострокове та постійне проживання приймає на **I рівні Міністерство внутрішніх справ, відділ по наданню притулку та міграційної політики** (§ 165 пункт. в) «Закону про іноземців»). Заяву можна подати у відповідне крайове робоче місце ОАМР МВС залежно від місця проживання іноземця (детальний список з адресами і контактними даними на крайові робочі місця є в главі 17.4.). Рішення можна оскаржити, тобто подати проти нього апеляцію, у 15-денний строк. Якщо рішення за апеляцією також негативне, у строк 2 місяців після його отримання можна подати позов у Миський суд, м. Прага.

При поданні заяви-прохання про дозвіл на довгострокове або постійне проживання:

- жодний документ крім закордонного паспорта, документів метрики та фотокартки, не повинен бути виданий раніше як за 180 днів,*
- у разі обгрунтованої підозри у вас можуть вимагати надання медичної довідки, що ви не страждаєте ніякою серйозною хворобою,*
- усі іношомовні документи повинні бути офіційно перекладені на чеську мову, якщо орган управління не повідомить іноземцю, що такий переклад не вимагається.*

4. 4. Біометричні дані в посвідченнях про дозвіл на перебування

З 04. 07. 2011 року в ЧР видаються посвідчення про дозвіл на перебування, що містять біометричні дані – тобто **зображення обличчя та два відпечатки пальців**, які знімаються посередництвом спеціальних технічних приладів. Ця практика, яка впливає з європейського законодавства, приносить ряд змін **для громадян третіх країн**, що проживають в ЧР **на основі дозволу на довгострокове чи постійне проживання** а також для власників одної з форм міжнародного захисту (притулок/додатковий захист) – не стосується громадян ЄС і їх членів сім'ї. Не стосується поки що ані громадян третіх країн, що перебувають в ЧР на основі візи.

Чому знімаються біометричні дані?

Знімання біометричних даних служить для завірення законності приказу про дозвіл на проживання та перевірки особи його власника – громадянина третьої країни, а саме – порівнянням біометричних даних, що знаходяться в носії даних з даними в інформаційній системі або порівнянням біометричних даних, що знаходяться в носії даних і актуально зображеними біометричними даними власника посвідчення, які були отримані під час підтвердження особи з допомогою технічного обладнання. Біометричні дані з 20. 05. 2011 року являються обов'язковою складовою частиною дозволу на проживання, які видають країни-члени ЄС для громадян третіх країн.

Біометричні дані знімають **окремі – тобто, не усі – робочі місця департаменту політики про надання притулку та міграційної політики Міністерства Внутрішніх Справ** оснащені спеціальним технічним обладнанням. Ці робочі місця є в списку робочих місць Міністерства Внутрішніх Справ в главі 17. 4. позначені скороченням «ВІО». На тому ж робочому місці, на якому іноземцеві зняли біометричні дані, повинен іноземець у встановлений строк отримати посвідчення про дозвіл на проживання. Це робоче місце може відрізнятися від робочого місця, на якому іноземець подавав відповідну заяву чи на якому зазвичай рішає інші питання, пов'язані з його перебуванням в ЧР.

У зв'язку з біометричними даними іноземці зобов'язані:

У випадку подачі заяви про дозвіл на довгострокове/постійне проживання за кордоном, тобто після надання довгострокової візи з метою **отримання дозволу на довгострокове чи постійне проживання**, особисто з'явитися до 3 робочих днів з моменту вступу на територію ЧР на робочому місці департаменту політики про надання притулку та міграційної політики Міністерства Внутрішніх Справ з дійсним закордонним паспортом для отримання даних (включаючи біометричні) з метою видачі посвідчення про дозвіл на проживання. Точна адреса робочого місця, яке буде забезпечувати видачу посвідчення про дозвіл на проживання, повідомляється при наданні візи з метою отримання дозволу на проживання в представництві.

Відвідання робочого місця можна домовити попередньо по телефону, а саме – з за кордону, лінія для конкретного робочого місця, яке буде забезпечувати видачу посвідчення про дозвіл на проживання, також повідомляється іноземцям при наданні довгострокової візи з метою отримання дозволу на проживання.

Якщо іноземець не записаний по телефону на прийом, його обслужать на робочому місці у звичайному порядку, а якщо неможливо у зв'язку з зайнятістю обладнання зняти біометричні дані з метою видачі посвідчення про дозвіл на проживання, його запишуть на прийом на найближчий можливий термін. У випадку **подачі заяви про дозвіл на довгострокове/постійне проживання на території ЧР**, потрібно **особисто з'явитися** на виклик Міністерства Внутрішніх Справ **на відповідне робоче місце Міністерства Внутрішніх Справ** з метою зняття біометричних даних і підпису, призначеного для його подальшої цифрової обробки.

Враховуючи правові норми ЧР і прямо застосовувані норми законодавства унії, іноземці повинні допустити зняття своїх біометричних даних і підпису для подальшої цифрової обробки. Крім того, в установленний строк, не пізніше, як до 60 днів від зняття біометричних даних, **особисто з'явитися** в міністерство з метою отримання посвідчення про дозвіл на проживання (адміністративний орган викличе Вас).

*Важливо при подаванні заяви чи пізніше при знятті біометричних даних **залишити на себе телефонний контакт**, або електронну адресу, на якій Вас працівники департаменту політики про надання притулку та міграційної політики Міністерства Внутрішніх Справ будуть контактувати і домовлять з Вами термін зняття біометричних даних (тільки у заяв, поданих на території ЧР), або дату отримання посвідчення про дозвіл на проживання. Якщо Ви не залишили контакт, або Вас не вдасться контактувати, Вас викличуть у письмовій формі на зняття біометричних даних (тільки у заяв, поданих на території Чеської Республіки), або отримання посвідчення в установленний строк. У такому випадку на відвідання робочого місця Ви можете записатися попередньо по телефону – див. контакти в главі 17. 4.*

Застереження: Якщо в межах дійсної візи з метою отримання дозволу на перебування (в цьому виключному випадку включаючи постійне проживання) без важливих причин Ви не приїдете на територію ЧР, або не з'явитесь на робоче місце ОАМР з метою зняття біометричних даних чи не отримаєте посвідчення про дозвіл на довгострокове перебування в межах видачі цього дозволу чи продовження його дії, розгляд Вашої заяви буде зупинено. Якщо Ви подали заяву на території ЧР і після отримання рішення про дозвіл на постійне перебування або про рішення про продовження дійсності цього посвідчення, виданого на постійне проживання, **не з'явитесь для зняття біометричних даних або не прийдете отримати посвідчення, на Вас буде накладено штраф в розмірі до 10 000 Крон чеських**

Посвідчення про дозвіл на проживання без біометричних даних

Посвідчення видане згідно з дійсним юридичним оформленням до кінця квітня 2011 року **дійсні до закінчення строку їх дійсності чи зміни даних, які в них вказані.**

Можливість законного представника

У зв'язку зі зняттям біометричних даних або передачею приказу про дозвіл на проживання **Вас не може представляти інша особа.**

Можна відказатися від зняття біометричних даних?

Відказатися від зняття біометричних даних не можете, зняття біометричних даних обов'язкове для усіх громадян третіх країн (за винятком членів сім'ї громадян ЕС), які мають у зв'язку з дозволом на довгострокове чи постійне проживання посвідчення про дозвіл на проживання.

У яких випадках не знімаються біометричні дані?

При певних обставинах не знімаються відпечатки пальців – якщо це неможливо з причини анатомічних чи фізіологічних змін, або інвалідності пальців на руках. У такому випадку ви-

дається посвідчення про дозвіл на проживання, що містить тільки біометричні дані про зображення обличчя.

Які існують правила для дітей?

У дітей, молодших 6 років знімається тільки зображення обличчя.

Моє раніше видане посвідчення про дозвіл на проживання не містить біометричні дані – я зобов'язаний/зобов'язана подати заяву про видання нового посвідчення?

Ваше сьогодинішнє посвідчення дійсне до моменту, вказаного в ньому. Біометричне посвідчення отримаєте у зв'язку з:

- продовженням дійсності дозволу на довгострокове перебування (заяву Ви повинні подати не швидше як 90 і не пізніше як 14 днів до закінчення дійсності дозволу) або
- продовженням дійсності посвідчення про дозвіл на постійне проживання (Ви повинні подати заяву 90 днів до закінчення дійсності посвідчення) або
- у випадку необхідності видачі нового посвідчення про дозвіл на проживання (напр. у зв'язку зі зміною деяких даних, вказаних в сьогодинішнім посвідченні)

Що стається з біометричними даними іноземця?

Ваші біометричні дані, зняті у зв'язку з видачею посвідчення про дозвіл на проживання записані на носій даних в посвідченні про дозвіл на проживання. Зберігання даних керується правилами для охорони персональних даних, біометричні дані, які міністерство передає в інформаційну систему іноземців (§158a абз. 5) і там вони зберігаються, **будуть зліквідовані 60 днів після закінчення чи анулювання дійсності посвідчення** про дозвіл на проживання (§ 160/7). Біометричні дані можна використовувати вилучно для перевірки дійсності документу про дозвіл на проживання і перевірки Вашої особи, а саме – порівнянням біометричних даних, які знаходяться на носії даних, що є в посвідченні про дозвіл на проживання, з даними, вказаними в інформаційній системі іноземців або порівнянням біометричних даних з носія даних з Вашими актуально зображеними біометричними даними, отриманими під час підтвердження особи з допомогою технічного обладнання. Якщо Ви не можете з метою перевірки особи пред'явити посвідчення про дозвіл на проживання, власником якого Ви являєтесь, або якщо носій даних з біометричними даними в посвідченні про дозвіл на проживання не функціонує, проводиться перевірка особи шляхом зняття відпечатків Ваших пальців і їх порівнянням з біометричними даними, які архівуються з цією метою в інформаційній системі іноземців.

Можна перевірити функціональність носія даних?

Так, Ви маєте право вимагати від Міністерства Внутрішніх Справ проведення перевірки функціональності носія даних. Якщо буде підтверджена не функціональність носія даних з причин, які виникли не з Вашої вини, Ви маєте право на безкоштовну видачу нового посвідчення.

Адміністративні збори

За дії, пов'язані з виданням посвідчення з біометричними даними згідно з законом про адміністративні збори знімаються такі збори (у формі гербової марки, яку Ви можете купити в будь-якому відділенні пошти):

- видача посвідчення про дозвіл на проживання або продовження його дійсності **для довгострокового перебування**: 2500 крон чеських (1000 крон чеських для дітей до 15 років),
- видача посвідчення про дозвіл на проживання або продовження його дійсності **для постійного проживання**: 2500 крон чеських (однаковий, незважаючи на вік, тобто і для дітей до 15 років),
- проведення зміни в посвідченні про дозвіл на проживання: 1000 крон чеських,
- видача посвідчення про дозвіл на проживання **замість** пошкодженого посвідчення, втраченого або вкраденого чи на посвідчення, носій даних з біометричними даними якого не функціонує: 4000 крон чеських (2500 крон чеських для дітей до 15 років).

4. 5. Інша практична інформація

► Туристичне медичне страхування

Вимоги до туристичного медичного страхування при проживанні до 90 днів встановлює «Візовий кодекс». Документ про туристичне медичне страхування не вимагається у випадках, встановлених в § 180i абз. 2 закону «Про іноземців». У випадку шенген-візи страхування повинно бути дійсне на всій території Шенген-зони.

У випадку перебування понад 90 днів (довгострокова віза, довгострокове перебування) під документом про туристичне медичне страхування вважається документ, яким іноземець підтверджує страхування, що покриває витрати, які він повинен оплатити на протязі свого перебування на території у випадку надання необхідної та невідкладної медичної допомоги, включаючи витрати, пов'язані з перевезенням або у випадку його смерті – витрат пов'язаних з перевезенням його тіла в державу, власником паспорту якої він являється, або в іншу країну, в якій він має дозвіл на проживання. Розмір домовленого ліміту страхового відшкодування на одну страхову подію складає як мінімум 60 000 ЄВРО без співучасті страхового вкладу на вище вказані затрати.

Туристичне медичне страхування для перебування понад 90 днів можна укласти:

- a) у страхової компанії, яка згідно з законом «Про страхування» має право проводити це страхування на території ЧР,
- b) у страхової компанії, яка має право проводити таке страхування в інших країнах-членах Європейського Союзу або в країні, яка підписала «Договір про Європейський господарський простір», або в країні, паспорт якої має іноземець, чи в іншій державі, в якій іноземець має дозвіл на проживання.

У випадку **страхування, укладеного за кордоном**, іноземець одночасно з документом про туристичне медичне страхування пред'явить **офіційно завірені переклади договору страхування і загальних умов страхування** на чеську мову, які підтверджують укладення туристичного медичного страхування, передусім об'єму страхування, ліміту страхового відшкодування 60 000 ЄВРО та факту, що страхування укладено без співучасті застрахованого, або на вимогу – документ про оплату страхової суми за страхування на весь час перебування на території ЧР.

Умови страхування вказані в § 180j.

► Реєстрація місця перебування (§ 93 закону «Про перебування іноземців на території Чеської Республіки»)

Згідно з законом «Про перебування іноземців на території Чеської Республіки» іноземець зобов'язаний повідомити поліції місце свого перебування протягом 3 робочих днів від дня прибуття на територію Чеської Республіки. Цей обов'язок не стосується іноземців віком до 15 років, членів дипломатичного представництва чи міжнародної урядової організації, акредитованої у ЧР, включаючи членів їхніх сімей, які зареєстровані Міністерством закордонних справ, або іноземців, яких забезпечує житлом Міністерства Внутрішніх Справ ЧР. Це також не стосується іноземців, які цей обов'язок виконали за місцем поселення, наприклад у готелі (§ 103b закону «Про перебування іноземців на території Чеської Республіки»).

У випадку зміни місця перебування іноземці, яким був виданий дозвіл на постійне проживання, повинні повідомити про цю зміну Міністерства Внутрішніх Справ протягом 30 робочих днів від дня зміни, якщо зміна місця перебування триватиме понад 180 днів (§98 абз. 1).

Іноземці, які перебувають на території Чеської Республіки на підставі візи на термін понад 90 днів або на підставі дозволу на довготривале перебування, зобов'язані повідомити поліцію про зміну місця проживання протягом 30 днів після зміни, якщо зміна місця перебування триватиме понад 30 днів. Іноземці, які можуть перебувати на території Чехії без візи, повинні повідомити про зміну місця перебування у 30-денний термін після зміни, якщо передбачувана зміна буде тривати понад 90 днів (§98 вбз. 4).

Громадянин Європейського Союзу зобов'язаний повідомити в поліцію місце перебування на території **до 30 днів** з моменту вступу на територію Чеської Республіки у випадку, якщо передбачається, що його перебування на території ЧР буде більше як 30 днів; **цей обов'язок**

також стосується члена сім'ї громадянина Європейського Союзу, якщо цей громадянин знаходиться на території ЧР. Обов'язок повідомлення місця перебування на поліцію не стосується іноземців, які цей обов'язок виконали у квартир'єра.

► Реєстрація адреси для доставки документів

Згідно § 158 абз.3 «Про реєстрацію населення та ідентифікаційних номерів» та відповідно зі змінами до деяких законів у останній редакції, при бажанні іноземця він може надати дані про адресу, на яку повинні доставлятися документи згідно зі спеціальною правовою постановою. Іноземець зобов'язаний повідомити відповідний орган за місцем перебування про адресу та її змін.

► Повідомлення про зміни даних в посвідченні

У випадку зміни даних, вказаних в посвідченні (напр. прізвище) Ви повинні повідомити про зміну в міністерство **на протязі 3 робочих днів** з моменту, коли вони настали.

У випадку зміни місця проживання (прописки) – див текст вище: «Повідомлення про місце проживання».

► Засвідчення офіційних документів

Усі іншомовні документи, які подаються до заяви про видачу візи або дозволу на проживання, повинні бути або

- **суперлегалізовані** або забезпечені засвідчувальним написом, який здійснює дипломатичне представництво ЧР за кордоном. Підтверджується, що даний документ був оформлений або завірений уповноваженою особою / відповідною установою та засвідчує оригінальність підписів і відбитків офіційних печаток та штампів на цьому офіційному документі. Суперлегалізація не вимагається у випадках, які визначені міжнародним договором, учасником якого є ЧР; або
- забезпечені написом про засвідчення **апостилем** (додане до документу офіційне підтвердження) – у цьому випадку документ не вимагає завірнення дипломатичним представництвом ЧР за кордоном, а остаточне завірнення здійснює так званий апостильний орган у державі, де цей документ був оформлений. Апостиль підтверджує видання документа відповідною установою і його достовірність. Апостиль видають держави, які приєдналися до Гаазької конвенції 5. 10. 1961, що скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів; або
- **звільнені від вимоги засвідчення вищого рівня**, якщо це визначено у діючому міжнародному договорі.

Інформацію про те, чи є необхідним здійснення суперлегалізації, закріплення апостилем або про умови, при яких немає необхідності завіряти перекладені документи, можна отримати по телефону у представництві ЧР.

Більш детальна інформація доступна на сайті Міністерства закордонних справ ЧР www.mzv.cz (► Подорожуємо ► Завірнення документів – інформація реферату легалізації департаменту консульської діяльності) або Міністерства юстиції ЧР www.justice.cz (► Міністерство юстиції ► Спеціальна діяльність та послуги громадськості ► Завірнення документів, які йдуть за кордон).

!!! УВАГА !!!

У зв'язку з відносно швидкою зміною юридичного оформлення в області питань перебування іноземців, проводяться часті доповнення закону «Про іноземців». Тому рекомендуємо Вам систематично цікавитися в найближчому (регіональному) відділі в питаннях перебування іноземців МВС (контакти див глава 17. 4.) або звернутися за асистуванням в недержавні безприбуткові організації, які надають допомогу іноземцям (глава 16). Також можете скористатися:

Інформаційною лінією МВС для іноземців: тел.: **974 832 421, 974 832 418**

e-mail: pobyty@mvcz

сайтом Міністерства Внутрішніх Справ: www.mvcz.cz/cizinci

4. 6. Персональний номер

Іноземець, який отримав на території Чеської Республіки дозвіл на постійне чи тимчасове перебування на строк понад 90 днів, або громадянинові Європейського Союзу, який збирається тимчасово перебувати на території Чеської Республіки довше як 3 місяці, персональний номер призначає компетентний відділ Поліції Чеської Республіки згідно з § 14 пункт. в) закону «Про реєстрацію жителів». Про умови призначення персонального номеру в цьому випадку (напр. потрібні документи, строки оформлення тощо) можна отримати інформацію у відповідному відділі Поліції по роботі з іноземцями, який дав дозвіл фізичній особі на проживання.

Більш детальну інформацію про порядок подачі заяв, включно бланків знайдете на <http://www.mvcr.cz> (► Послуги для громадськості ► Ради і послуги ► Громадянин в державно-му управлінні ► Персональні номери).

4. 7. Громадянство Чеської Республіки

Основними способами отримання громадянства Чеської Республіки є народження (дитина при народженні отримує громадянство ЧР, якщо хоча б один з її батьків є громадянином Чеської Республіки або якщо вона народилася на території ЧР, її батьки є особами без громадянства і хоча б один з них постійно проживає на території Чеської Республіки) та надання громадянства.

Міністерства Внутрішніх Справ може надати Громадянство Чеської Республіки (на надання громадянства не існує право претензії) іноземцю за його заявою, якщо він задовольняє усі наступні вимоги:

- постійне проживання у ЧР протягом як мінімум 5 років (водночас іноземець повинен протягом цього строку перебувати переважно на території ЧР). У визначених випадках Міністерства Внутрішніх Справ може звільнити заявника від вимоги відносно строку проживання.
- заявник у результаті набуття громадянства ЧР втрачає попереднє громадянство або підтверджує вихід з попереднього громадянства. Довідку про втрату попереднього громадянства іноземець не надає разом із заявою. Цей документ він пред'являє лише після оформлення шляхом адміністративного розгляду так званого зобов'язання надання громадянства ЧР. У визначених випадках заявник може бути звільнений від вимоги виходу з попереднього громадянства.
- заявник протягом останніх 5 років не був у ЧР засуджений за умисно скоєний злочин або такий вирок не вступив у законну силу. Звільнення від цієї вимоги не допускається.
- заявник продемонстрував знання чеської мови. Від цієї вимоги Міністерство внутрішніх справ може звільнити заявника лише у випадках, вартих особливої уваги (наприклад, у разі незадовільного стану здоров'я іноземця).
- заявник виконує обов'язки згідно з «Законом про іноземців» та обов'язки стосовно медичного та соціального страхування, податків, відрхувань та зборів (наприклад, у нього немає заборгованості по медичному та соціальному страхуванню, він належним чином та своєчасно платить податки, здійснює обов'язок оповіщення). Звільнити заявника від цієї вимоги Міністерства Внутрішніх Справ може у випадках, вартих особливої уваги.

Законом «Про набуття та втрату громадянства Чеської Республіки» визначаються реквізити заяви. Заява-прохання про надання громадянства, адресована Міністерству внутрішніх справ, подається у крайовій адміністрації (у м. Празі – в Адміністраціях міських районів Прага 1 – Прага 22, у м. Брно та м. Острава – у міських управліннях, у м. Пльзень – в Адміністрації міського району Пльзень 3) за місцем постійного проживання іноземця. Подружжя може подати одну спільну заяву і включити до неї також дітей до 18 років.

У крайовій адміністрації заявник заповнює анкету, при співбесіді перевіряється його знання чеської мови, після чого адміністрація надсилає заяву з дорученням власної точки зору, точки зору міського (селищного, сільського) управління за місцем проживання заявника та інших документів, надсилає у 30-денний строк через Поліцію в питаннях іноземців, яка також долучає свою точку зору, до Міністерства внутрішніх справ, яке приймає рішення за заявою.

Міністерство має строк 90 днів для прийняття рішення та протягом розгляду заяви у більшості випадків викликає заявника на особисту співбесіду. Якщо міністерство **відмовить** у проханні про надання громадянства, це рішення у 15-денний строк після його вручення можна оскаржити (**подати апеляцію**) у **Міністра внутрішніх справ**. Якщо рішення міністра внутрішніх справ буде також негативним, проти нього можна у 2-місячний строк подати позов у Міському суді, м. Прага.

У разі позитивного рішення іноземець у присутності секретаря міського (селищного, сільського) управління складає присягу громадянина, і водночас йому вручається Грамота про надання громадянства ЧР. Тільки після складення присяги іноземець стає громадянином ЧР. Діти у віці до **18 років** отримують громадянство разом з батьками. Державне мито за надання громадянства ЧР складає 10 000 чеських крон. На прохання заявника Міністерство може зменшити суму збору у особливо обґрунтованих випадках державних інтересів аж на **1 000 чеських крон**.

Детальну інформацію про порядок подачі заяви про надання громадянства ЧР знайдете, наприклад, на <http://www.mvcr.cz> (► Послуги для громадськості ► Ради і послуги ► Громадянство Чеської Республіки).

*Міністерство Внутрішніх Справ сьогодні **готує проект нового закону** про набуття та позбуття громадянства Чеської Республіки, в якому будуть встановлені нові умови надання громадянства Чеської Республіки іноземцям, які подають заяви про надання громадянства. Передбачається, що цей закон вступить в законну силу 01. 01. 2013р.*

Посилання на детальні джерела інформації

- Актуальну повну редакцію закону для іноземців можна знайти на сайті Міністерства Внутрішніх Справ <http://www.mvcr.cz> (► Послуги для громадськості ► Інформація для іноземців ► Умови вступу і проживання іноземців на території Чеської Республіки ► Закони і постанови)
- Положення № 429/2010 Зб. зак., яке встановлює список країн, громадяни яких можуть подати заяву про надання довгострокової візи в інше представництво, ніж в країні, громадянином якої є іноземець, або яка йому видала паспорт, чи в країні, в якій він має право на довгострокове чи постійне проживання, можна знайти наприклад, на <http://www.mvcr.cz> (Законодавство ► Збірка законів).
- Більш детальну інформацію про проживання громадян третіх країн на території Шенгену/ЧР можна знайти на сайті
 - <http://www.mvcr.cz/cizinci> (► Інформація про перебування для громадян ЄС і членів їх сімей) у формі інформаційної брошури на чеській, англійській, німецькій, болгарській та румунській мовах; або
 - <http://www.mvcr.cz/cizinci> (► Умови вступу та перебування іноземців на території ЧР ► Громадяни ЄС, Ісландії, Норвегії, Ліхтенштейну і Швейцарії і громадяни країн третього світу – члени сімей громадян ЄС, Ісландії, Норвегії, Ліхтенштейну і Швейцарії)
- Більш детальну інформацію про перебування громадян з країн третього світу на території Шенген-зони/ЧР можна знайти на сайтах:
 - <http://www.mvcr.cz/cizinci>
 - <http://www.mvcr.cz> (► ЄС ► Шенген)
 - <http://www.euroskop.cz/schengen> а також в рубриці Шенген та ЧР
- Список країн, з якими ЧР уклала угоду про безвізовий режим можна знайти на сайті: <http://www.mvcr.cz> (► Про нас ► Політичний притулок і міграція ► Міграція ► Візова політика ► Перелік короткочасного перебування іноземців на території ЧР без візи)

- **Взірець заяви про надання шенген-візи** з вказівками на її заповнення на чеській і англійській мовах можна знайти на сайті <http://www.mvcr.cz/cizinci> (► **ПОВ'ЯЗАНІ ПОСИЛАННЯ** ► Бланки ► Заява про надання шенген-візи)
- **Бланк заяви про дозвіл на проживання**, який одночасно є на чеській та англійській мовах, разом з перекладом тексту бланку на українську, в'єтнамську, російську монгольську мови можна скачати на сайті <http://www.mvcr.cz/cizinci> (► **ПОВ'ЯЗАНІ ПОСИЛАННЯ** ► Бланки ► Заява про дозвіл на проживання)
- Детальну інформацію про умови **отримання постійного проживання** отримаєте на <http://www.mvcr.cz/cizinci> (► Постійне проживання на території Чеської Республіки)
- на сайті Міністерства Внутрішніх Справ (<http://www.mvcr.cz>) також знайдете напр.:
 - Зразки бланків і заяв (► Послуги для громадськості ► Бланки ► Іноземці)
 - Відповіді на найчастіші запитання іноземців: (► Послуги для громадськості ► Інформація для іноземців ► Часто кладені питання)
- Закони і постанови, що регулюють вступ і перебування іноземців на території ЧР: (► Послуги для громадськості ► Інформація для іноземців ► Умови вступу і проживання іноземців на території ЧР ► Закони і постанови)
- **Адреси представництв ЧР за кордоном та амбасад в ЧР** знайдете на сайті МЗС – <http://www.mzv.cz> (► Про міністерство ► Дипломатичні місії)
- Інформацію в питаннях перебування іноземців знайдете теж на сайті служби поліції в питаннях іноземців (<http://www.policie.cz>) (► Підрозділи Поліції ЧР ► Підрозділи по всій республіці ► Служба поліції в питаннях іноземців ► Інформація про перебування іноземців)
- Список адрес дипломатичних представництв ЧР за кордоном та іноземних посольств у ЧР можна знайти на сайті Міністерства закордонних справ – <http://www.mzv.cz> (► Про міністерство ► Дипломатичні місії)
- Інформацію про перебування іноземців знайдете також на сайті служби поліції в питаннях іноземців (<http://www.policie.cz>) (► Департаменти поліції ЧР ► Загальнодержавні департаменти ► Служба поліції в питаннях іноземців ► Інформація про перебування іноземців)
- Список нотаріусів, що здійснюють офіційне засвідчення відповідності дублікату або копії документа його оригіналу, знайдете на <http://www.nkcr.cz> (► Контактні дані нотаріусів)
- Детальну інформацію про Реєстр судимостей знайдете на сайті Міністерства юстиції – <http://www.justice.cz> (► Реєстр судимостей) або на будь-якому робочому місці Czech POINT – <http://czechpoint.cz>
- Детальна інформація про зелену карту, включно постанови, в якій вказано список країн, громадяни яких можуть подати заяву на видання зеленої карти, доступна на <http://www.mvcr.cz/cizinci> (► стор. 2 ► Зелені карти)
- Детальну інформацію про порядок **подачі заяви про надання громадянства** знайдете на
 - Порталі публічної адміністрації – <http://portal.gov.cz> (► Життєві ситуації ► Іноземець ► Громадянство), та
 - сайті Міністерства Внутрішніх Справ – <http://www.mvcr.cz> (► Послуги для громадськості ► Ради і послуги ► Громадянин в державному управлінні ► Громадянство Чеської Республіки)
- Детальну інформацію про порядок подачі **заяви на приділення персонального номеру** включно бланку знайдете на <http://www.mvcr.cz> (► Послуги для громадськості ► Ради і послуги ► Громадянин в державному управлінні ► Персональні номери)
- Детальна інформація про **екзамени з чеської мови** з метою подачі заяви про надання постійного проживання є в розпорядженні крім чеської та англійської мови також на українській, російській, в'єтнамській, монгольській, китайській, арабській і французькій мовах на
 - <http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/cestina-pro-cizince>;
 - <http://cestina-pro-cizince.cz> або на англійській мові (<http://check-your-czech.com>).

5. КУДИ ЗВЕРТАТИСЯ ЗА ДОПОМОГОЮ

5.1. Адвокати

Адвокати представляють інтереси своїх клієнтів у судових та інших адміністративних процесах, захищають їх у кримінальних справах, надають їм юридичні консультації з будь-яких правових питань або здійснюють асистенцію при оформленні документів (договорів тощо). Юридичні послуги адвокатів надаються за плату. Усі адвокати об'єднані у Чеську адвокатську палату, яка здійснює нагляд за їх діяльністю, та у яку Ви можете звертатися із скаргами, якщо будете не задоволені послугами адвоката.

5.2. Уповноважений з питань прав людини

Уповноважений з питань прав людини (омбудсман) займається захистом осіб від дій державних установ та інших організацій, які здійснюють державне управління, якщо такі дії суперечать закону, або у них є інші недоліки та неправомірності, тобто ці дії не відповідають принципам демократичної правової держави та принципам належного управління, або у разі бездіяльності цих органів. **Уповноважений не може брати участь у приватних правових зносинах та суперечках**, втручатися до процесу прийняття рішень судами і не розглядає оскарження їх рішень.

Омбудсман має право проводити незалежне розслідування у окремих справах, проте закон не дає йому права діяти замість органів державного управління, тож він **не може здійснювати зміни у їх рішеннях або скасовувати їх**. При цьому він у разі виявлення неправомірних дій може вимагати від державних установ та організацій виправлення становища.

5.3. Захист споживачів, Чеська торговельна інспекція

Чеська торговельна інспекція (далі «ЧТІ») контролює, головним чином, дотримання умов, визначених для забезпечення якості, нешкідливості для здоров'я та безпеки непродовольчих виробів та послуг, а також здійснює контроль над тим, чи надається належна інформація про вироби, та чи не вводяться споживачі в оману недостовірними, неперевіреними або неповними даними щодо дійсних властивостей виробів або послуг. Споживачам надаються **консультаційні та інформаційні послуги** у кожному відділенні ЧТІ, де також приймаються пропозиції щодо контролю, скарги та прохання поради, як діяти у проблематичних ситуаціях., що стосуються купівлі товарів або користування послугами.

Відносно харчових продуктів Чеська торговельна інспекція контролює тільки чесність при торгівлі, продукти та сировина для їх виробництва перевіряються Державною сільськогосподарською та продовольчою інспекцією.

Іншими організаціями, що беруть участь у нагляді у деяких галузях захисту споживача, є органи охорони громадського здоров'я, органи ветеринарного управління, а також муніципальні управління підприємництва та мітні управління (див. ст. 23 Закону № 634/1992 Зб. зак. «Про захист споживачів»).

Крім того, можна скористатися послугами консультантів недержавних безприбуткових організацій, що займаються захистом споживачів, які також дозволяють споживчій громадськості отримання інформації щодо прав споживача. У спеціалізованих консультаціях та на ряді сайтів можна проконсультуватися щодо конкретних споживчих проблем.

5.4. Корупція

Відділ надання притулку і міграційної політики Міністерства Внутрішніх Справ організував спеціальну антикорупційну лінію для іноземців. Лінія служить для **повідомлення про усі форми корупційної поведінки, з якими зустрінуться іноземці, напр. при оформленні дозволів на проживання.**

 974 847 704 – Антикорупційна лінія для іноземців

Понеділок і середа: 8:00–17:00

Вівторок і четвер: 8:00–15:00

П'ятниця: 8:00–14:00

Крім цього робочого часу можна записати повідомлення на автовідповідачі, які оператор передасть наступного дня. Їх можна записувати на будь-якій мові.

Оператор – працівник департаменту політики про надання притулку та міграційної політики, який звик спілкуватися з іноземцями, володіє чеською та англійською мовами. Тариф лінії керується стандартними розцінками, дійсними для стаціонарного телефону.

Корисні поради і інформацію як діяти у випадку, якщо Ви станете свідком корупційної ситуації або учасником корупційної поведінки, знайдете також на **антикорупційному сайті Міністерства Внутрішніх Справ** – <http://www.korupce.cz>. Сайт містить також багато інформації, законів, документів, порад і контактів на відповідні органи, які займаються корупцією.

В Чеській Республіці існує також можливість скористатися антикорупційною лінією на тел. 199. На лінії 199 надаються юридичні послуги тим, хто зустрівся з індивідуальним випадком корупції зі сторони представників державної влади або в приватному секторі. Дзвінки на лінію 199 безкоштовні, безкоштовно також надаються подальші юридичні консультації. Власником лінії являється чеський філіал не бюджетної некомерційної організації «Transparency International», у якій є кількох річний досвід з наданням юридичних консультацій особам, які зустрілися з корупцією. На лінію 199 можна дзвонити практично в будь-який час і з будь-якого місця. Детальніша інформація на <http://www.linka199.cz>.

5. 5. Вирішення кризових ситуацій

Під час перебування у ЧР Ви можете стати свідком або навіть безпосереднім учасником різноманітних ситуацій, у яких почуватиметеся безпорадними та будете потребувати допомоги. Короткий огляд того, як діяти у таких ситуаціях та в які органи звертатися з проханням про допомогу, знайдете у цій главі.

!!! При виникненні проблеми та необхідності її невідкладного рішення можете будь-коли скористатися телефонною лінією!!!

 112 – Єдиний європейський номер екстреного зв'язку

(набір безкоштовний – зловживання карається законом, Спілкуватися можна також на англійській або німецькій мові)

При телефонному повідомленні на лінію екстреного зв'язку вкажіть:

- що саме сталося та які масштаби події (наприклад, що перебуває під загрозою або чого подія торкнулася, яка кількість жертв),
- де саме сталася подія (адреса – населений пункт, вулиця, порядковий або поточний номер будинку, номер дороги, кілометр, напрямок руху, детальніші пункти орієнтації на місцевості),
- відомості про себе (ім'я, номер телефону та місце, звідки Ви телефонуйте).

Після скінчення екстреного виклику може бути здійснений зустрічний дзвінок для перевірки подій або уточнення деяких даних – наприклад, шляху проїзду.

У ЧР існують також національні номери екстреного зв'язку:

➤ **150 – Пожежна рятувальна служба ЧР**

Номер набирайте у разі виявлення надзвичайної події (пожежа, аварія з витоком небезпечної речовини тощо), яка ставить під загрозу людей, майно або навколишнє середовище.

► 155 – Медична рятувальна служба

Номер набирайте у тому випадку, якщо під час свого перебування потрапите у ситуації, які створюють загрозу вашому здоров'ю чи навіть життю, життю та здоров'ю ваших близьких або інших людей та які вимагають негайного втручання лікаря. На випадок раптових тяжких захворювань та нещасних випадків, при яких пацієнт не може сам дістатися до лікаря, і коли необхідно надати йому швидку допомогу та відвезти до медичної установи, щоб запобігти небезпечному погіршенню стану його здоров'я або загрози для його життя, створена служба швидкої допомоги.

► 158 – Поліція ЧР

Кожен з нас у своєму житті може зіткнутися з протизаконними діями інших осіб, може стати заявником, потерпілим або свідком певних подій. **Злочини** як найтяжчі випадки протизаконних дій розглядаються у Кримінальному кодексі (Закон № 140/1961 Зб. зак.). До кримінальної відповідальності може притягуватися особа старша 15 років. Розкриття злочинів та переслідування їх винуватців є завданням поліції та прокуратури. Порушення закону меншої тяжкості, які не вважаються злочинами, являють собою так звані **проступки**. Розкриття проступків також входить у завдання поліції, оформлюються вони, як правило, у міських (селищних, сільських) управліннях.

Якщо ви стали свідком або потерпілим внаслідок злочину або проступку, опинилися у життєвій ситуації, яка ставить під загрозу вас або ваших близьких, зверніться з проханням про допомогу до будь-якого поліцейського або до найближчого відділення поліції за місцем вашого проживання або у місці, де ви перебуваєте з іншої причини, або дзвоніть за вищенаведеним телефонним номером. Поліцейські зобов'язані прийняти та записати ваше повідомлення.

Якщо ви будете незадоволені діями поліції, можете подати скаргу. Із скаргами звертайтеся у відділення контролю та скарг у будь-якому Управлінні поліції ЧР. Якщо ви вважаєте, що поліцейський скоїв злочин щодо вас або ваших близьких, можете звернутися прямо у Інспекцію міністра внутрішніх справ.

► 156 – муніципальна (міська) поліція

Муніципальна поліція є органом муніципалітету, який забезпечує, передусім, місцеві питання громадського порядку у межах повноважень муніципалітету. Кожна людина має право звернутися до працівників муніципалітету, які є службовцями міської поліції (городових) з проханням про допомогу, городові зобов'язані надати необхідну допомогу у межах своїх повноважень. Муніципальна поліція при виконанні своїх обов'язків співпрацює з Поліцією Чеської Республіки. Якщо ви незадоволені діями міської або муніципальної поліції, можете звернутися із скаргою до її засновника, яким є міська (селищна, сільська) рада відповідного населеного пункту.

5. 6. Вирішення інших кризових ситуацій

Під час свого перебування Ви можете, крім вже розглянутих подій, зіткнутися й з іншими неприємними явищами – наприклад, домашнім насильством – зокрема, щодо дітей та жінок, – наркоманією, торгівлею людьми, ВІЛ/СНІД, гострими житловими проблемами, серйозними особистими або сімейними проблемами.

У вище описаних ситуаціях можете скористатися допомогою спеціалізованих організацій, контакти на них можете знайти на сайті <http://www.zachranny-kruh.cz> (► Хто Вам допоможе).

До таких спеціалізованих організацій належать, напр.:

НАЗВА ОРГАНІЗАЦІЇ	КОНТАКТ	КОМУ ПРИЗНАЧАЄТЬСЯ ДОПОМОГА
ЛІНІЯ ДОВІР'Я – ЦЕНТРИ КРИЗОВОГО ВТРУЧАННЯ	284 016 666 – нон-стоп	Психологічно-соціальна допомога людям в кризі
РІАПП (амбулаторна психологічно-соціальна служба)	Chelčického 39, 130 00 м. Прага 3 222 586 768 (8:00–16:00 h) 222 582 151 (16:00–8:00 h) http://www.csspraha.cz/krizove-centrum-riaps	Люди у складній життєвій ситуації
ЛІНІЯ БЕЗПЕКИ	116 111 – безкоштовні дзвінки, нон-стоп pomoc@linkabezpeci.cz www.linkabezpeci.cz	Діти та молодь
ДИТЯЧИЙ КРИЗОВИЙ ЦЕНТР «СПОНДЕА»	Sýpka 25, 613 00 м. Брно krizovapomoc@spondea.cz 541 235 511, 608 118 088 www.spondea.cz	Діти – жертви катування та гвалтування, потерпілі від домашнього насильства, м. Брно
ДИТЯЧИЙ КРИЗОВИЙ ЦЕНТР	241 484 149 – нон-стоп www.dkc.cz	Діти – жертви катування та гвалтування, м. Прага
ЛІНІЯ ДОВІР'Я – ДИЯКОНІЯ	Дияконія ЧЕЦ (Чесько- братської євангелічної церкви) – Центр християнської допомоги, м. Прага Belgická 22, 120 00 Прага 2 понеділок-п'ятниця: 9:00–20:00 год. 222 514 040, 222 521 912 777 734 173, 728 047 416 linka.duvery@diakonieccce.cz http://skp.diakonieccce.cz/	Люди у складній життєвій ситуації, включно проживання матерів з дітьми в скрутній ситуації
СПІВДРУЖНІСТЬ «ПОДАНІ РУКИ»	Francouzská 36, 602 00 м. Брно 545 247 535 www.podaneruce.cz	Наркотична загроза, Моравія
ЛІНІЯ «K-CENTRUM»	724 246 771, 487 831 545 k-centrum http://www.k-centrum-cl.cz	Наркотична загроза, Чехи
НАЦІОНАЛЬНА ЛІНІЯ ПРОФІЛАКТИКИ СНІД	800 144 444 – безкоштовні дзвінки понеділок – п'ятниця 13:00–18:00 год. http://www.aids-hiv.cz	ВІЛ, СНІД
БІЛИЙ КРУГ БЕЗПЕКИ	257 317 100 (м. Прага) – нон-стоп 2 51 51 13 13 («Dona linka» – допомога потерпілим від домашнього насильства) www.bkb.cz	Допомога потерпілим від злочинів та домашнього насильства

«LA STRADA» ЧР	INFO i SOS – лінія: 222 71 71 71, на чеській мові, а також: – в понеділок 10:00–14:00 а також на російській мові – у вівторок 10:00–16:00 а також на англійській мові – в середу 12:00–20:00 а також на російській і румунській мовах 800 077 777 – безкоштовні дзвінки в середу 12:00–20:00 По домовленості також на інших мовах. pomoc@strada.cz Офіс організації: 222 721 810 www.strada.cz	Надання соціальних послуг жертвам торгівлі людьми і людям, що знаходяться під загрозою цих явищ. Послуги надаються іноземцям незважаючи на статус їх проживання; послуги можуть надаватися анонімно.
«ELEKTRA»	272 911 110; 603 812 361 poradna@centrumelektra.cz www.centrumelektra.cz	Допомога жінкам, зґвалтованим в дитинстві
«ROSA»	Podolská 25, 147 00 м. Прага 4 241 432 466, 602 246 102 www.rosa-os.cz	Центр для жертв домашнього насильства
ІНТЕРВЕНТНИЙ ЦЕНТР ПЛЬЗЕНЬСЬКОГО КРАЮ І МІСЦЕВА КРИЗОВА СЛУЖБА	Cukrovarská 16, 301 00 м. Пльзень Нон-стоп тел.: 777 167 004 www.dchp.cz	Допомога людям, що знаходяться під загрозою домашнього насильства і допомога в кризових життєвих ситуаціях і в незвичайних ситуаціях
ЧЕСЬКИЙ КАТОЛИЦЬКИЙ БЛАГОДІЙНИЙ ФОНД	Лінія допомоги «MAGDALA» 251 552 790 (м. Прага) 516 417 351 magdala@charita-adopce.cz www.charita.cz	Допомога жертвам торгівлі людьми, допомога іноземцям у скрутних ситуаціях
ЛІНІЯ ДОВІР'Я	800 200 007 – безкоштовні дзвінки	Лінія довір'я для пенсіонерів

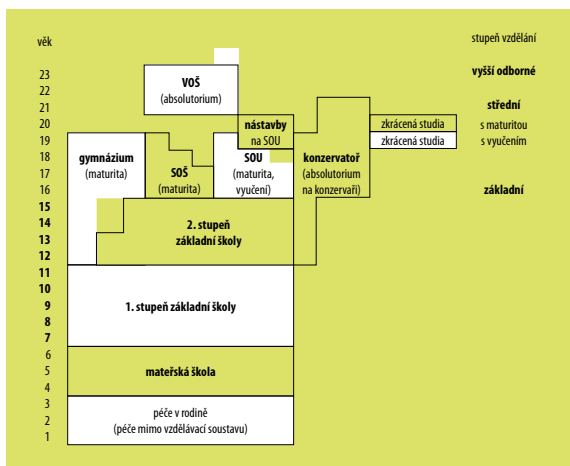
Місцями, куди можна звернутися з проханням про допомогу та пораду у різноманітних життєвих ситуаціях, є також бюро **громадянської консультації**. Вони надають безоплатні консультації стосовно соціальної проблематики, сімейних та людських взаємовідносин, прав людини, трудових правовідносин, житла, майнових правовідносин, фінансової проблематики, охорони здоров'я, захисту споживача тощо. Більш детальна інформація щодо соціальних послуг наводиться у главі 10.5.

6. СИСТЕМА ОСВІТИ ТА КОНВЕРТАЦІЇ ОСВІТИ

«Кожен має право на освіту. Відвідування школи обов'язкове протягом строку, визначеного законом.» (ст. абз. 1 Декларації основних прав і свобод людини)

Базовими нормативними актами, що регулюють освіту, є «Шкільний закон» та «Закон про вузи». Закон № 561/2004 Зб. зак. «Про дошкільну, початкову, середню освіту, освіту молодшого спеціаліста та іншу освіту» («Шкільний закон»), Закон № 111/1998 Зб. зак. «Про вищі навчальні заклади» та інші важливі нормативні акти у діючій редакції наводяться, наприклад, на сайті Міністерства освіти, молоді та фізичної культури (МОНФК) <http://www.msmt.cz> ► Документи ► Закони і ► Освіта ► Вища освіта ► Документи ► Законодавство ► Законодавчі норми і супутні постанови) або на сайті МВС <http://www.mvcr.cz> (► Законодавство ► Збірка законів).

Система освіти ґрунтується на рівному доступі до освіти без будь-якої дискримінації, врахуванні індивідуальних освітніх потреб кожної людини, взаємній повазі, пошані, терпимості у поглядах, солідарності та гідності усіх учасників освіти, безкоштовній початковій та середній освіті громадян Чеської Республіки або іншої держави-члена Європейського Союзу у навчальних закладах, засновником яких є держава, муніципалітет або об'єднання муніципалітетів. Система освіти дозволяє кожному отримувати освіту протягом усього життя. Система освіти включає освіту, спрямовану на отримання певного рівня освіти, освіту, у мету якої не входить досягнення рівня освіти (мистецька, мовна освіта, освіта за інтересами та продовження освіти) та послуги освітніх закладів. Система освіти включає також освіту осіб із специфічними освітніми потребами та забезпечує інтерна тне виховання, примусове виховання та профілактичне піклування.

Věk – věk	Péče v rodině (péče mimo vzdělávací soustavu) – опіка у сім'ї (піклування поза системою освіти)
VOŠ (absolutorium) – техникум (выпускний іспит)	Konzervatoř (absolutorium na konzervatoři) – училище мистецтв (выпускний іспит в училищі мистецтв)
Návštěva na SOU – надбудова над СІТУ	Stupeň vzdělání – рівень освіти
Gymnázium (maturita) – гімназія (атестат зрілості)	Vyšší odborné – середня спеціальна
SOŠ (maturita) – СПШ (атестат зрілості)	Zkrácená studia – скорочене навчання
SOU (maturita, vyučení) – СІТУ (кваліфікаційне свідоцтво, атестат зрілості)	Střední – середня
2. stupeň základní školy – 2-й рівень початкової школи	S maturitou – з атестатом зрілості

1. stupeň základní školy – 1-й рівень початкової школи	S vyučením – з атестатом зрілості
Mateřská škola – дитячий садок	Základní – початкова

Рівні освіти згідно з діючим «Шкільним законом» вважаються: початкова освіта, середня освіта, середня професійна освіта з кваліфікаційним свідоцтвом, середня освіта з іспитом на атестат зрілості (повна середня освіта), середня спеціальна освіта в училищі мистецтв та середня технічна освіта.

Види навчальних закладів – дитячий садок, початкова школа, середні навчальні заклади (гімназія, середня професійна школа та середнє професійно-технічне училище), училище мистецтв, початкова школа мистецтв та мовна школа з правом державного іспиту з мов.

Види освітніх установ – навчальні установи для продовження освіти педагогічних працівників, освітні консультаційні установи, освітні установи по освіті за інтересами та продовженню освіти, цільові освітні установи, виховні та житлові установи, установи шкільного харчування та освітні установи для здійснення інтернатного виховання, примусового виховання та профілактично-виховного піклування.

Організація освіти здійснюється у межах **навчального року**, який починається 1 вересня та закінчується 31 серпня наступного календарного року. Навчальний рік поділяється на період шкільного навчання та період шкільних канікул. Період шкільного навчання поділяється на півріччя. Період шкільних канікул складається з осінніх канікул, різдвяних канікул, весняних канікул, пасхальних канікул та головних (літніх) канікул. Навчання у навчальних закладах здійснюється в рамках п'ятиденного навчального тижня.

Специфіка навчання іноземців регулюється, зокрема, у ст. 20 «Шкільного закону». Особи, які не є громадянами Чеської Республіки та перебувають на території Чеської Республіки на законних підставах, мають доступ до початкової, середньої та середньої спеціальної освіти на таких самих умовах, як і громадяни Чеської Республіки, включаючи освіту із здійсненням інтернатного виховання та примусового виховання. Іноземці стають учнями або студентами відповідного навчального закладу на умовах, визначених у «Шкільному законі», якщо вони підтвердять директору навчального закладу законність свого перебування на території Чеської Республіки. Особи з громадянством держави-члена Європейського Союзу не повинні доводити законність свого перебування на території Чеської Республіки. Особи, які не є громадянами Чеської Республіки та отримали попередню освіту у зарубіжному навчальному закладі, при вступних іспитах у середні навчальні заклади та технікуми за власним бажанням можуть бути звільнені від вступного іспиту з чеської мови, якщо він входить до складу вступних іспитів. Знання такими особами чеської мови, необхідне для освіти за відповідною навчальною спеціалізацією, керівництво навчального закладу перевіряє шляхом співбесіди.

6. 1. Дошкільна освіта

Дошкільна освіта здійснюється у обов'язковому порядку у **дитячих садках**, засновником яких є держава, край, населений пункт або приватна особа. **Дитячі садки можуть бути приватні або належати фірмі, на які теж розповсюджується закон про освіту, якщо вони зареєстровані в реєстрі шкіл МОСС.** Дошкільна освіта, за деякими винятками, стосується дітей від трьох до шести років. До дитячого садка діти приймаються за заявою батьків (законних представників). Місце, термін та строк подання заяви про прийом дітей для дошкільної освіти на наступний навчальний рік визначається директором дитячого садка за домовленістю із засновником, директор приймає рішення про прийняття дитини до дитячого садка або, у разі необхідності, зарахування дитини на визначений випробувальний строк, який не повинен перевищувати 3 місяців. У порядку пріоритету у дошкільні навчальні заклади приймаються діти у віці менш ніж одного року до початку обов'язкового відвідування школи. Допускається зарахування дитини до дошкільного навчального закладу і посеред навчального року. **Оплату дошкільної освіти встановлює директор дитячого садка, останній рік, в якому дитина досягне 6-ти років, відвідування дитячого садка є безкоштовне (§ 123, абз. 2 закону про освіту).**

Дошкільна освіта підтримує розвиток особи дитини дошкільного віку, сприяє її здоровому емоційному, розумовому та фізичному розвитку та засвоєнню елементарних правил поведінки, основних життєвих цінностей та людських взаємин. Дошкільна освіта створює основні передумови для продовження освіти. Дошкільна освіта допомагає вирівняти нерівномірність у розвитку дітей перед початком шкільної освіти та надає спеціальне педагогічне піклування дітями із спеціальними освітніми потребами.

Докладніше питання освіти у дитячих садках, умов їх роботи, харчування, піклування про здоров'я та безпеку, а також встановлення розміру оплати за дошкільну освіту регулюються Постановою МОМФК № 14/2005 Зб. зак. «Про дошкільну освіту» у частині Постанови № 43/2006 Кодексу і **постанова 410/2005 про гігієнічні вимоги до просторів і приміщень установ для виховання та навчання дітей та молоді, в редакції постанови № 343/2009 Зб. зак.**

6. 2. Обов'язкова та початкова освіта

Право на безкоштовну освіту у початкових школах та середніх навчальних закладах гарантується «Декларацією прав та свобод людини». У приватних школах та навчальних закладах освіта може надаватись за плату. Обов'язкова освіта триває дев'ять років та її початок стосується дітей, яким виповнилося шість років, якщо їм не була дозволена відстрочка. Метою обов'язкової освіти є, як правило, отримання початкової освіти. Усі іноземці мають можливість одержати початкову освіту, якщо вони проживають на території ЧР.

Заяву на відвідування дитиною школи подають її батьки або законні представники. Прийом до першого класу початкової школи здійснюється з 15 січня до 15 лютого. Окремі школи завчасно сповіщають терміни запису. Умови здійснення обов'язкового відвідування школи дітьми, що постійно проживають на території певного населеного пункту, забезпечують відповідні муніципалітети, які створюють початкову школу або забезпечують обов'язкове відвідування занять у загальноосвітній школі, засновником якої є муніципалітет іншого населеного пункту або об'єднання муніципалітетів. На території населеного пункту, району населеного пункту або кількох населених пунктів для кожної школи визначаються шкільні округи, у яких муніципалітет гарантує початкову освіту дітям з округу, що підпадає під дану школу. Визначення шкільних округів не впливає на право батьків віддати свою дитину для проходження обов'язкового відвідування школи до початкової школи за межами округу, на території якого вони проживають.

Початкова школа поділяється на перший та другий рівні. Навчання на **першому рівні** здійснюється 5 років (з першого класу по п'ятий), на **другому рівні** – чотири роки (з шостого по дев'ятий клас). Після успішного закінчення першого рівня початкової школи можна продовжувати обов'язкове відвідування школи на молодшому рівні гімназії. **Початкова освіта учнів, що мають проблеми з здоров'ям, які отримують освіту в класах або школах за спеціальною програмою навчання, може за попередньої згоди міністерства тривати десять років, перший рівень – перший-шостий клас, другий рівень – сьомий-десятий клас.**

Початкову освіту учень отримує після успішного закінчення освітньої програми початкової освіти у початковій школі, на молодшому рівні шестирічної або восьмирічної гімназії або у відповідній частині восьмирічної освітньої програми училища мистецтв. Початкова освіта після закінчення обов'язкового відвідування школи отримується також при успішному закінченні курсів надання початкової освіти, що організуються у початковій школі або середньому навчальному закладі.

З 2007 року на початкових школах навчання є обов'язкове і проводиться згідно з власними програмами навчання даних шкіл. На школах повинні бути обов'язкові, державою гарантовані програми, але як правило на школах проводиться навчання і інших, не обов'язкових програм. Тому між школами може бути різниця в програмах навчання, які виходять за рамки обов'язкового навчання, а також відрізняються формою навчання.

Діти усіх іноземців, що живуть на території ЧР, згідно з законом зобов'язані відвідувати школу. При порушенні цього обов'язку законні представники цих дітей будуть оштрафовані.

6. 3. Середня освіта

Після закінчення початкової школи освіту можна продовжувати у **середньому навчальному закладі** (гімназія, **середня професійна школа, середнє професійно – технічне училище**) або **училищі містечків**. В середніх навчальних закладах учні готуються на дальше навчання або на виконання професії в робочій діяльності. Середня освіта надається у денній, заочній, вечірній та комбінованій формах. Випускник в залежності від типу програми навчання і спеціальності отримує середню освіту, або середню освіту із свідоцтвом про освіту, чи середню освіту з атестатом зрілості; середня освіта з атестатом зрілості – умова для прийняття до вищого учбового закладу.

Рішення про прийняття на навчання до середнього навчального закладу приймає директор відповідного навчального закладу за результатами вступних іспитів. Юридичними нормативними актами визначаються **умови вступних іспитів** до середніх навчальних закладів та **училищ містечків**.

Особи, що бажають бути зараховані на перший курс середнього навчального закладу після дев'ятого класу початкової школи, подають заявку на навчання до середнього навчального закладу через школу, у якій вони здійснюють обов'язкове відвідування, у інших випадках заявка подається прямо директору середнього навчального закладу. Заявка подається на бланку визначеному міністерством і в строки установлені в § 60b.

Бажаючий здає заявку на денну форму навчання директорові середньої школи до 15 березня, у випадку заявки на спеціальність, де потрібно здавати екзамени на виявлення здібностей – до 30 листопада.

Бажаючий, що подає заявку на іншу форму навчання, здає заявку директорові середньої школи до 20 березня, у випадку подання заяви, де потрібно здавати екзамени на виявлення здібностей – до 30 листопада.

На першому етапі процедури прийому на денну форму навчання може бажаючий подати три заявки.

Бажаючі, які пройшли обов'язкове відвідування школи за кордоном, надають документ про отримання освіти, виданий іноземною школою, та свідоцтво про визнання рівноцінності іноземного атестата, виданого іноземною школою, або рішення про визнання дійсності іноземного атестата, якщо для прийняття вимагається отримання відповідного рівня освіти.

Освіта у гімназії має загальне спрямування та готує, головним чином, до навчання у вузах. У середніх професійних школах та середніх професійно-технічних училищах надається освіта за спеціалізацією ми професійної освіти. На дворічних відділеннях отримується середня професійна освіта, на трирічних – середня професійна освіта з кваліфікаційним свідоцтвом, а на чотирирічних – середня професійна освіта з атестатом зрілості.

Технікуми (SOŠ) і профтехучилища (SOU) надають студентам разом з середньою освітою також професійну кваліфікацію для виконання професії або професійної діяльності і забезпечують підготовку для отримання вищої і вищої спеціальної освіти. Навчання в SOŠ і SOU проводиться приблизно з 240 **спеціальностей спеціальної освіти**, які можна класифікувати залежно від строку навчання та рівню освіти. При двохрічному навчанні досягається середньої освіти, при отриманні трьохрічної середньої освіти з **професійним сертифікатом** і при отриманні чотирьохрічної середньої освіти – з **отриманням атестату зрілості**. Середню освіту з отриманням атестату зрілості можна також отримати **на додаткових курсах підвищення кваліфікації** для бажаючих, що мають середню освіту з професійним сертифікатом з трьохрічним навчанням. Двохрічне і трьохрічне навчання надає можливість працювати за робочими і службовими професіями, освіта з отриманням атестату зрілості надає кваліфікацію для виконання середньої технічної, менеджерської і іншої діяльності. Середні школи також можуть організовувати **скорочене навчання** для отримання середньої освіти з отриманням професійного сертифікату або з отриманням атестату зрілості для бажаючих, які вже мають середню освіту з професійним сертифікатом або з атестатом зрілості і хочуть отримати кваліфікацію по іншій спеціальності. Скорочене навчання триває 1–2 роки в денній формі навчання.

Навчання в училищі мистецтв розвиває знання, вміння та інші здібності учня, отримані у процесі початкової та базової мистецької освіти, надає загальну освіту та готує учнів до здійснення складної мистецької або мистецько-педагогічної роботи за фахами музика, танець, спів та музично-драматичне мистецтво. Крім того, освіта в училищі мистецтв створює передумови для повноправного особистого та громадянського життя, продовження освіти та трудової діяльності. До навчання на першому курсі шестирічної освітньої програми училища мистецтв приймаються бажаючі, які закінчили обов'язкове відвідування школи або успішно завершили початкову освіту до строку закінчення обов'язкового відвідування школи, на перший курс восьмирічної освітньої програми училища мистецтв приймаються бажаючі, які успішно закінчили п'ятий клас початкової школи та при вступних іспитах продемонстрували відповідність умовам прийняття за рівнем здібностей, знань, інтересів та станом здоров'я. Вступні іспити для навчання в училищі мистецтв відбуваються у формі іспиту здібностей.

Успішне завершення освітньої програми в училищі мистецтв надає **середню освіту з атестатом зрілості або середню спеціальну освіту в училищі мистецтв**.

6. 4. Вища спеціальна освіта

Вища спеціальна освіта розвиває та поглиблює знання та вміння школяра, отримані протягом вищої освіти з іспитом на атестат зрілості, надає загальну та спеціальну освіту та практичну підготовку для виконання складних видів професійної діяльності. В результаті успішного закінчення відповідної акредитованої програми навчання надається вищий спеціальний рівень освіти. Тривалість вищої спеціальної освіти у денній формі складає 3 роки, включаючи професійну практику, освіта за медичними фахами триває до 3,5 років.

До навчання у вищому спеціальному навчальному закладі приймаються бажаючі, що отримали середню освіту з іспитом на атестат зрілості та при вступних іспитах засвідчили свою відповідність умовам прийому, продемонструвавши відповідні здібності, знання, інтереси та придатність за станом здоров'я.

Вища спеціальна освіта завершується випускним іспитом. Документом про отримання вищої спеціальної освіти є свідоцтво про закінчення навчального закладу та диплом випускника вищого спеціального навчального закладу. Титул випускника вищого спеціального закладу, що наводиться після імені, є «дипломований спеціаліст» (скорочено «DiS.»).

6. 5. Визнання (конвертація) освіти у початкових школах, середніх навчальних закладах та технікумах, отриманої за кордоном

Документ про отримання початкової, середньої або середньої спеціальної освіти за кордоном надається у відділ освіти крайової адміністрації з проханням про:

- видання свідоцтва про визнання рівноцінності іноземного свідоцтва (табеля) у ЧР,
- рішення про визнання дійсності іноземного свідоцтва (табеля) у ЧР («конвертацію»).

Свідоцтво про визнання рівноцінності іноземного свідоцтва (табеля) у ЧР видається **крайовою адміністрацією** у випадках, коли ЧР до цього зобов'язана міжнародним договором про визнання рівноцінності документів про освіту у країні, у якій заснований та зареєстрований навчальний заклад. Якщо з іноземного освідчення (табеля) не зрозумілий зміст та об'єм навчальних предметів, іноземець надає також загальний зміст освіти за фахом, за яким він отримав освіту. Прохання разом з завершеним перекладом відповідного документа про освіту з країни походження подається у відділі освіти відповідної крайової адміністрації, де також можна отримати необхідний бланк.

Якщо між ЧР та відповідною державою немає міжнародного договору про визнання рівноцінності документів про освіту, рішення про конвертацію приймається крайовою адміністрацією на підставі пред'явленого оригіналу іноземного свідоцтва (табеля) або його офіційно завіреної копії, перекладеної на чеську мову. Якщо з іноземного свідоцтва (табеля) не зрозумілий зміст та об'єм навчальних предметів, іноземець зобов'язаний також надати загальний зміст освіти за фахом, за яким він отримав освіту. Якщо між ЧР та відповідною державою не укладе-

но договір про юридичну допомогу, іноземне свідоцтво (табелъ) підлягає суперлегалізації або завірненню з апостилем (докладніше див. главу 4. 4.).

Крайова адміністрація може прийняти три варіанти рішення:

1. якщо зміст та об'єм навчання у зарубіжному навчальному закладі не має істотним відмінностей від аналогічної загальної навчальної програми у ЧР, приймається позитивне рішення, а іноземцю видається свідоцтво про конвертацію про визнання дійсності іноземного свідоцтва (табеля) у ЧР,
2. якщо протягом процесу конвертації з'ясується, що зміст та об'єм навчання у іноземному навчальному закладі суттєво відрізняється від аналогічної загальної навчальної програми у ЧР, у проханні відмовляється, або ж
3. якщо з'ясується, що зміст та об'єм навчання у іноземному навчальному закладі відрізняється частково, або у разі ненадання іноземцем іноземного свідоцтва (табеля) або загального змісту навчання за фахом крайова адміністрація призначає іспит конвертації. При цьому іспиті перевіряється відповідність знань та вмінь іноземця меті та змісту навчання за відповідною навчальною програмою, і іспит також може включати практичний екзамен. Іноземець не складає іспитів конвертації з предмету «Чеська мова та література» Рішення про результати іспиту приймається комісією у складі не менше трьох членів.

Детальні положення про конвертацію зарубіжної освіти можна знайти у ст. 108 Закону № 561/2004 36. зак. «Шкільний закон» у діючій редакції та Постанові Міністерства освіти, молоді та фізкультури № 12/2005 36. зак., де містяться подробиці щодо іспиту конвертації та зразки свідоцтв про визнання рівноцінності іноземного документа про отримання освіти і свідоцтва про конвертацію.

Якщо Ви бажаєте отримати більш детальну інформацію про конвертацію зарубіжної освіти, можете звернутися особисто або по телефону у відділ освіти крайової адміністрації за Вашим місцем проживання.

6. 6. Вищі навчальні заклади

Вищі навчальні заклади (далі «вузи») у ЧР поділяються на **громадські, державні** (військові та поліцейські) та **приватні**. Прийм до всіх вузів здійснюється на підставі вступних іспитів. Умовою прийняття до навчання у вузах (за винятком мистецьких вузів) є отримання повної середньої загальної або повної середньої професійної освіти. Іноземці можуть навчатися у вузах на таких самих умовах, як і громадяни ЧР. Освіта у громадських та державних вищих навчальних закладах надається безкоштовно, у приватних вузах вноситься плата за навчання у різних розмірах. Іноземці, що бажають навчатися у громадському вищому навчальному закладі у ЧР іншою мовою, ніж чеською, повинні оплачувати своє навчання за рахунок власних коштів. Навчання у вищому навчальному закладі можливе у стаціонарній формі (щоденне відвідування занять у навчальному закладі за обраними предметами), заочний (навчальний заклад відвідується, як правило, кілька днів на місяць) та комбінований.

6. 7. Визнання (конвертація) вищої освіти та кваліфікації, отриманих за кордоном

Іноземець – випускник іноземного вищого навчального закладу може зажадати конвертації зарубіжної вищої освіти та кваліфікації. Необхідно, щоб він був власником іноземного документа про освіту або закінчення освіти. Письмова заява подається у:

- ректораті громадського вищого навчального закладу, у якому здійснюється аналогічна за змістом акредитована навчальна програма;
- Міністерстві оборони, якщо йдеться про вищу освіту, отриману у військовій галузі;
- Міністерстві внутрішніх справ, якщо йдеться про вищу освіту, отриману у галузі сил безпеки;
- Міністерстві освіти, молоді та фізкультури, якщо йдеться про вищу освіту, отриману у Афганістані, Болгарії, Словенії, Боснії та Герцеговині, Угорщині, Польщі, Грузії, Молдові, Туркменістані, Таджикистані.

В вище вказаному місці подається **письмова заява** (бланки не затверджені, можете скористатися зразком заяви на сайті Міністерства освіти, молоді та фізкультури або громадського вищого навчального закладу) з проханням про конвертацію зарубіжної освіти та кваліфікації, де повинні міститися дата народження, адреса постійного проживання, назва та адреса іноземного вищого навчального закладу, найменування навчальної програми та фаху навчання, дата початку та закінчення навчання. До заяви необхідно додати офіційно завірену та перекладену на чеську мову копію диплому та список складених іспитів або додаток до диплому (так званий «Diploma Supplement»). Додатки повинні бути завірені з апостилем або забезпечені суперлегалізацією (див. главу 4. 4.).

Строк розгляду заяви складає 30 днів. Проти негативного рішення можна подати оскарження у Міністерстві освіти, молоді та фізкультури, якщо рішення про конвертацію приймалося громадським вищим навчальним закладом, або прямо до міністра освіти, якщо рішення, що оскаржується, було прийняте відповідним міністерством.

6. 8. Признання спеціальної кваліфікації

Для виконання певних професій і діяльності в ЧР потрібно отримати конвертацію спеціальної кваліфікації. Під цими так зв. **регульованими професіями або діяльністю** маються на увазі такі професії або діяльність, для виконання яких правові норми країн-членів ЄС встановлюють певне умови, без виконання яких особа не може виконувати цю професію чи діяльність (напр. ступінь і галузь освіти, практика, бездоганність, хороший стан здоров'я, страхування відповідальності за шкоду, спричинену виконанням предметної діяльності, тощо). Встановлення, якій професії і діяльності будуть регульовані в окремих країнах-членах ЄС, належить до компетенції цих країн. В результаті цього кожна країна-член ЄС регулює іншу кількість професій і діяльностей, має різні масштаби цього регулювання, а до кожної професії і діяльності існують різні вимоги. **Чеська Республіка регулює приблизно 390 професій і спеціальних діяльностей.** Закон № 18/2004 Зб. зак. «Про признання спеціальної кваліфікації», який впроваджує директиву 2005/36/ЄС «Про признання спеціальної кваліфікації», регулює загальний хід процедури признання спеціальної кваліфікації, на яку допоміжно розповсюджується адміністративний порядок з дрібними відхиленнями.

Признання кваліфікації спрямовано на оцінку знань і здатностей конкретної особи, при цьому ці знання і здатності хоча і можуть бути підтверджені документом про формальну кваліфікацію (освіта та підготовка), але також можуть бути підтверджені документом про фактичне виконання даної діяльності або іншим документом. Результатом процесу професійного признання являється рішення про те, чи вищезгадана особа має достатні знання і здатності для виконання конкретної професії чи діяльності.

Це признання стосується громадян ЄС, інших країн ЕНР та Швейцарії і членів їх сімей, які отримали кваліфікацію або їм була признана в іншій країні-члені ЄС, ніж в ЧР чи в іншій країні ЕНР або Швейцарії, якщо вони хочуть виконувати в ЧР професію як підприємці або працівники. Крім того, це стосується згідно з § 1 абз. 2 закону «Про признання спеціальної кваліфікації» також на інших іноземців – громадян з країн третього світу, а саме – на особи:

- з постійним проживанням, або
- з правовим статусом довгостроково перебуваю чого резидента Європейського Співтовариства, наданого в ЧР чи в іншій країні ЄС, та члени їх сімей, якщо вони мають дозвіл на довгострокове перебування, або
- з дозволом на перебування з метою наукового дослідження в ЧР або в іншій країні ЄС, та члени їх сімей, якщо вони мають дозвіл на довгострокове перебування, або
- з дозволом на перебування з метою навчання.

В межах доповнення закону № 18/2004 Зб. зак. готується також **включення власників так зв. синіх карт** – тобто іноземців з дозволом на перебування, пов'язаним з виконанням висококваліфікованої роботи.

Як повинен діяти заявник про признання спеціальної кваліфікації? Спочатку заявник повинен з'ясувати, чи професія або діяльність, яку він хоче виконувати в Чеській Республіці, належить до регульованих чи нерегульованих професій чи діяльностей – див. на нижче вказане посилаання на базу даних регульованих професій в ЧР.

Якщо професія чи діяльність, яку заявник збирається виконувати на території Чеської Республіки, **не регульована**, він має право виконувати цю професію чи діяльність на території Чеської Республіки без призначення спеціальної кваліфікації. Чи буде він цю професію чи діяльність виконувати залежить тільки від домовленості з потенціальним роботодавцем.

Якщо професія чи діяльність, яку заявник збирається виконувати на території Чеської Республіки, **є регульована**, він повинен подати заяву на призначення спеціальної кваліфікації в компетентні органи в Чеській Республіці, який проводить призначення.

Органом, що проводить призначення, компетентним приймати рішення в конкретних питаннях про призначення спеціальної кваліфікації, являється центральний адміністративний орган Чеської Республіки, в сферу компетенції якого належить регульована професія, або сфера компетенції якого найближча регульованій професії. У випадку, якщо заявник збирається виконувати регульовану діяльність як підприємець, у формі підприємницької діяльності або як відповідальний представник власника підприємницьких повноважень, компетентним органом у цьому випадку є Міністерство промисловості і торгівлі. У випадку, якщо про дозвіл виконання регульованої діяльності приймає рішення згідно з особливими правовими нормами професійна палата, органом, що проводить призначення являється ця палата.

Повний список регульованих професій і діяльності, включаючи посилання на компетентний орган, що проводить конвертацію, в компетенції якого є рішення про конкретне призначення даної кваліфікації, вказаний на сайті <http://www.msmt.cz> (► ЄС і закордон ► Конвертація кваліфікації та освіта в ЄС ► Конвертація кваліфікації ► База даних регульованих професій ► База даних регульованих професій і діяльності в ЧР).

6. 9. Інші форми освіти: мовні курси, курси чеської мови та освіта дорослих

► Мовна освіта

Мовні школи з правом проведення державного екзамену з мови зареєстровані в реєстрі шкіл і шкільних установі їх дії управляються законом про освіту. Мовні школи з правом проведення державного екзамену з мови відрізняються від комерційних мовних шкіл такими аспектами: 1.) гарантують державою встановлену якість мовної освіти, 2.) проводять державні екзамени з мови, 3.) вчителі повинні бути працівниками школи і повинні мати кваліфікацію згідно з законом.

На сайтах <http://www.vupnpara.cz> на яких можна знайти документи мовних шкіл з правом проведення державного екзамену з мови (► Головні освітні програми ► Мовна освіта).

Пропозиції у галузі мовного навчання у наш час дуже широкі. Існує ряд мовних шкіл та агенцій, що пропонують різноманітні форми навчання мови – індивідуальні, групові, інтенсивні, місячні, піврічні, річні, ранкові курси, курси у другій половині дня та вечірні курси. Вибір окремих мов також широкий, до основних належать англійська, німецька, російська, французька та іспанська мови. Вартість відрізняється в залежності від тривалості та інтенсивності навчання (найімовірніше варто очікувати суму порядку кількох тисяч крон).

► Курси чеської мови

Курси чеської мови для іноземців влаштовуються мовними школами та мовними агенціями. Існує широкий вибір курсів – від початківців до професійної підготовки (наприклад, комерційна чеська мова), що відрізняються за тривалістю та інтенсивністю, деякі завершуються іспитом. Окремі мовні школи пропонують державний мовний іспит з чеської мови для іноземців, включаючи підготовчий курс. Вартість курсів коливається у розмірі порядку тисяч крон у залежності від типу курсів. Для студентів вищих навчальних закладів більшість вузів влаштовує центри мовної підготовки іноземців, деякі з них здійснюють і навчання нестудентів. Викладання чеської мови для іноземців підтримується також центральними органами державного управління у рамках програми інтеграції іноземців, що довгостроково або постійно проживають у ЧР, у формі фінансування проектів, що здійснюються недержавними організаціями і центрами інтеграції. Для отримання дозволу на постійне проживання деяких випадках необхідно підтвердити здачу екзамену з чеської мови (див. глава 4. 3.).

Посилання на детальні джерела інформації

- Тексти правових норм в галузі освіти (включаючи закон про освіту) можна також знайти на сайті Міністерства освіти, молоді і фізичної культури – <http://www.msmt.cz> (► Документи)
- **Список адрес дитячих садків** доступний на <http://www.msmt.cz> (► Освіта ► Реєстр навчальних закладів та освітніх установ). Інформацію також можна отримати у директора дитячого садка або у міському (селищному, сільському) управлінні за місцем Вашого проживання.
- Детальний перелік початкових шкіл в ЧР знайдете на сайті МОМФ – <http://www.msmt.cz> (► Освіта ► Реєстр навчальних закладів та освітніх установ)
- Детальний перелік середніх навчальних закладів в ЧР знайдете на сайті МОМФ – <http://www.msmt.cz> (► Освіта ► Реєстр навчальних закладів та освітніх установ) а іншу корисну інформацію – на сайті Інституту освітньої інформації – <http://www.uiv.cz>
- Інформацію щодо фахів навчання можна знайти на сайті Національного інституту спеціальної освіти www.nuov.cz включаючи базу даних навчальних
- закладів (<http://www.infoabsolvent.cz>) та консультації щодо кар'єри (<http://www.nuov.cz> ► Освіта і ринок праці)
- На Порталі громадського управління – <http://portal.gov.cz> (► Життєві ситуації ► Громадянин ► Освіта, наука і дослідження ► Середні і вищі навчальні заклади) можна знайти детальну інформацію щодо вирішення різних життєвих ситуацій, пов'язаних з освітою.
- На сайті Міністерства освіти, молоді та фізичної культури – <http://www.msmt.cz> можна, окрім ряду іншої цікавої інформації, знайти також список **адрес громадських та приватних вузів** та акредитовані навчальні програми вузів (► Освіта ► Вища освіта ► Вищі навчальні заклади), також детальний перелік правових норм, що стосуються вищої освіти (► Освіта ► Вища освіта ► Вищі навчальні заклади (► Документи ► Законодавство))
- Якщо Ви бажаєте отримати більш детальну інформацію щодо конвертації зарубіжної освіти, зверніться особисто або по телефону до відділу освіти крайової адміністрації за вашим місцем проживання (адреси крайових адміністрацій можна знайти на сайті www.portal.gov.cz (► Реєстр ► Краї), Магістрат міста-столиці Праги на http://skoly.praha-mesto.cz/79209_Uznnavani-rovnocennosti-a-nostrifikace-vysvedceni-vydanych-zahranicnimi-skolami) або <http://magistrat.praha.eu> (► Як оформити ► Освіта ► Признання рівноцінності і нострифікація атестатів, виданих навчальними закладами за кордоном)
- Більш детальну інформацію щодо конвертації зарубіжної вищої освіти можна отримати також на сторінках Міністерства освіти, молоді та фізкультури – <http://www.msmt.cz> та на сторінках Центру еквівалентності документів про освіту – Центру отримання вищої освіти – <http://www.csvs.cz>
- **Повний список регульованих професій і діяльності**, включаючи посилання на відповідний орган, що проводить нострифікацію, в компетенції якого є прийняття рішення про конкретне призначення даної кваліфікації, є на сайті <http://www.msmt.cz> (► ЄС і закордон ► Призначення кваліфікації та освіти в ЄС ► Призначення кваліфікації ► База даних регульованих професій ► База даних регульованих професій і діяльності в ЧР).
- Один з переліків мовних курсів чеської мови для іноземців знайдете на <http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2131271>
- Інформація щодо установ мовної освіти можна знайти напр. на сайтах <http://jazykove-skoly.cz/> або <http://www.jazykovky.cz/>
- Освітні документи мовних шкіл з правом державного екзамєну опубліковані на <http://www.vuppraha.cz> (► Головні програми освіти ► Мовна освіта)

7. СИСТЕМА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ТА МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ

Згідно із статтею 31 Декларації прав та свобод людини кожна людина має право на охорону здоров'я. Медичне піклування надається, як правило, на підставі медичного страхування. Особам, які не є учасниками медичного страхування, або якщо йдеться про медичне піклування, що не оплачується за рахунок медичного страхування, медичне піклування надається за оплату.

Кожен медичний працівник зобов'язаний негайно надати медичну допомогу будь – кому, якщо без цієї допомоги існує загроза для його життя або серйозна загроза для його здоров'я, і якщо допомога недоступна своєчасно звичайним способом, та за необхідності забезпечити йому подальше кваліфіковане піклування (наприклад, у медичній установі).

Медичне обслуговування надається згідно з Законом № 20/1966 Зб. зак., «Піклування про здоров'я народу» в діючій редакції. Йдеться як про амбулаторне, так і про стаціонарне лікування – у залежності від того, що вимагає стан здоров'я пацієнта. Зорієнтуватись в системі надання медичних послуг громадянам допоможе публікація **Порадник пацієнта**, електронна версія якої опублікована на сайті Міністерства охорони здоров'я ЧР – <http://www.mzcr.cz> як банер прямо на вхідній сторінці (► Порадник пацієнта)

Типи медичного страхування

В ЧР існує два типи медичного страхування:

- **Обов'язкове загальне медичне страхування**, участь в ньому виникає при задоволенні умов, що впливають з закону (форма, яка переважає);
- **Договірне медичне страхування**, яке виникає при укладенні страхового полісу:
 - **короткострокове**
 - **довгострокове**

7.1. Загальне медичне страхування

Право на участь у системі загального медичного страхування **надається** головним чином: *згідно з законом № 48/1997 Зб. зак.:*

- **іноземцям, що постійно проживають** на території ЧР;
- **іноземцям, які являються найманими працівниками роботодавця**, фірма якого має місцезнаходження або роботодавець постійне проживання на території ЧР;

або
на основі постанови Європейського Парламенту та Ради (ЄС) № 1231/10:

- **підданим країн третього світу, на яких не розповсюджується постанова Європейського Парламенту та Ради (ЄС) № 883/04 і його впроваджувальна постанова № 987/09 тільки з причини їх громадянства**, а також на членів їх сімей і членів сім'ї померлого, якщо вони законно перебувають на території ЧР і знаходяться в ситуації, яка не обмежується у всіх питаннях тільки на територію ЧР.

Участь у системі загального медичного страхування **припиняється** головним чином: *згідно з законом № 48/1997 Зб. зак.:*

- **смертю** застрахованої особи або його проголошення мертвим;
- **скінченням постійного проживання** на території ЧР;
- **скінченням трудових відносин** в ЧР (у випадку осіб без права на постійне проживання в ЧР);

або

згідно з постановою Європейського Парламенту та Ради (ЄС) № 883/04 і його впроваджувальної постанови № 987/09 (у зв'язку з постановою Європейського парламенту і Ради (ЄС) № 1231/10):

- **в момент**, коли для підданих країн третього світу, членів їх сім'ї та членів сім'ї померлого, на яких розповсюджується постанова Європейського Парламенту та Ради (ЕС) № 883/04 і її підзаконний акт № 987/09, **перестануть застосовуватись чеські правові норми про соціальне забезпечення** (в тому числі медичне страхування).

► Платники страхових внесків

Платниками страхових внесків являються:

- **застраховані** вказані в § 5 закону № 48/1997 Зб. зак. (мова йде про 3 підгрупи:
 - працівники,
 - індивідуальні підприємці (ІП), та
 - особи без прибутків, що підлягають оподаткуванню);
- **роботодавці**;
- **держава**.

1/3 страхового внеску **працівника** оплачує сам працівник, а 2/3 роботодавець. Страхові внески оплачуються страховій компанії, у якій є застрахований працівник. Роботодавець зобов'язаний не пізніше як до восьми днів з моменту виходу працівника на роботу повідомити цей факт у відповідну страхову компанію. Якщо працівник з'ясує, що роботодавець це не зробив, він повинен сам негайно цей факт повідомити у відповідну страхову компанію.

Держава оплачує страхові внески посередництвом державного бюджету головним чином за цих застрахованих:

- діти на утриманні (до 26 років),
- пенсіонери з пенсійного страхування ЧР,
- жінки в декретній відпустці та відпустці по догляду за дитиною, особи, що отримують відпустку по догляду за дитиною, та
- претенденти на роботу, зареєстровані в центрах зайнятості.

Усі категорії осіб, за яких держава оплачує страхові внески, вказані в § 7 закону № 48/1997 Зб. зак.).

► Права і обов'язки іноземців при користуванні медичним обслуговуванням в ЧР

Іноземець – учасник системи **загального медичного страхування**, має такі ж права, як будь-який інший застрахований громадянин Чехії, зокрема **має право на:**

- вибір компанії медичного страхування (зміна компанії медичного страхування дозволяється лише раз на 12 місяців, причому у будь-якому разі на перший день календарного кварталу);
- вибір лікаря та медичної установи, що перебувають у договірних відносинах з відповідною компанією медичного страхування (цим правом застрахований може скористатися раз на три місяці);
- медичне обслуговування без прямої оплати (за винятком дій, що згідно з законом не оплачуються за рахунок загального медичного страхування);
- оплата медичних препаратів та продуктів з медичного страхування для особливої медичної мети, якщо мова йде про медичні препарати і продукти для особливої медичної мети, оплата яких встановлена та які приписані згідно з умовами цієї оплати.

Іноземцеві, який є учасником **загального медичного страхування**, накладаються також **обов'язки**, до яких, головним чином, належать:

- сплата відповідній компанії медичного страхування страхових внесків (якщо закон № 48/1997 Зб. зак. не встановлює інше);
- при наданні медичних послуг пред'являти дійсне посвідчення застрахованого;
- повідомити своїй страховій компанії на протязі 8 днів вихід або звільнення з роботи (якщо це не зробить роботодавець) а також початок чи закінчення підприємницької діяльності, отримання дозволу на постійне проживання, зміну страхової компанії, факт появи або припинення обов'язку держави щодо сплати страхових внесків, народження дитини (повідомляється компанії медичного страхування, у якій застрахована мати дитини у день її народження) та втрату або пошкодження посвідчення застрахованого;
- здати посвідчення після закінчення страхових відносин, зміни страхової компанії або довгострокового перебування за кордоном;
- повідомити про зміну особистих даних та місця проживання (у 30-денний строк);
- платити медичній установі регуляційні внески в розмірі 30 крон чеських за відвідини лікаря, 60 крон чеських за день перебування в лікарні (в 2011 році планується підвищення внеску до 100 крон чеських) і 90 крон чеських за відвідини служби невідкладної допомоги.

У разі сумнівів у тому, що медичні послуги надаються у належний спосіб, застрахований може звернутися до керівника медичної установи або до її засновника, у разі професійних недо- ліків та неетичних дій лікаря – до Чеської лікарської палати, Чеської стоматологічної палати або Чеської аптекарської палати, або у компанію медичного страхування, клієнтом якої він є, у разі необхідності – до органу державного управління, у якому зареєстрована медична установа.

► Об'єм оплачуваних медичних послуг

Піклування, що оплачується за рахунок загального медичного страхування:

Медичні послуги, що оплачуються за рахунок цього страхування, включають амбулаторне та стаціонарне (лікарняне) лікування, службу невідкладної та швидкої допомоги, профілактичне лікування, диспансерне лікування надання лікувальних препаратів, засобів медичної техніки та стоматологічних виробів, санаторне лікування, лікування у спеціалізованих дитячих лікуваль- них та оздоровчих закладах, заводське профілактичне лікування, перевезення хворих (якщо цього вимагає стан здоров'я застрахованого) та відшкодування витрат на перевезення, експерт- ну діяльність (лише до певної міри), огляд померлого та розтин.

Застраховані беруть участь в **оплаті деяких дій або засобів медичної техніки**, що переви- шують межі, визначені законом. Маються на увазі, наприклад, деякі стоматологічні операції, частина санаторного лікування та, головним чином, співучасть в оплаті деяких медпрепаратів. Деякі ліки оплачуються страховими компаніями повністю, в оплаті деяких інших пацієнт бере участь певною сумою. При цьому у кожній категорії медпрепаратів повинен бути як мінімум один, який страхова компанія оплачує повністю, а щодо решти лікар повинен заздалегідь попе- редити пацієнта про обов'язок доплати при отриманні ліків у аптеці. Витрати на медпрепарати та засоби медичної техніки протягом стаціонарного лікування оплачуються у повному розмірі. Об'єм медичних послуг, на які **загальне медичне страхування не поширюється** та які треба **оплачувати безпосередньо застрахованому**, визначений законом. Маються на увазі, напри- клад, окремі стоматологічні операції або акупунктура).

7. 2. Договірне медичне страхування

Іноземці, що не відповідають умовам участі у загальному медичному страхуванні, можуть укласти договір про медичне страхування – наприклад, у страховій компанії «Pojišťovna VZP, a.s.», «Victoria Volksbanken, a.s.», «Pojišťovna Slavia, a.s.», «Maxima pojišťovna, a.s.» і «UNIQA pojišťovna».

Для **випередження проблем з оплатою наданого медичного обслуговування**, зайдіть на сайт Чеського національного банку – <http://www.cnb.cz> (► Догляд за фінансовим рин- ком ► Списки та облік ► Списки регульованих та реєстрованих суб'єктів фінансового ринку ► Прямий пошук суб'єкта фінансового ринку), чи страхова компанія, у якої Ви хочете застраху- ватись, має право укладати такі страхові договори.

1. Короткострокове договірне медичне страхування (строк перебування не перевищує 365 днів)

Цей вид страхування підходить при короткостроковому перебуванні на території ЧР – на- приклад, з метою туризму або з робочих міркувань. За рахунок страхування оплачується лише необхідне та невідкладне медичне обслуговування, включаючи невідкладну стоматологічну до- помогу. Об'єм та умови страхування визначаються договором. Страхування оформлюється на окремі дні, причому мінімальний строк страхування складає три дні.

2. Довгострокове договірне медичне страхування

Цей вид договірного страхування підходить для осіб, що довгостроково перебувають у Чеській Республіці – протягом не менше шести місяців, що є мінімальним строком, на який можна оформити таке страхування. Укладення договору можливе тільки із страховою компа- нією «Pojišťovna VZP, a.s.» Страхування оформлюється на підставі укладення договору, почи- нається від дня, визначеного у договорі, та закінчується після скінчення строку, обумовленого у договорі, або з інших причин, наведених у Законі «Про страховий договір». Страхування по-

криває вужчий об'єм медичного обслуговування, ніж загальне медичне страхування. Об'єм та умови страхування визначаються договором та страховими умовами.

Договір довгострокового медичного страхування укладається з особами, не старшими 70 років, на підставі вступного лікарського огляду у медичній установі, визначеній страховою компанією. Страхування оформлюється на строк від 6 до 24 місяців лише на повні місяці, після скінчення строку дії договору у будь-якому разі можна укласти наступний договір на строк до 24 місяців. Умови, на яких оформлюється договірне страхування, об'єм виконання страхових зобов'язань, права та обов'язки застрахованого та страховальника і спосіб оплати страхових внесків визначаються страховими умовами, які видає страхова компанія «Pojišťovna VZP, a.s.», і вони повинні відповідати Закону «Про страхову діяльність та страховий договір». Також повинні бути задоволені умови, встановлені законом «Про перебування іноземців на території ЧР».

► Платники страхових внесків

У випадках **договірного** медичного страхування учасники цього страхування, як правило, являються платниками.

► Права та обов'язки іноземців при користуванні медичними послугами в ЧР

У разі сумнівів у тому, що послуги надаються належним чином, застрахований може звернутися до керівника медичної установи або до її засновника, у разі професійних недоліків або неетичних дій лікаря – до Чеської лікарської палати, Чеської стоматологічної палати або Чеської аптекарської палати, у разі необхідності – до органа державного управління, у якому зареєстрована медична установа.

► Об'єм оплачуваних медичних послуг

Медичні послуги, що оплачуються за рахунок довгострокового договірного страхування

Об'єм медичних послуг, що оплачуються на підставі довгострокового договірного медичного страхування, визначається страховими умовами (наприклад, страховою компанією «Pojišťovna VZP, a.s.»), у яких наводиться перелік видів послуг, що не оплачуються за рахунок довгострокового договірного страхування. Тому рекомендується ретельно ознайомитися з цими умовами перед укладенням договору.

Об'єм медичних послуг, оплачуваних за рахунок договірного страхування цього типу, як правило, включає діагностичне, лікувальне, амбулаторне та лікарняне обслуговування, витрати на оплату ліків та засобів медичної техніки (у тому ж обсязі, що й особам, застрахованим на підставі загального медичного страхування, за незначними винятками), витрати, пов'язані з транспортом, необхідним для доставки до медичної установи.

Медичні послуги, що оплачуються на підставі короткострокового договірного страхування

Об'єм медичних послуг, оплачуваних на підставі короткострокового договірного медичного страхування, визначається страховими умовами відповідної страхової компанії.

Безкоштовне надання медичних послуг на підставі міжнародних договорів

На території ЧР медичні послуги надаються (поза системою загального медичного страхування) також іноземним громадянам на підставі:

- 1. білатеральних договорів про безплатне надання медичних послуг**, укладених між Чеською Республікою та державою їх походження. Маються на увазі, головним чином, договори про безкоштовне надання необхідних та невідкладних медичних послуг на території ЧР або договори про взаємне звільнення від оплати. Для отримання права на медичні послуги на підставі цих договорів іноземний громадянин підтверджує своє громадянство, пред'являючи закордонний паспорт, та повідомляє підставу свого перебування у ЧР. Медичні послуги, що надаються таким чином, оплачує Міністерство охорони здоров'я ЧР. На сьогодні ці угоди укладені з такими державами: Ємен, Куба, Лівія, Марокко, Боснія і Герцеговина.
- 2. двохсторонніх договорів про соціальне забезпечення, які включають медичне страхування.** Загалом можна сказати, що послуги, які надаються на підставі цих договорів, також обмежуються необхідним та невідкладним лікуванням, але у разі схвалення відповідною компанією медичного страхування допускається їх надання і у ширшому обсязі. У цих застра-

хованих іноземців перед наданням медичних послуг вимагається пред'явлення відповідного бланку, виданого закордонною установою, яка допомагає медичній страховій компанії в ЧР, яка іноземному застрахованому видасть Довідку про реєстрацію або Посвідчення застрахованого з договірної держави, який перебуває в ЧР. Ці договори укладаються з такими державами: Хорватія, Македонія, Туреччина, Сербія, Чорна Гора і Ізраїль (прим. договір з державою Ізраїль регулює право на необхідну і невідкладну медичну допомогу тільки у випадку нечесанних пологів і невідкладної медичної допомоги у випадку робочої травми на території ЧР).

!!! ПОПЕРЕДЖЕННЯ !!!

У разі, якщо Ваш стан вимагає термінового та невідкладного лікарського втручання, Ви маєте право на надання медичної допомоги у найближчій медичній установі і без пред'явлення картки застрахованого. У цих випадках Вам повинен подати допомогу будь-який лікар. Оплата витрат за надану медичну допомогу залежить від того, чи ви застраховані в громадському медичному закладі чи приватному чи ви являєтесь незастрахованою особою, яка оплачує затрати на лікування з власних коштів.

7. 3. Обов'язкове щеплення

Обов'язкове щеплення стосується, головним чином, дітей (за винятком стовбняка, проти якого кожні десять-п'ятнадцять років здійснюються повторні щеплення). Про терміни щеплення вас повинен попередити ваш лікар-терапевт при регулярних оглядах. Щеплення, необхідні для здорового розвитку дитини у рамках системи загального медичного страхування повністю оплачуються компаніями медичного страхування.

7. 4. Організація системи медичного обслуговування в ЧР

На території ЧР існують державні та недержавні медичні установи. У більшості установ на основі оформленого договору про надання та оплату медичних послуг з певною компанією медичного страхування пацієнтам, застрахованим у відповідній компанії, надається медичне обслуговування без прямої оплати. Проте про цей факт необхідно заздалегідь дізнатися (запитати, чи має даний лікар договір із страховою компанією, у якій Ви застраховані).

В Чеській Республіці з 1998 року працює «Об'єднана комісія по акредитації». Це товариство надає акредитацію в основному стаціонарним лікувальним установам, а в 2010 році була надана перша акредитація амбулаторній лікувальній установі. Пацієнт має можливість вибору лікувальної установи залежно від того, чи лікувальна установа має акредитацію, тобто задоволення затверджені стандарти якості і безпеки наданих медичних послуг. Список усіх акредитованих лікувальних установ, тобто установ, діяльність яких відповідає стандартам, які встановлюють такий рівень послуг, який необхідний для надання якісних і безпечних медичних послуг, є на сайті Об'єднаної комісії по акредитації – <http://www.sakcr.cz> (► Акредитовані установи).

До лікарень, які захистили в Чеській Республіці Міжнародну акредитацію Joint Commission International (JCI), належить Центральна воєнна лікарня в Празі (ÚVN), Лікарня На Гомолці, Факультативна лікарня Острава і Інститут гематології та переливання крові (ÚNKT) в Празі.

► Амбулаторне лікування

У випадку захворювання пацієнт, як правило, спочатку звертається до лікаря так званого первинного обслуговування, який працює у районі його місця проживання. Існують лікарі-терапевти для дорослих, лікарі-терапевти для дітей та молоді (педіатри), зубні лікарі (стоматологи) та жіночі лікарі (практичні гінекологи). Якщо пацієнтові з будь-якої причини невідомий жодний лікар або жодна медична установа, він може отримати відповідну інформацію у міському, селищному або сільському управлінні. Можна також попрохати ради у компанії медичного страхування або розшукати лікаря у телефонному довіднику. При виборі лікаря слід пам'ятати, що записатися можна лише до лікаря, у якого укладено договір про надання медичного обслуговування із страховою компанією, у якій пацієнт застрахований. У будь-якого лікаря первинно-

го обслуговування пацієнт, якщо він є учасником системи загального медичного страхування, повинен спершу зареєструватися. Реєстрація зобов'язує лікаря до систематичного піклування, тобто забезпечення елементарного обслуговування (включаючи візитну службу), а у разі необхідності – забезпечення спеціального лікування у лікарів-спеціалістів або у лікарні. Договірні застраховані у лікарів не реєструються, їх обслуговування проводять договірні лікарі страховика.

Лікар може відмовитися зареєструвати пацієнта лише у тому випадку, коли його прийняття означало б для лікаря таке робоче навантаження, яке б не дозволило йому якісне лікування цього пацієнта або інших пацієнтів, що в нього лікуються. При цьому лікар не може відмовитися подати допомогу пацієнтові, що вимагає невідкладної допомоги (при нещасному випадку або раптовому гострому захворюванні). У разі відмови лікаря пацієнт має право на письмове підтвердження відмови. Якщо у Вас виникнуть сумніви щодо її обґрунтування, звертайтеся у відділ охорони здоров'я компетентної крайової адміністрації за місцем проживання з заявою про розгляд.

Якщо стан здоров'я пацієнта вимагає спеціалізованого лікування, лікар первинного обслуговування направляє його до **відповідної спеціалізованої медичної установи**, у якій укладено договір із страховою компанією пацієнта, та виписує для потреб пацієнта направлення на кваліфіковане лікування або прохання про обстеження консилиумом. Якщо стан здоров'я вимагає невідкладної допомоги лікаря-спеціаліста, направлення від лікаря-терапевта не вимагається. Згодом лікар-спеціаліст інформує терапевта про свої діагнози та лікувальні процедури, у разі необхідності направляє пацієнта на інші лікувальні процедури або дає рекомендації відносно працездатності пацієнта.

► **Стационарне обслуговування (лікування в лікарні)**

Якщо характер захворювання вимагає цього, лікар первинного обслуговування або амбулаторний спеціаліст направляє пацієнта на лікування у лікарні або безпосередньо узгоджує його прийняття до лікарні. Після скінчення обстеження та лікування у лікарні пацієнта виписують, а лікуючому лікарю направляється звіт щодо способу та результатів медичної допомоги протягом стаціонарного лікування з рекомендаціями відносно подальших процедур. Лікарняне обслуговування, крім лікарень, надається у мережі спеціалізованих лікувальних установ.

► **Служба невідкладної та швидкої допомоги**

Медичне обслуговування забезпечується також у разі раптового захворювання або нещасного випадку у неприйомний час або за відсутності лікуючого лікаря, а також на випадок раптових тяжких захворювань, коли пацієнт не може самостійно прибути до лікаря, і коли вимагається подання швидкої допомоги та його перевезення до медичної установи, щоб запобігти небезпечному погіршенню стану його здоров'я або створенню загрози для життя (див. главу 5. 5.).

► **Аптеки**

Послуги аптек забезпечують пацієнтів медпрепаратами та медичними засобами – як на підставі лікарського рецепту, так і без нього. Аптеки видають пацієнтам медикаменти за рецептом або без оплати, якщо вартість медпрепарату повністю оплачується компаніями медичного страхування, або за відповідну плату, якщо страхова компанія оплачує лише частину вартості медикаменту або не оплачує її взагалі. За видачу кожної позиції на рецепті, якщо вона хоча б частково оплачується з громадського медичного страхування, проводиться оплата в розмірі 30 Крон чеських, без огляду на кількість прописаних упаковок. Лікарський рецепт від служби невідкладної допомоги дійсний протягом 1 дня, рецепт на антибіотики – 5 днів, а інші рецепти, як правило, дійсні протягом 14 днів. Окрім медикаментів, аптеки видають також деякі засоби медичної техніки – медичні пристосування. Забезпеченням таких пристосувань здебільшого займаються також спеціалізовані дільниці, які також працюють на підставі договорів з компаніями медичного страхування та видають пристосування на підставі лікарських рецептів або без оплати для пацієнта, або за його часткової участі, або ж за повну ціну. Відповідна компанія медичного страхування може здавати напрокат деякі засоби медичної техніки.

7. 5. Захист та підтримка громадського здоров'я

Із системою надання медичного обслуговування у ЧР пов'язані також захист та підтримка громадського здоров'я.

Права та обов'язки у цій сфері регулюються Законом № 258/2000 Зб. зак. «Про захист та підтримку громадського здоров'я» у частині подальших нормативних актів. Конкретно цей Закон та його виконавчі приписи містять, наприклад, **заходи по запобіганню поширенню інфекційних та масових захворювань**, а також заходи щодо техніки безпеки на роботі, санітарні вимоги до води та водопостачання та ін. Державне управління у цій галузі здійснюють органи захисту громадського здоров'я, до яких згідно із згаданим Законом належать Міністерство охорони здоров'я, крайові санітарні станції, деякі інші міністерства та крайові адміністрації. Крім органів охорони громадського здоров'я, охороною громадського здоров'я займаються також медичні інститути. Діяльність в області первинної профілактики і підтримки громадського здоров'я, зосереджене зокрема на медично-освітню та консультативну діяльність забезпечує «Державний інститут здоров'я в Празі і дислоковані робочі місця. Більш детальну інформацію про діяльність Державного інституту здоров'я, включаючи, наприклад, інформацію про перенесення пилу рослин, можна знати на сайті – <http://www.szu.cz>. Деякі медичні інститути крім лабораторної та експертної діяльності проводять також щеплення і тестування на ВІЛ. Більш детальну інформацію про конкретну діяльність окремих медичних установ можна знайти на їх сайтах. Список медичних інститутів і відповідні контакти можна знайти на сайті Міністерства охорони здоров'я ЧР – <http://www.mzcr.cz> (► Громадське здоров'я ► Медичні установи).

7. 6. Поява кліщів в ЧР

В Чеській Республіці у вільній природі, а деколи і на городах, появляются дуже дрібні паразити чорного кольору, розмірами приблизно 0,8–5 міліметрів – так зв. кліщі, які являються одними з найчастіших носіїв захворювань тварин і людей. Мова йде про паразити, що належать до групи кліщів. Вони кусають диких тварин і п'ють їхню кров, але можуть присмоктуватись і вкусити людину. Укус кліща не болять. Кліщ може смоктанням крові хворої тварини заразитись різними хворобами, і при присмоктуванні до людини перенести інфекційне захворювання в кров людини. Тобто, заражений кліщ може бути джерелом зараження. З вірусних хвороб таким чином передається кліщовий енцефаліт (запалення мозку), від зараження цією хворобою можна зробити щеплення. З бактеріальних хвороб – бореліоз – проти цієї хвороби неможливо зробити щеплення. Тому дуже важливо не допустити укусу кліща. А якщо це станеться, потрібно зонайшвидше його витягнути.

Ризиковими місцями підвищеного знаходження кліщів являються передусім листяні і змішані ліси, кущі, місця з високою травою, але їх можна зустріти також в парках і садах. Період ризику встановлений сезонністю активності кліщів, яка залежно від місцевих умов, починається в другій половині березня і закінчується в першій половині листопаду. Пік активності зазвичай триває від травня до липня. Кліщі пересуваються повзанням по землі і наверх по рослинах. Чіпляються на тварини чи людей з допомогою гачків на лапках.

Якщо Ви відвідуєте місця, де можливе знаходження кліщів, як профілактику при перебуванні в цих ризикових місцях доречно одягти довгі штани і футболки з довгим рукавом, скористатися репелентом, не сідати і не лягати на землю, по можливості не перебувати в траві та кущах і після повернення ретельно проглянути ціле тіло і перевірити, чи на причепився до Вас кліщ. Місця найчастішого присмоктування кліщів – ямки під коліном, пахва, за вухами, у дітей – на голові (між волоссям). Кліщі можуть причепитися на любому місці, в тому числі і на інтимних місцях. Якщо знайдете на своєму тілі кліща, його необхідно негайно видалити. Місце присмоктування кліща спочатку дезінфікувати йодом чи іншим дезінфекційним засобом. Кліщем не повертайте, не тисніть і не знімайте його з допомогою олії чи мазі – вміст його живота може потрапити на рану і таким чином підвищити ризик зараження. З допомогою намоченої текстильної тканини – наприклад, рушника – легко киваємо кліщем зі сторони на сторону, після 2–3 хвилин він відпустить. У випадку необхідності кліща можна обережно підібрати і викинути пінцетом. Також можна скористатися комерційно виробленими пластиковими карточками з вирізами. Після ви-

ймання кліща загорніть його в туалетний папір і злийте в унітазі. Потім помийте руки теплою водою з милом і на рану від кліща нанесіть дезінфекцію. Може статись, що не вдасться видалити цілого кліща і в рані може залишитись невелика частина кліща. Це не несе з собою небезпеку, і на протязі декількох днів вона разом з раною зникне.

Більш детальну інформацію знайдете на <http://www.szu.cz> (► Теми про здоров'я і безпеку ► Хвороби та їх профілактика ► Інфекційні хвороби ► Хвороби, що переносять комахи та членистоногі ► Як захищатись від укусів кліщів).

Посилання на детальні джерела інформації

- Список адрес компаній медичного страхування знайдете на сайті Міністерства охорони здоров'я <http://www.mzcr.cz> (► Міністерство охорони здоров'я ► Джерела інформації ► Медичні страхові компанії)
- Чи має страхова компанія, у якій Ви хочете застрахуватись, право надати таке страхування, можете перевірити на сайті Чеського національного банку – <http://www.cnb.cz> (► Догляд над фінансовим ринком ► Списки і обліки ► Списки регульованих і реєстрованих суб'єктів фінансового ринку ► Прямий пошук суб'єктів фінансового ринку)
- Список усіх акредитованих робочих місць лікувальних установ, тобто робочих місць, діяльність яких відповідає стандартам, встановлює такий рівень послуг, який необхідний для надання якісних і безпечних медичних послуг, вказаний на сайті «Об'єднаної комісії по акредитації» – <http://www.sakcr.cz> (► Акредитовані установи).
- Публікацію **Порадник пацієнта** знайдете на сайті Міністерства охорони здоров'я ЧР <http://www.mzcr.cz> – прямо на головній сторінці розміщений банер Порадника пацієнта (► Міністерство охорони здоров'я ► Спеціаліст-медик ► Портал якості і безпеки ► Громадська частина для неспеціалістів)
- Сайт Чеської лікарської палати – <http://www.lkcr.cz>
- Сайт Чеської аптекарської палати – <http://www.lekarnici.cz>
- Інформація про особи, застраховані згідно з постановою Європейського Парламенту та Ради (ES) № 883/04 і іноземці з країн, з якими були укладені двохсторонні договори про соціальне забезпечення, знайдете на <http://www.cmu.cz> (► Для застрахованих ► Договірні держави)
- «Maxima pojišťovna, a.s.» – Страхування іноземців <http://www.maxima-as.cz> (► Страхування ► Страхування необхідної і невідкладної допомоги для іноземців або Комплексне медичне страхування іноземців)
- «Pojišťovna VZP, a.s.» – страхування іноземців <http://www.pvzp.cz/cs/> (► Страхування іноземців)
- «Slavia pojišťovna, a.s.» – Страхування іноземців <http://www.pojistovna-slavia.cz> (► Особисте страхування ► Медичне страхування іноземців)
- «UNIQA pojišťovna» – Страхування іноземців <http://www.uniqua.cz> (► Громадяни ► Здоров'я ► Страхування для іноземців)
- «VICTORIA-VOLKSBANKEN pojišťovna, a.s.» – Страхування іноземців <http://www.victoria.cz> (► Приватні клієнти ► Медичне страхування іноземців WELCOME)
- Інформація про діяльність Державного медичного інституту, включаючи напр. інформацію про перенесення пилу рослин, можна знайти на сайті – <http://www.szu.cz>
- Законодавчі нормативи і актуальна інформація стосовно охорони громадського здоров'я, включаючи перелік і посилання на Крайові санітарно-епідеміологічні станції і Медичні інститути знайдете на сайті Міністерства охорони здоров'я <http://www.mzcr.cz> (► Міністерство охорони здоров'я ► Законодавство або ► Громадське здоров'я і інше ► Крайові санітарно-епідеміологічні станції або ► Медичні інститути)

8. ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ

Усю необхідну інформацію по працевлаштуванню іноземців у Чеській Республіці можна отримати зокрема у центрах зайнятості та на інтегрованому порталі МПСП, присвяченому зайнятості – <http://portal.mpsv.cz/sz>

Іноземці можуть у ЧР займатися дохідною діяльністю двома основними способами – або як **наймані працівники**, або як **підприємці** (докладніше про підприємництво у главі 9.).

8. 1. Працевлаштування іноземців: порядок дій

Умови працевлаштування іноземців на території ЧР визначаються, головним чином, Законом 435/2004 Зведення «Про зайнятість» у діючій редакції (далі тільки «Закон про зайнятість»). Громадянам іншої держави-члена Європейського Союзу та членам їх сімей для здійснення трудової діяльності на території Чеської Республіки не потрібно дозволу на працевлаштування.

Іноземці з третіх країн можуть бути прийняті на роботу та влаштовані на роботу за таких передумов

- **іноземець має дійсний дозвіл на працевлаштування**, якщо в законі «Про працевлаштування» не встановлено інше, та дійсну візу на перебування, видану з метою працевлаштування, або дозвіл на довгострокове проживання з метою працевлаштування **або**
- **є власником Зеленої карти** (новий тип дозволу на довгострокове перебування з метою працевлаштування в особливих випадках, який призначений для іноземців з країн, які перераховані в наказі Міністерства Внутрішніх Справ 461/2008 Зб. зак.) – більш детальну інформацію знайдете на сайті http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/zelka,
- **являється власником синьої карти** (новий тип дозволу на довгострокове перебування з метою працевлаштування на робочому місці, яке вимагає високу кваліфікацію) – більш детальну інформацію знайдете на сайті http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/modka.

► Дозвіл на працевлаштування

Іноземець може виконувати на території ЧР трудову діяльність лише за передумови, що у нього є **дійсний дозвіл на працевлаштування, дійсний дозвіл на проживання в ЧР, або якщо він є власником Зеленої чи Синьої карти**. З цього правила **існують винятки** (вказані в § 98 «Закону про зайнятість»); таким чином, ці правила не поширюються зокрема на іноземців, які мають дозвіл на постійне місце проживання в ЧР, на осіб, яким було надано політичний притулок та які перебувають на території ЧР на підставі дозволу на довгострокове перебування з метою спільного сімейного життя з іноземцем, який отримав дозвіл на постійне проживання або політичний притулок. Дозвіл на працевлаштування також не вимагають від іноземців, які проходять навчання на території ЧР, мають закінчену середню або вищу освіту в Чеській Республіці, або виконують систематичну просвітницьку діяльність, педагогічним та академічним співробітникам вищого навчального закладу, дослідникам і розробникам у дослідних інститутах. Далі, дозвіл на працевлаштування не вимагається також від іноземців – резидентів іншої держави-члена Європейського Союзу, які перебувають на території Чеської Республіки на підставі дозволу на довгострокове проживання з метою працевлаштування, якщо з дня оформлення цього дозволу минуло понад 12 місяців.

Новою групою іноземців, яким потрібен дозвіл на працевлаштування, являються іноземці, які на території ЧР перебувають на основі довгострокового перебування з метою спільного возз'єднання сім'ї, якщо мова йде про співжиття з іноземцем, який має статус довгостроково перебуваючого резидента в Європейському Співтоваристві, бувшого власника синьої карти.

У тих випадках, якщо іноземець на території ЧР працевлаштований на кількох місцях водночас, він повинен отримати окремий дозвіл на кожне місце роботи. Працевлаштуванням вважається і виконання поточних завдань, що **впливають з діяльності юридичних осіб**, що складаються на члена компанії, статутний орган або члена статутного органу або **іншого органу**

торгової компанії – у випадку торгової компанії, або членом кооперативу чи статутним органом або іншого органу кооперативу – у випадку кооперативу. Дозвіл на працевлаштування вимагається навіть у тих випадках, коли іноземець має виконувати роботу на території ЧР на підставі трудових відносин з іноземним роботодавцем, який направив його для виконання такої роботи на підставі комерційного або іншого договору, укладеного з чеською юридичною або фізичною особою.

Дозвіл на працевлаштування не може бути виданий іноземцю, який в Чехії попросив політичного притулку, а саме протягом 12-місячного строку від дати подання клопотання про надання притулку.

Компетентним у питанні оформлення дозволу на працевлаштування є **Центр зайнятості**. Інтереси іноземця може представляти роботодавець або інша довірена особа на підставі доручення. При поданні заяви на оформлення дозволу на працевлаштування стягується державне мито у розмірі 500 чеських крон.

Дозвіл на працевлаштування може бути виданий Центром зайнятості за умови, якщо мова йде про так зване **оголошене вакантне робоче місце** (тобто вакантне місце, про створення або звільнення якого роботодавець сповістив Центр зайнятості). Дозвіл на працевлаштування Центр зайнятості видає аж після того, якщо вакансія була на обліку вакансій Центра зайнятості певний період часу і протягом цього періоду Центру зайнятості не вдалося на це місце з врахуванням необхідної кваліфікації або з-за недостатці вільної робочої сили знайти особу, яка була на обліку претендентів на роботу. Деяким категоріям іноземців Центр зайнятості видає дозвіл без врахування ситуації на ринку праці (напр. стажерам, тобто іноземцям, які будуть влаштовані на роботу на визначений строк з метою підвищення своїх знань та кваліфікації за обраною професією, причому цей строк не повинен перевищувати одного року). Дозвіл на працевлаштування не підлягає переведенню, тобто діє лише для працевлаштування у роботодавця, зазначеного у рішенні. Те саме стосується і виду трудової діяльності та **місця виконання роботи**. Дозвіл на працевлаштування на території ЧР видається на **обмежений строк, який не повинен перевищувати 2 роки**. Якщо протягом часу до скінчення строку дії дозволу на працевлаштування стануться зміни у якомусь з наведених параметрів, іноземець зобов'язаний звернутися у Центр зайнятості за місцем роботи та подати заяву щодо видання нового дозволу на працевлаштування. Якщо трудові відносини (угода про трудову діяльність, угода про виконання робіт) скінчатся раніше, припиняється і **для дозволу на проживання з метою працевлаштування**.

Центр зайнятості також з врахуванням ситуації на ринку праці може на прохання іноземця **продовжити йому дозвіл на працевлаштування**, і неодноразово, але кожний раз не довше ніж на **2 роки**. Із заявою щодо продовження дозволу на працевлаштування слід звернутися до відповідного Центру зайнятості не пізніше 30 днів до скінчення строку дії існуючого дозволу. Умовою продовження дозволу на працевлаштування є здійснення тієї ж роботи у того ж роботодавця та у **тому ж місці виконання роботи**. Заява на продовження дозволу на працевлаштування прикладається лише заява роботодавця про те, що він і надалі працевлаштовуватиме іноземця. Продовжений дозвіл на працевлаштування на території ЧР потрібно пред'явити в компетентне Відділення поліції в питаннях іноземців та подати заяву на продовження строку перебування понад 90 днів з метою працевлаштування або подати заяву на дозвіл довгострокового перебування з метою працевлаштування або подати заяву на його продовження. Цю заяву необхідно подати **не раніше 120 днів та не пізніше 14 днів до закінчення строку перебування на підставі візи понад 90 днів чи дозвіл на довгострокове перебування**.

іноземець, який влаштований на роботу без дозволу на працевлаштування, або виконує трудову діяльність, яка відрізняється від тієї, яка вказана в виданому дозволі на працевлаштування, скоює правопорушення. І за це може дістати **штраф у розмірі максимально до 10.000 чеських крон**.

З роботодавця (мається на увазі юридична або фізична особа, яка займається підприємницькою діяльністю), який дозволяє іноземцю виконання нелегальної роботи, може бути стягнуто штраф у розмірі аж до **5.000.000 чеських крон**.

► Охоронний строк

Якщо Ваші трудові відносини скінчилися, ви можете в певних випадках за Трудовим кодексом скористатись **60 – денним охоронним строком після закінчення трудових відносин**, за умови:

- Ваші трудові відносини припинились з однієї з причин, вказаних в § 52 пункт а)–е)² Трудового кодексу або на основі угоди по цим же причинам, або негайним звільненням згідно з § 56³ Трудового кодексу;
- на день припинення трудових відносин ви перебували на території країни з метою працевлаштування:
 - мінімально рік, за умови, якщо цей період безпосередньо передує припиненню трудових відносин, або
 - менше ніж 1 рік, якщо ви на день припинення трудових відносин, перебували на території країни безперервно протягом 3 років; в період безперервного перебування в цих випадках зараховується період перебування на візу строком понад 90 днів та дозвіл на довгострокове перебування;

Якщо ви є власником так званої Зеленої карти, то для Вас дійсний 60-денний охоронний строк без умов, за умови, якщо Ваші трудові відносини припинились на підставі однієї з причин, перерахованих у § 52 пункт а)–е) Трудового кодексу та на підставі угоди з тих же причин, або негайним звільненням відповідно до § 56 Трудового кодексу.

Якщо Ви являєтесь власником синьої карти, можете на протязі трьох місяців після закінчення трудових відносин знайти нового роботодавця. Якщо втрата робочого місця власника синьої карти станеться повторно на протязі строку дійсності синьої карти, Міністерство Внутрішніх Справ анулює дійсність синьої карти. Це не стосується випадків, в яких трудові відносини закінчилися за одною з причин, вказаних в § 52 пункт а)–е) Трудового кодексу або по домовленості з тих ж причин, чи розірванням трудових відносин на місці згідно з § 56 Трудового кодексу.

8. 2. Трудові правовідносини

Трудові правовідносини, тобто відносини між працівниками та роботодавцями, які регулюються цілим рядом юридичних нормативних актів, зокрема, Трудовим кодексом (Закон № 262/2006 Зб. зак.).

► Трудові відносини

Трудові відносини в умовах ЧР є найбільш типовим і найбільш частим видом трудових правовідносин. Зміст трудових відносин полягає у взаємних правах та обов'язках працівників та роботодавців. Трудові відносини в ЧР базуються, **як правило, на укладенні трудового договору**. Трудові відносини можуть укладатися на **невизначений або на визначений строк**. В тру-

2 Згідно з § 52 може роботодавець звільнити працівника тільки з таких причин:

- а. якщо роботодавець або його частина перестає існувати,
- б. якщо роботодавець або його частина переїжджає на інше місце,
- с. якщо працівник стане лишнім приймаючи до уваги рішення роботодавця або відповідного органу про зміну його завдань, технічного оснащення, про зниження штату працівників з метою підвищення ефективності праці або про інші організаційні зміни,
- д. якщо згідно з медичною довідкою, виданою службою профілактичного догляду і рішенням відповідного адміністративного управління, який розглядає медичну оцінку, працівник не здатний надалі виконувати роботу з причини травми на робочому місці або професійної хвороби а бо загрози цієї хвороби,
- е. працівник з оглядом на його стан здоров'я згідно з оцінкою лікаря не здатний довгостроково виконувати роботу).

3 Згідно з § 56 працівник може розірвати трудові стосунки тільки у випадку, якщо,

- а. згідно з медичною довідкою, яку йому видала служба профілактичного догляду роботодавця або відповідний адміністративний орган, не може виконувати роботу у зв'язку з серйозною загрозою його здоров'я і роботодавець на протязі 15 днів з моменту пред'явлення цієї оцінки не дав йому можливість виконувати іншу придатну роботу
- б. роботодавець не заплатив заробітну плату або будь-яку частину зарплати на протязі 15 днів після закінчення строку оплати (§ 141. 1).

довому договорі також можна обумовити випробувальний строк, який становить **три місяці**, якщо не був зазначений коротший випробувальний строк.

Трудові відносини можуть бути скінчені на підставі:

- **угоди** про припинення трудових відносин;
- **звільненням** (з боку працівника за власним бажанням або з боку роботодавця, при цьому роботодавець може звільнити працівника тільки у випадках, чітко визначених Трудовим кодексом; кінець трудових відносин на підставі звільнення настає після скінчення попереджувального строку, що складає як правило 2 місяці і є однаковий як для працівників так і для роботодавців);
- **негайного звільнення** (можливе як з боку працівника так і з боку роботодавця, проте лише у кількох обмежених випадках);
- **розірвання трудових відносин протягом випробувального строку**, (без зазначення причин як з боку працівника так з боку роботодавця);
- **скінченням випробувального строку**, якщо трудові відносини були оформлені на визначений строк.
- у випадку іноземців трудові відносини можуть бути припинені і **у день передбачуваного скінчення їх перебування на території ЧР** згідно з рішенням про скасування дозволу на проживання, що підлягає виконанню, або коли набув виконавчої сили наказ про виїзд, який вкладає цим особам покинути територію країни.

Для точного визначення прав та обов'язків, що впливають з трудових відносин є дуже важливий **трудовий договір**. До укладення договору роботодавець повинен ознайомити вас з вашими правами та обов'язками, що впливають з трудового договору, та з умовами роботи та оплати, на яких виконується робота. При оформленні трудових відносин роботодавець зобов'язаний дотримуватися принципів рівноправного підходу, заборони дискримінації та зловживанням правами і обов'язками, що впливають з трудових правовідносин.

Трудовий договір повинен відповідати певним формальностям та **реквізітам** за Перш за все, він повинен бути укладений у **письмовій формі**. Трудовий договір, що укладений між роботодавцем та працівником повинен містити так звані **суттєві реквізити**, якими є вид роботи, місце виконання роботи та день виходу на роботу. В разі відсутності цих реквізитів у трудовому договорі, він вважається недійсним.

В трудовому договорі можуть бути визначені і інші умови, в яких його учасники зацікавлені. Якщо трудовий договір містить домовленості, які б за своїм змістом суперечили юридичним нормативним актам, то відповідна частина трудового договору, в якій вказані ці домовленості, вважається недійсною. Недійсним вважалось б, наприклад, положення, у якому працівник наперед відмовляється від деяких своїх прав.

► **Угода про виконану роботу за межами трудових відносин**

Вона являє собою відповідне **доповнення** традиційного трудового договору. Згідно з ним, працівник не користується таким ж захистом, як у випадку трудового договору, напр. немає право на відпустку. Такі угоди можуть укладатися паралельно з трудовим договором, будь то у відношенні до того ж роботодавця (якщо мається на увазі побічний вид діяльності) або у відношенні до різних роботодавців. Розрізняються угода про трудову діяльність (яка може бути укладена на половину тижневого робочого часу, визначеного у конкретного роботодавця) та угода про виконання робіт (укладається в тому випадку, якщо передбачуваний обсяг роботи (робоче завдання) у того ж роботодавця не перевищуватиме 150 годин протягом календарного року).

8. 3. Права та обов'язки працівника

Трудовим кодексом передбачено **рівноправне ставлення** роботодавців з усіма працівниками відносно умов роботи, винагороди за роботу, професійної підготовки та посадового або іншого просування по роботі. Заборонена пряма і непряма дискримінація в трудових правовідносинах з міркувань статі, сексуальної орієнтації, мови, віросповідання, релігії, політичних або інших переконань, і т.д. У разі порушення прав та обов'язків, що вплива-

ють з принципів рівноправного поводження, або дискримінації, працівник має право вимагати у роботодавця припинити це порушення і усунути його наслідки та надання йому відповідного відновлення його прав. Якщо таке наведення порядку виявиться недостатнім, у випадку, якщо в значній мірі була принижена гідність працівника, останній має право на відшкодування нематеріальних збитків у грошовому вимірі. Розмір відшкодування визначає суд.

Максимальний допустимий **об'єм тижневого робочого часу** встановлений в Трудовому кодексі (§ 79) у розмірі **40 годин**. Базовий розмір відпустки (неробочий час з виплатою заробітної плати) в ЧР складає **чотири тижні**.

Мінімальна заробітна плата – це найнижча грошова винагорода за виконану роботу. Основні розпорядження щодо тарифів мінімальної заробітної плати встановлені Трудовим кодексом (Закон № 262/2006 Зб. зак., в редакції наступних постанов). Мінімальні тарифи заробітної плати, інші тарифи мінімальної заробітної плати, диференційовані від рівня факторів, які обмежують робоче застосування працівників та умов для забезпечення мінімального рівня заробітної плати встановлені Розпорядженням уряду № 567/2006 Зб. зак. «Про встановлення мінімальних тарифів зарплати та найнижчих тарифів пільгової оплати, за роботу у складних умовах, у робочому середовищі шкідливому для здоров'я», в редакції наступних постанов.

На мінімальну заробітну плату мають право всі працівники, які знаходяться в трудових відносинах або правовідносинах, які закріплені в угодах про виконану роботу за межами трудових відносин (угода про виконання робіт та угода про трудову діяльність). Незалежно від того, чи трудові відносини оформлено на визначений чи невизначений строк. Право на мінімальну заробітну плату настає в кожних трудових відносинах або правовідносинах, які закріплені угодами про виконання робіт за межами трудових відносин зокрема.

Розмір базового тарифу грубої мінімальної заробітної плати для встановленого об'єму тижневого робочого часу 40 годин становить **48,10 чеських крон за відпрацьовану годину тобто 8 000 чеських крон на Місяць**.

Наказом влади 567/2006 Зб. зак. також встановлені окрім мінімальної заробітної плати і найнижчі тарифи пільгової оплати за роботу. Мінімальна зарплата є єдиною величиною оплати праці для працівників в організаціях підприємницької галузі, в яких застосовуються колективні переговори щодо заробітних плат. В окремих колективних договорах можна обумовити вищу мінімальну зарплату ніж встановлено в наказі влади про мінімальну заробітну плату.

В неприємницькій сфері (в сфері державних послуг та управління) та інших організаціях, які не займаються підприємницькою діяльністю, і не мають укладений колективний договір або умови оплати праці в колективному договорі не вказані, то для них дійсні окрім мінімальної зарплати ще **найнижчі тарифи пільгової оплати**. Контроль щодо дотримання інструкцій по оплаті праці працівників, виконує Державна трудова інспекція та її підлеглі регіональні Трудові інспекції компетентні за місцем виконання трудової діяльності (згідно із Законом № 251/2005 Зб. «Про Трудові інспекції», в редакції наступних постанов).

Беручи до уваги посилення **жінки** бути матір'ю та щодо особливостей її організму законодавство передбачає для жінок, особливо вагітних жінок і матерів у трудових правовідносинах **посилений захист та догляд**. Деякі роботи жінкам навіть заборонено виконувати.

➤ Декретна відпустка

Роботодавець зобов'язаний звільнити жінок від обов'язку виходу на роботу протягом часу, пов'язаного з пологами та піклуванням про народжену дитину а то в обсязі 28 тижнів, а якщо жінка народила двоє або більше дітей водночас, або якщо мова йде про матір-одиначку – у обсязі 37 тижнів (загальна тривалість декретної відпустки).

Декретна відпустка у зв'язку з пологами у жодному разі не повинна бути коротшою, ніж 14 тижнів і не допускається її припинення або переривання у період до 6 тижнів з дня пологів.

Протягом дії декретної або батьківської відпустки мати/батько не має право на відшкодування платні. Протягом цього періоду дана особа отримує матеріальну допомогу у вигляді допомоги з фонду матеріального забезпечення та державної соціальної допомоги, які їй/йому призначаються на умовах, визначених в нормативних актах щодо матеріального забезпечення на випадок хвороби (грошова допомога матерям,, грошова допомога), а також в Законі «Про державну соціальну допомогу» (допомога по материнству/батьківству). Більш детально див. в розділі 10. 4.

► Батьківська відпустка

Батьківська відпустка надається

- працівниці – матері дитини після скінчення декретної відпустки або
- працівникові – батькові дитини з дня народження дитини

в обсязі, якого вони зажадають, але на строк не довший, ніж до виповнення дитині 3 років. Крім того, батьківський відпустка є поважною причиною відсутності на роботі: роботодавець зобов'язаний звільнити працівника від обов'язку ходити на роботу. виправдати відсутність на роботі. Працівник та працівниця мають право взяти батьківську та декретну відпустку паралельно.

У Трудовому кодексі а також виконавчих та суміжних нормативних актах детально регулюються права працівників, що впливають з трудових відносин. Дотримання прав та обов'язків, що впливають з юридичних нормативних актів стосовно оплати праці, відшкодування заробітної плати або винагороди, робочого часу та часу відпочинку, гарантій техніки безпеки під час роботи та безпеки експлуатації технічного обладнання, працевлаштування неповнолітніх працівників та таких, що піклуються про дітей контролюється **Державним управлінням інспекції праці** (www.suip.cz) та підпорядкованими йому обласними інспекціями праці. У разі порушення цих обов'язків з боку роботодавця можете звернутись до цих органів управління.

8. 4. Посередництво при працевлаштуванні та інші послуги щодо зайнятості

Суттєву роль при реалізації права на працевлаштування відіграють **Центри зайнятості**. Найважливішими послугами, які виконують Центри зайнятості у даному напрямку, є (безкоштовне) посередництво при працевлаштуванні, консультаційні та довідкові послуги, посередництво при перепідготовці, а також виплата допомоги по безробіттю та допомоги у перепідготовці.

❖ Перелік осіб яким надається право:

Право на працевлаштування, у тому ж обсязі яке мають громадяни ЧР, мають також іноземці, за умов, що їм у ЧР дозволено постійне проживання або мають статус біженця.

Центри зайнятості ведуть **облік претендентів на роботу**. Стати на облік може особа, яка не має трудові або аналогічні трудові відносини, не займається підприємницькою діяльністю, не проходить навчання. Претендент на роботу зобов'язаний на вимогу Центра зайнятості сприяти йому при посередництві з працевлаштуванням. Претендент на роботу може бути знятий з обліку в тому разі, якщо він без поважної причини відмовиться вийти на підходящу для нього роботу, якщо відмовиться розпочати узгоджену з ним перепідготовку або зриває співробітництво з Центром зайнятості по посередництву при пошуках працевлаштування).

Претендент на роботу має за певних умов право на **отримання допомоги по безробіттю**. Максимальний розмір допомоги по безробіттю визначається за відсотковою ставкою від середнього чистого місячного доходу, який претендент мав на своєму останньому місці роботи. Розмір допомоги по безробіттю не повинен перевищувати на розмір прожиткового мінімуму більш ніж у 2,5 рази.

У зв'язку зі зміною концепції прожиткового мінімуму від 1. 1. 2007, крім іншого, вноситься зміни до Закону Про зайнятість у тих частинах, де це поняття згадується Максимальний розмір

допомоги по безробіттю з 1. 1. 2007 складатиме частку 0,58 від середньої заробітної плати по національній економіці за перший-третій квартали календарного року, що передує календарному року, в якому було подане прохання на допомогу по безробіттю.

У Центрах зайнятості ведеться облік вакантних робочих місць, який водночас доступний на інтегрованому веб-порталі МПСП – <http://portal.mpsv.cz/sz>

Окрім Центрів зайнятості можете скористатись при пошуках роботи також послугами Трудових агентств, які мають дозвіл на посередництво при працевлаштуванні, виданий Міністерством праці та соціальних питань. Якщо трудове агентство отримало „Дозвіл на посередництво при працевлаштуванні іноземців на території ЧР”, воно має право на території ЧР займатися посередництвом при влаштуванні іноземців, які перебувають території ЧР тимчасово. Посередництво при працевлаштуванні агентства можуть проводити або безкоштовно, або за оплату. **Оплату за посередництво не можна жадати від фізичної особи, який було зроблене посередництво при влаштуванні на роботу.** Роботу можна знайти також за допомогою широкого вибору друкованих газетних оголошень та пошуку.

Далі також є можливість **шукати роботу, яка придатна для іноземців** на веб-порталі МПСП, який можна знайти на www.praceprocizince.cz або на http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/prociz. Цей портал забезпечує іноземцям пошук роботи в так званій «базі вільних вакансій», яка використовує інформації з усіх Центрів зайнятості в ЧР. Пошук на цьому сайті наставлено так, щоб автоматично проводився вибір вакансій, на які роботодавець має дозвіл влаштувати іноземця на роботу, тобто на вільні вакантні місця, на які роботодавець згідний прийняти іноземця а/або які довгий час вільні – в пропозиції центрів зайнятості довше як 3 місяці (при пошуку можна попередньо наладити). Портал працює як на чеській, українській та англійській мовах.

8. 5. Профспілки

Працівники мають право об'єднуватись в профспілки, метою яких є захист їх прав та узгодження з роботодавцями якомога вигідніших умов роботи. Трудовий кодекс та інші юридичні нормативні акти надають профспілкам цілий ряд вповноважень. Зокрема, профспілки наприклад стежать за дотриманням нормативних актів у галузі трудового права або укладають від імені працівників так звані колективні договори, що визначають права працівників у межах підприємства або усієї виробничої галузі.

Посилання на детальні джерела інформації

- Детальну інформацію щодо працевлаштування іноземців в ЧР знайдете на інтегрованому порталі Міністерства праці та соціальних питань, що присвячений зайнятості – <http://portal.mpsv.cz/sz> (► Зайнятість іноземців)
- Перелік категорій іноземців, яким не потрібний дозвіл на працевлаштування,
- можна знайти на інтегрованому порталі МПСП, присвяченому зайнятості – <http://portal.mpsv.cz/sz> (► Зайнятість іноземців ► Працевлаштування іноземців ► Особливі випадки)
- Перелік категорій іноземців, яким Центр зайнятості надає дозвіл на працевлаштування без врахування ситуації на ринку праці, можна знайти на
- інтегрованому порталі МПСП, присвяченому зайнятості – <http://portal.mpsv.cz/sz> (► Зайнятість іноземців ► Працевлаштування іноземців ► Особливі випадки)
- Список Центрів зайнятості – <http://portal.mpsv.cz> (► Зайнятість ► Інформація з центрів зайнятості)
- Зразок прохання про дозвіл на працевлаштування та інші необхідні бланки

- можна скачати з інтегрованого порталу МПСР, присвяченого зайнятості – <http://portal.mpsv.cz/sz> (► Зайнятість іноземців ► Скачати бланки)
- Список діючих нормативних актів у галузі трудового права можна знайти на сайтах Міністерства праці та соціальних питань – <http://www.mpsv.cz> (► Робота і право)
- Бланк **заяви про постановку на облік претендентів на роботу** та прохання про надання допомоги по безробіттю можна отримати у будь-якому Центрі зайнятості або скачати за адресою <http://portal.mpsv.cz> (► Зайнятість ► Для громадян ► Скачати бланки)
- **Список бюро працевлаштування** знайдете на інтегрованому порталі МПСР – <http://portal.mpsv.cz> (► Зайнятість ► Для громадян ► Бюро працевлаштування ► Клацніть на «hledat» = зобразиться список усіх бюро працевлаштування)
- Більш детальну інформацію про профспілки та окремі профспілкові об'єднання можна знайти, наприклад, на сайті Чеськоморавської конфедерації
- професійних спілок – <http://www.cmkos.cz>
- <http://www.mpsv.cz> (► Прибутки і життєвий рівень), тут також є регулярно актуалізована інформація, що стосується **мінімальної заробітної плати**.

9. ПІДПРИЄМНИЦТВО В ЧР

До особи, яка самостійно здійснює дохідну діяльність, тобто займається бізнесом або іншою економічною діяльністю, застосовується визначення **особа з самостійними доходами**.

9. 1. Індивідуальне підприємництво

Індивідуальне підприємництво у ЧР регулюється Законом № 455/1990 Зб. зак. «Про підприємницьку діяльність» у діючій редакції. Фізична особа, що постійно проживає (прописана) за межами Чеської Республіки, або юридична особа, штаб-квартира якої знаходиться за її межами, (далі «іноземна особа») може на території Чеської Республіки займатися підприємництвом на таких самих умовах та у тому ж обсязі, що й чеська особа, якщо з «Підприємницького закону» або іншого закону не випливає інше. Чеською особою вважається особа, яка оформила постійне проживання або отримала політичний притулок, а також юридична особа, штаб-квартира якої знаходиться на території Чеської Республіки. **Іноземці, що мають дозвіл на постійне проживання, біженці та особи, яким був наданий додатковий захист, можуть займатись підприємницькою діяльністю на таких ж умовах, як особи з чеським громадянством.** Іноземці, які не проживають постійно на території ЧР, – за винятком громадян Європейського Союзу, громадян іншої держави-суб'єкта Угоди про Європейський економічний простір та громадян Швейцарської Конфедерації – повинні мати дозвіл на проживання (візу, дозвіл на довгострокове проживання, див. нижче) з метою підприємництва.

Здійснення підприємництва фізичними особами-іноземцями обумовлене наступними загальними та особливими умовами. Загальні умови такі:

- вік не менше 18 років;
- дієздатність;
- несудимість;

Особливими умовами здійснення підприємництва є професійна або інша придатність, якщо «Підприємницький закон» або особливі нормативні акти цього вимагають.

Згідно з діючим законодавством розрізняються:

- **реєстраційні види підприємництва** (у цьому випадку право на здійснення підприємництва здебільшого надається вже при реєстрації підприємництва у відповідному підприємницькому управлінні та посвідчується видачею дозволу на підприємництво),
- **концесійні види підприємництва** (у цих випадках право на підприємництво обумовлене схвальним висновком компетентного органу державного управління та надається після надання концесії та видачі концесійного дозволу).

Заяву на реєстрацію або на концесію можна подати особисто (в письмовому, електронному виді, чи посередництвом контактної місця публічного управління) у **відповідному муніципальному підприємницькому управлінні** (муніципальним підприємницьким управлінням є відділ муніципалітету з розширеними повноваженнями) або посередництвом служби Czech POINT (див. гл. 3. 5.). Документи до заяви, оформлені не чеською мовою, повинні бути офіційно перекладені та забезпечені засвідченням вищого рівня (суперлегалізацією або апостилем, докладніше див. главу 4. 4.) за винятком документів про освіту, виданих у державі-члені ЄС або таких, що надаються особою з такої держави, документи про освіту, видані за кордоном, повинні бути конвертовані (див. глави 6. 5. і 6. 7.). У документів, виданих в державі-члені ЄС, які пред'являють особи з країн-членів ЄС можна скористатись признанням спеціальної кваліфікації органом, що проводить конвертацію (Міністерство промисловості і торгівлі) згідно з законом № 18/2004 Зб. зак. і директивою 2005/36/ES про конвертацію спеціальної кваліфікації або у інших ремесел і деякого зв'язаного або ліцензованого підприємництва пред'явити документи з ЄС прямо в Підприємницьке управління.

У повідомлюваної підприємницької діяльності підприємницьке управління проведе запис до підприємницького реєстру на протязі 5 днів з моменту реєстрації заяви і видасть підприємницьку виписку, якщо заявник задовольнить усі умови, встановлені законом. У ліцензованій підприємницької діяльності підприємницьке управління розгляне заяву на видачу ліцензії як правило на протязі 60 днів з моменту отримання заяви в муніципальне підприємницьке управ-

ління, якщо задоволені усі реквізити заяви про надання ліцензії і умови згідно з законом, і на протязі 5 днів з моменту набуття чинності рішення про надання ліцензії проводить запис в підприємницький реєстр і видає підприємцеві виписку.

Якщо заяву на реєстрацію або концесію подає фізична особа-іноземець, який зобов'язаний надати також документ про дозвіл на проживання згідно з § 5 абз. 5 закону «Про підприємницьку діяльність», тобто візу на перебування понад 90 днів або дозвіл на довгострокове перебування, і який підтвердив виконання усіх умов, за винятком умов дозволу на проживання, підприємницьке управління з метою процедури про дозвіл на проживання видасть виписку з підприємницького реєстру згідно з § 47 абз. 7 закону «Про підприємницьку діяльність», але ця виписка не надає право на виконання підприємницької діяльності. Ця довідка дозволяє іноземцю підвердити у дипломатичному представництві або Поліції в питаннях іноземців мету свого перебування у ЧР при поданні заяви на візу строком понад 90 днів або на дозвіл довгострокового проживання з метою підприємництва. Після отримання дозволу на перебування іноземець зобов'язаний на протязі 3 робочих днів з моменту повідомлення місця перебування на території Чеської Республіки і одночасно не пізніше як на протязі 6 місяців з моменту видачі виписки, пред'явити в підприємницьке управління, яке видало виписку, дозвіл на проживання. На протязі 5 днів з моменту пред'явлення дозволу на проживання підприємницьке управління видасть виписку з підприємницького реєстру. Право займатися підприємницькою діяльністю має іноземець в день пред'явлення документу, що підтверджує надання довгострокової візи або дозволу на довгострокове перебування в підприємницьке управління, в якому була подана заява на підприємницьку діяльність або подана заява на концесію. У випадку, якщо іноземець в установленний строк не пред'явить дозвіл на перебування, підприємницьке управління прийме рішення про те, що заявник не задовольнив умови виникнення дозволу на підприємницьку діяльність.

Податкову декларацію щодо податків з доходів фізичних осіб зобов'язана надати кожна особа, річні доходи якої перевищили 15.000,- чеських крон. Податкова декларація подається до компетентного фінансового управління за місцем до 31. 03. відповідного року, а у разі, коли бланки податкової декларації заповнює податковий консультант – до 30. 06. З питаннями відносно ваших податкових обов'язків при здійсненні підприємницької діяльності можете звертатися у фінансове управління за місцем здійснення Вашої підприємницької діяльності.

9. 2. Торгові товариства

Юридичне оформлення торговельних товариств міститься у Законі № 513/1991 Зб. зак. «Торговельний кодекс» у діючій редакції. Торговельні товариства є юридичними особами.

Право займатися бізнесом на території ЧР надається іноземній особі з дня внесення цієї особи до торговельного реєстру. Іноземці з метою підприємництва за посередництва торговельного товариства зобов'язані мати **дозвіл на проживання з метою членства у юридичній особі** (при поданні заяви на візу на строк понад 90 днів або на дозвіл на довгострокове проживання іноземець підтверджує мету перебування випискою з Торгового реєстру).

Вище згаданий дозвіл на перебування надається тільки членом статутарних органів юридичної особи. Віза на перебування понад 90 днів або дозвіл на довгострокове перебування не надається іноземцям, які являються тільки компаньйонами або членами юридичної особи і не являються членами статутарних органів. Ці іноземці, якщо їм центр зайнятості видасть дозвіл на працевлаштування, отримають дозвіл на проживання з метою працевлаштування. Іноземець, який не являється статутарним органом товариства, або не виконує ці завдання для кооперативу, може сові права і обов'язки стосовно торгового товариства або кооперативу виконувати при своїх короточасних відвідинах Чеської Республіки, при яких приймає участь в засіданні загальних зборів торгового товариства або загальних зборів кооперативу.

Торговий реєстр

Торговий реєстр загальнодоступний публічний список, який ведеться у крайовому суді (так званий «реєстровий суд») за місцезнаходженням штаб-квартири торговельного товариства. Кожний має право ознайомлюватися з ним, знімати з нього копії та робити виписки. Внесенню

до нього підлягають визначені законом дані, що стосуються торговельного товариства. В торговий реєстр записуються: а) торгові товариства чи кооперативи, б) іноземні особи згідно з § 21 абз. 4, в) фізичні особи, які займаються підприємницькою діяльністю і проживають в Чеській Республіці і особи згідно з § 21 абз. 5, які займаються підприємницькою діяльністю на території Чеської Республіки, якщо вони подадуть заяву про запис і г) інші особи, якщо обов'язок їх запису встановлюють спеціальні підзаконні акти.

В загальному іноземці фізичні особи вже не мусять записуватись в Торговий реєстр для отримання дозволу на підприємницьку діяльність на території ЧР. Це право вони мають при видачі дозволу на підприємницьку діяльність. Згідно з § 21 абз. 5 в Торговім реєстрі не мусять реєструватись іноземні фізичні особи, які:

- а) являються громадянами країни-члена Європейського Союзу, інших країн, які утворюють Європейський господарський простір або Швейцарської конфедерації,
- б) являються членами сім'ї особи згідно з пунктом а), яка має в Чеській Республіці право на проживання,
- с) являється громадянином країни третього світу, якому в країні-члені Європейського Союзу був признаний правовий статус довгостроково перебуваючого резидента,
- д) являються членами сім'ї особи згідно з пунктом в), якому в Чеській Республіці був виданий дозвіл на довгострокове перебування,
- е) інші особи, ніж особи вказані в пунктах а)–д), які мають право займатися підприємницькою діяльністю згідно з законом «Про підприємницьку діяльність».

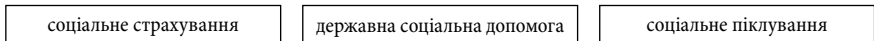

Посилання на детальні джерела інформації

- Детальну інформацію щодо **умов підприємницької діяльності** іноземців в ЧР знайдете на:
- Порталі громадського управління – <http://portal.gov.cz> (► Життєві ситуації ► Підприємець ► Індивідуальні підприємці);
 - В будь-якому підприємницькому управлінні, список яких можна знайти також на Порталі громадського управління – <http://portal.gov.cz> (► Список адрес);
 - на сайті Міністерства промисловості і торгівлі – <http://www.mpo.cz> (► Підтримка підприємництва ► Індивідуальне підприємництво ► Провідник підприємницькою діяльністю);
 - в «Інформаційному матеріалі для фізичних осіб – іноземців, що займаються підприємницькою діяльністю згідно з «Підприємницьким законом» на території Чеської Республіки», доступному в кількох мовних версіях на сайті Міністерства промисловості і торгівлі – <http://www.mpo.cz> (► Підтримка підприємництва ► Індивідуальне підприємництво ► Інтеграція іноземців ► Проект № 1/2011).
 - Список адрес фінансових управлінь знайдете на сайті Міністерства фінансів – <http://portal.gov.cz> (► Список адрес ► залежно від виду ► Управління податками)
 - Бланки податкових декларацій та інші бланки можна отримати у реєстратурах
 - фінансових управлінь, а також скачати з сайту Міністерства фінансів – <http://www.mfcr.cz> (► Податки і цифри ► Податки ► Податкові бланки)
 - Детальну інформацію про робочі місця і послуги Czech POINT (див. гл. 3. 5.) – <http://www.czechpoint.cz>
 - Торговий реєстр доступний на сайті Міністерства юстиції
Головна сторінка:
 - <http://www.justice.cz>
 - або більш детальний пошук:
 - <http://www.justice.cz/xqw/xervlet/insl/index?sysinf.@typ=or&sysinf.@strana=searchSubject>

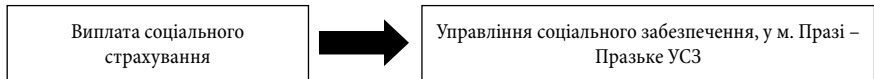
10. СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Особи (громадяни ЧР, іноземці) у разі необхідності забезпечені (захищаються) трьома системами:

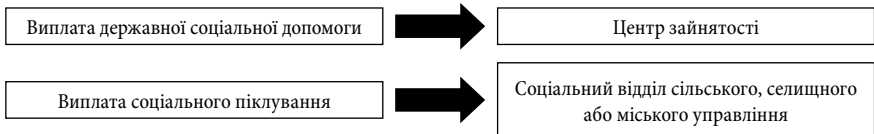

Ці три системи доповнюють одна одну та складають взаємопов'язане ціле.

10. 1. Організація та управління соціальним забезпеченням

Органами, компетентними у питаннях розгляду та прийняття рішень щодо виплат, що випливають з соціального страхування, є районні управління соціального забезпечення (РУСЗ), у м. Празі – Празьке управління соціального забезпечення (ПУСЗ), його регіональні філії та Чеське управління соціального забезпечення у м. Празі. Останнє керує діяльністю РУСЗ та ПУСЗ. Компетентними органами відносно виплати державної соціальної допомоги є центри зайнятості а контактним місцем з питань виплати соціальної допомоги є соціальний відділ компетентного (за місцем проживання) сільського, селищного або міського управління.

10. 2. Соціальне страхування

Система соціального страхування складається з матеріального забезпечення на випадок хвороби і обов'язкове пенсійне забезпечення. В межах системи разом з внеском на соціальне страхування вираховується також внесок на державну політику зайнятості.

➤ Матеріальне забезпечення на випадок хвороби

Складовою частиною соціального забезпечення є матеріальне забезпечення на випадок хвороби (Закон № 187/2006 Зб. зак.). Матеріальне забезпечення на випадок хвороби призначається особам, що займаються дохідною діяльністю, і його метою є забезпечення таких осіб грошовими коштами у період, коли вони втрачають надходження від дохідної діяльності у зв'язку з короткостроковою соціальною подією – головним чином, у зв'язку з хворобою, вагітністю та материнством – тимчасова непрацездатність з причини хвороби або травми чи карантину, догляду за членом сім'ї, вагітність та материнство, догляд за дитиною. Згідно з законом «Про соціальне забезпечення на випадок хвороби» не грає роль громадянство застрахованого.

❖ **Перелік осіб, які мають право на забезпечення:**

На матеріальне забезпечення на випадок хвороби мають право **наймані працівники**, інші особи, що зрівняні з ними в правах (вичерпний перелік категорій осіб, що вважаються найманими працівниками, вказано в законі «Про матеріальне забезпечення на випадок хвороби») та **особи з самостійними доходами**.

Система матеріального забезпечення на випадок хвороби у Чеській Республіці ґрунтується на наступних принципах:

- матеріальне забезпечення на випадок хвороби можуть одержати лише ті особи, що належать до кола осіб, які мають право на таке забезпечення та працюють у обсязі, з якого випливає участь у цьому забезпеченні,
- на період виникнення соціальної події претендент на допомогу повинен мати право на матеріальне забезпечення на випадок хвороби, або на нього ще має поширюватися захисний строк, що випливає із скінченого працевлаштування,
- претендент на допомогу повинен відповідати умовам, визначеним юридичним нормативним актом для призначення відповідної допомоги,
- розмір допомоги розраховується лише на підставі доходів, отриманих претендентом на допомогу, які є предметом відрухування страхових внесків на соціальне забезпечення.

За рахунок матеріального забезпечення на випадок хвороби **найманим працівникам** (для яких **внески** до фонду матеріального забезпечення на випадок хвороби є **обов'язковими**) надаються 4 види допомоги:

- допомога по хворобі,
- допомога при опіці члена сім'ї,
- компенсаційна виплата по вагітності та материнству,
- грошова допомога по материнству.

Допомога по хворобі

Право на допомогу по хворобі має найманий працівник, який бере участь у системі матеріального забезпечення на випадок хвороби та якого лікар визнав тимчасово непрацездатним для виконання сучасної роботи, або у зв'язку з призначенням карантину. Допомога по хворобі може надаватися протягом 380 календарних днів, до строку непрацездатності (включаючи попередню тимчасову непрацездатність за один рік перед початком тимчасової непрацездатності).

З 01. 01. 2011 року допомога по хворобі виплачується завжди від 22-го дня тривання тимчасової непрацездатності, а саме – за календарні дні. Перших 21 календарного дня працівник, що знаходиться в трудових відносинах, які дають право на допомогу по хворобі, отримує допомогу по непрацездатності від роботодавця. Допомога по непрацездатності при тимчасовій непрацездатності нараховується від 4-го робочого дня (у випадку карантину – від 1-го робочого дня).

У встановлених випадках допомога по хворобі належить також працівникові у випадку, якщо тимчасова непрацездатність виникла після закінчення застрахованого працевлаштування в так зв. **захисний період**. У випадку використання прав на отримання допомоги по хворобі в захисний період складає **7 календарних днів** від дня закінчення трудових стосунків, які давали право на участь в соціальному страхуванні на випадок хвороби.

Допомога при опіці члена сім'ї

Право на допомогу при опіці члена сім'ї має найманий працівник, який

- не може працювати, оскільки повинен опікати дитину до 10 років, доглядати за нею або опікати іншого члена сім'ї,
- має спільне домогосподарство з членом сім'ї, якого опікає, ця умова не розглядається при опіці дитини до 10 років (догляді за нею) одним з батьків.

Допомога при опіці члена сім'ї надається на строк не довше перших 9 календарних днів (для самотніх працівників – не довше 16 календарних днів) у випадках, коли зберігається необхідність опіки (догляду).

Грошова допомога по материнству

Право на грошову допомогу по материнству має наймана працівниця, яка

- брала участь у матеріальному забезпеченні на випадок хвороби як мінімум 270 днів протягом останніх двох років до моменту отримання допомоги по материнству, (отримання допомоги по материнству починається з моменту, коли застрахована визначить період від початку 8 до початку 6 тижня до дня очікуваних родів).

- вагітність скінчилася пологами
- не виконує роботу на місці роботи, на якому було призначено допомогу

Грошова допомога по материнству надається протягом 28 тижнів, а у випадках, якщо йдеться про матір-одиначку або жінку, що породила двох або більше дітей водночас та піклується як мінімум про двох з них – 37 тижнів. Надається від 6–8 тижня до очікуваного дня родів.

Закон «Про соціальне страхування на випадок хвороби» надає можливість поперемінного догляду матері дитини з своїм чоловіком або батьком дитини в догляді за дитиною, при цьому кожен з них має під час догляду за дитиною право на виплату грошової допомоги по материнству на протязі такого часу і згідно з такими умовами, що встановлені законом «Про соціальне страхування на випадок хвороби». Поперемінного догляду по догляді за дитиною можливо починаючи 7-м тижнем з моменту родів і кількість поперемінного догляду не обмежена. У випадку поперемінного догляду під час догляду за дитиною припиняється виплата грошової допомоги по материнству матері і починається виплачувати ця компенсація чоловікові з його соціального страхування на випадок хвороби, якщо він задовольняє умови на її виплату і навпаки.

У жінок, у яких застраховане працевлаштування закінчилося під час вагітності, захисний термін для виникнення права на грошову допомогу становить стільки календарних днів, скільки становило їх останнє працевлаштування, але не більше як 180 календарних днів.

Компенсаційна виплата по вагітності та материнству

Право на компенсаційну виплату по вагітності та материнству має наймана працівниця,

- яка у зв'язку з вагітністю або материнством була переведена на іншу роботу,
- доходи якої зменшилися у зв'язку з переведенням.

Компенсаційна виплата по вагітності та материнству надається не строк не довший, ніж до виходу працівниці у декретну відпустку, а після її скінчення – не довший, ніж до дев'ятого місяця після пологів; у випадку продовження з причини годування груддю, право на виплату по материнству триває на протязі усього строку.

Матеріальне забезпечення осіб з самостійними доходами (далі «ОзСД») на випадок хвороби – **добровільне** та надається на підставі заявки на участь у матеріальному забезпеченні ОзСД на випадок хвороби на бланку встановленого зразка. Участь починається з дня, вказаного у заявці, але не раніше, ніж у день її подання у районному управлінні соціального забезпечення. Винятком є випадок, коли ОзСД може зареєструватися заднім числом. Заднім числом може подати заявку ОзСД, яка це зробить протягом 8 днів після початку (відновлення) самостійної дохідної діяльності.

За рахунок матеріального забезпечення осіб з самостійними доходами на випадок хвороби виплачуються:

- допомога по хворобі
- грошова допомога по материнству

Щодо виплати матеріального забезпечення на випадок хвороби ОзСД підпорядковуються аналогічним правилам, що й наймані працівники, з наступними відмінностями:

- ОзСД повинна бути учасником матеріального забезпечення на випадок хвороби протягом 3 місяців до тимчасової втрати працездатності. Відповідність цій умові не вимагається, якщо участь у страхуванні почалася з моменту початку або відновлення самостійної дохідної діяльності,
- повинні бути сплачені страхові внески на матеріальне забезпечення на випадок хвороби,
- для отримання права на грошову допомогу по материнству вимагається строк участі у матеріальному забезпеченні ОзСД як мінімум 180 днів за період одного року до пологів,
- ОзСД не має права особисто здійснювати самостійну дохідну діяльність.

Пред'явлення права

Клопотання про виплату матеріального забезпечення застрахований подає у формі бланка встановленого зразка, заповненого лікуючим лікарем. Наймані працівники подають заяву на

допомогу у свого роботодавця, ОзСД – у районному управлінні соціального забезпечення, компетентному за місцем їх постійного проживання або здійснення самостійної дохідної діяльності (якщо в ОзСД немає місця постійного проживання на території ЧР).

Виплата допомоги по матеріальному забезпеченню на випадок хвороби

Виплату допомоги по матеріальному забезпеченню на випадок хвороби виплачує відповідне районне управління соціального забезпечення. Районне управління соціального забезпечення виплатить допомогу на протязі одного місяця після дня, в який була подана заява управлінню. Застрахований має можливість вибрати спосіб виплати допомоги. Якщо він дасть перевагу виплаті **на свій розрахунковий рахунок** відкритий у грошовій установі в Чеській Республіці, він повинен вказати в заяві номер цього рахунку. Другою можливістю являється виплата допомоги **готівкою** (поштовим переказом); у такому випадку він **оплачує витрати на засилання грошової допомоги**.

Розмір допомоги по хворобі, допомоги при піклуванні про члена сім'ї, грошової допомоги по материнству залежить від розміру доходів. Детальніше див. на www.mpsv.cz (► Допомога по хворобі ► Розрахунок допомоги по хворобі).

Більш детальну інформація про виплату допомоги по матеріальному забезпеченню на випадок хвороби див.: www.cssz.cz (► Виплата допомоги по матеріальному забезпеченню на випадок хвороби)

► Пенсійне забезпечення

❖ Перелік осіб, що мають право на забезпечення:

Пенсійне забезпечення в ЧР **обов'язкове** і покриває усе економічно активне населення.

За рахунок базового пенсійного забезпечення надаються пенсії за старістю, за повною інвалідністю, за частковою інвалідністю, за вдовством та за сирітством (Закон № 155/1995 Зб. зак.). Пенсія складається з двох складових частин – основного тарифу (визначеного у незмінному розмірі, однаковому для всіх видів пенсій без врахування строку тривалості страхування та розміру доходів) та відсоткового тарифу. Рішення щодо права на пенсію, її розміру та виплати приймає Чеське управління соціального забезпечення у м. Празі (Закон № 582/1991 Зб. зак.).

Застрахований має право на загальну пенсію за старістю, якщо він:

- був застрахований протягом як мінімум 25 років та досягнув як мінімум віку, необхідного для отримання права на пенсію за старістю (далі «пенсійний вік») до 2010 року, або
- був застрахований протягом 15 років та до 2010 року йому виповнилося як мінімум 65 років.

З дійсності від 1 січня 2010 року продовжується потрібний строк страхування на один рік, тобто до кінцевого стану 35 років страхування включаючи запасні терміни страхування (незастрахованого періоду) або 30 років страхування без запасних термінів страхування. Аналогічно поступово продовжується потрібний строк на право пенсію за старістю при коротшому терміні страхування (до 1 січня 2010 року – як мінімум 15 років страхування), а саме – на 20 років страхування, враховуючи те, що поступово підвищується вік для досягнення права на отримання пенсії за старістю, у даному випадку з 65 років, до 1 січня 2010 року – до віку, що на п'ять років вищий ніж пенсійний вік.

Загальний пенсійний вік поки що ще диференційований з врахуванням того, йде мова про жінку чи про чоловіка. Але з 1996 року проводиться поступове підвищення пенсійного віку на 2 місяці щорічно у чоловіків і 4 місяці щорічно у жінок, враховуючи те, що в кінцевому результаті пенсійний вік для чоловіків буде 65 років, для бездітних жінок і жінок що виховали одну дитину – 62–64 роки, для решти жінок – залежно від кількості вихованих дітей.

Пенсіонер може отримувати загальну пенсію за старістю і працювати без будь-яких обмежень.

Застрахований має право на призначення пенсії за старістю до досягнення пенсійного віку, а саме – на три роки швидше, так зв. **дострокова пенсія за старістю**. З дійсності від 1 січня 2010 року були прийняті заходи, в результаті яких нав'язуючи на поступове підвищення пенсійного

віку поступово продовжується також період виходу на дострокову пенсію за старістю. Не відмінюється вихід на дострокову пенсію за старістю аж на три роки швидше, а саме – при пенсійному віці 63 роки і нижче; при пенсійному віці вище як 63 період виходу на дострокову пенсію за старістю продовжується, а саме – на 5 років при пенсійному віці 65 років.

Отримувач дострокової пенсії за старістю може займатися дохідною діяльністю в період до досягнення пенсійного віку тільки за умови, що її масштаб не бере участь в страхуванні. Після досягнення пенсійного віку на працюючого отримувача дострокової пенсії за старістю розповсюджується такий ж режим, як на працюючого отримувача загальної пенсії за старістю.

Застрахований має право **на пенсію за повною інвалідністю**, якщо він:

- інвалід і отримав потрібний строк страхування або
- інвалід в наслідку робочої травми.

Застрахований вважається інвалідом, якщо зареєстровано зниження його працездатності як мінімум на 35 %.

Якщо працездатність застрахованого знизилася

- a) як мінімум на 35 %, але не більше як на 49 %, мова йде про інвалідність першого ступеню,
- b) як мінімум на 50 %, але не більше як на 69 %, мова йде про інвалідність другого ступеню,
- c) як мінімум на 70 %, мова йде про інвалідність третього ступеню.

Поєднання права на виплату пенсії за повною інвалідністю з прибутками від дохідної діяльності можливе, оскільки Законом «Про пенсійне забезпечення» таке поєднання не забороняється.

Застрахований(а) має право **на пенсію за вдовством**, якщо

- його (її) померлий(-а) дружина (чоловік) отримувала(-в) пенсію за старістю, повною або частковою інвалідністю (від 1 січня 2010 року – пенсія за інвалідністю) або
- на день смерті задовольняв(-ла) умовам щодо необхідного строку страхування для права на пенсію за повною інвалідністю (від 1 січня 2010 року – пенсія за інвалідністю) або умовам права на пенсію за старістю,
- або його дружина (чоловік) помер(ла) внаслідок нещасного випадку на виробництві (професійного захворювання).

Пенсія за вдовством завжди призначається на строк одного року після смерті дружини (чоловіка). Після скінчення цього строку вдова або вдівець має право на пенсію за вдовством, якщо відповідає одній з таких умов:

- піклується про незабезпечену дитину,
- піклується про дитину, що вимагає особливої турботи з інвалідністю II–IV ступеню,
- піклується про одного із своїх батьків або батьків померлої(-го) дружини (чоловіка), який є переважно або цілком безпорадним та живе разом з ним (нею) з інвалідністю II–IV ступеню,
- являється інвалідом третього ступеню,
- дожив (дожалася) віку нижчого як мінімум на 4 роки в порівнянні з пенсійним віком, встановленим для чоловіків з такою ж датою народження] або пенсійного віку, якщо пенсійний вік нижчий.

Право на пенсію за вдовством повертається, якщо протягом п'яти років після втрати попереднього права на пенсію за вдовством застрахований задовольнятиме одній з вищенаведених умов.

На пенсію за сирітством має право незабезпечена дитина у разі смерті одного з її батьків (опікуна) або особи, якій дитина була передана під опіку замість батьківської опіки, якщо дитина на момент смерті цієї особи перебувала у переважній залежності від неї щодо утримання, яке з поважних причин не могли забезпечити її батьки; при цьому один з батьків (опікун) або зазначена особа повинні були відповідати таким самим умовам, які визначені для права на пенсію за вдовством. У разі смерті обох батьків право на пенсію за сирітством надається за кожного з батьків.

Стосовно довгий строк страхування, потрібний для виникнення права на отримання пенсії в Чеській Республіці (головним чином на пенсію за старістю) може привести до того, що особа на протязі свого активного життя в ЧР не задовольнить умови для призначення пенсії. Певну

допомогу пропонують двохсторонні міжнародні угоди про соціальне забезпечення, укладені Чеською Республікою. По своєму обсягу вони не однакові, можуть стосуватися різних соціальних сфер, але завжди стосуються пенсії. Згідно з цими угодами для виконання потрібного строку страхування договірні держави враховують також строки, які були отримані в другій з держав. Якщо в сумі досягається потрібного терміну страхування, пенсія признається в розмірі, що відповідає відношенню періодів, отриманих в кожній з держав. Таким чином, особа може отримувати самостійну пенсію як в ČR, так і в іншій договірній державі, де раніше працювала і була застрахована.

Крім 30 держав, з якими така редакція дійсна згідно з постановами ЄС, вона міститься також в двохсторонніх угодах, укладених Чеською Республікою з Боснією і Герцеговиною, Чілі, Хорватією, Ізраїлем, Японією, Канадою, Квебеком, Корейською Республікою, Македонією, Сербією, Чорною Горою, Туреччиною, Україною і США. Ці угоди уже діють і готуються даліші угоди (актуально з Австрією, Індією, Російською Федерацією, Молдовою і Монголією).

Заява на призначення будь-якого виду пенсії подається у роботодавця або у районному управлінні соціального забезпечення.

Детальніше див. www.mpsv.cz або www.cssz.cz (► Пенсійне страхування).

Додаткове пенсійне страхування з державною підтримкою (Закон № 42/1994 Зб. зак.) являє собою певну надбудову базової системи пенсійного забезпечення, яка у формі довгострокових заощаджень розширює можливість забезпечити її учасникам додаткові надходження до їх майбутньої пенсії за рахунок пенсійного забезпечення. Учасником системи може бути й іноземець, якому виповнилося 18 років, який проживає на території Чеської Республіки або будь-якої держави-члена ЄС, є учасником загального медичного страхування, соціального забезпечення або отримує пенсію за рахунок чеського пенсійного забезпечення.

Участь у системі є добровільною та оформлюється на підставі договору між її учасником та якимось з пенсійних фондів, що діють на ринку Чеської Республіки. Пенсійні фонди керують грошовими коштами, вкладеними до системи, а також здійснюють виплату додаткового пенсійного страхування. Пенсійні фонди керуються пенсійними планами. Перед підписанням договору учасник повинен ознайомитися з пенсійним планом та статутом пенсійного фонду.

За рахунок додаткового пенсійного страхування виплачуються пенсія за старістю (оформлення якої обов'язкове), пенсія за вислугу років, пенсія рідним, одноразова компенсація та відступні.

► Страхові внески на соціальне забезпечення і внесок на державну політику зайнятості

Страхові внески на соціальне забезпечення, яке складається з внесків на пенсійне забезпечення та внесків на матеріальне забезпечення на випадок хвороби, а також відрахування на державну політику зайнятості, регулюються Законом № 589/1992 Зб. зак.

Тарифи страхових внесків на підставі розрахункової бази складають:

- a) для роботодавців (в 2009 році) – 25 % (з них 2,3 % – на матеріальне забезпечення на випадок хвороби, 21,5 % – на пенсійне забезпечення і 1,2 % – на державну політику зайнятості, (від 01. 01. 2011 року роботодавець з середнім місячним числом працівників нижчим як 26, може при задоволенні встановлених умов працівників «додатково застрахувати». Це значить, що він зобов'язаний платити 26 % замість 25 %),
- b) для найманих працівників 6,5 %; з того 6,5 % – на пенсійне забезпечення
- c) для осіб з самостійними доходами 29,2 % на пенсійне забезпечення і на державну політику зайнятості; – з того 28 % на пенсійне забезпечення і 1,2 % на державну політику зайнятості,
- d) і ІП, які добровільно застраховані на больничне від 01. 01. 2011 – 2,3 % на больничне страхування,
- e) для осіб, що являються добровільними учасниками пенсійного страхування 28 % – на пенсійне забезпечення.

10. 3. Прожитковий мінімум

В соціальних системах важливу роль грають прожитковий мінімум і мінімум для підтримки існування згідно з законом № 110/2006 Зб. зак., «Про прожитковий мінімум і мінімум для підтримки існування». Використовуються головним чином **в області допомоги при матеріальній скруті** (згідно з законом № 111/2006 Зб. зак., «Про допомогу при матеріальній скруті») при розгляді матеріальної скрути і як соціально-захищаного розміру. Від їх рівня на основі встановлених умов вираховується розмір **допомоги для існування**.

Прожитковий мінімум використовується також **в області компенсацій державної соціальної підтримки** (на основі закону № 117/1995 Зб. зак., «Про державну соціальну підтримку»), головним чином **у допомоги на дитину і соціальної допомоги**. При порівнянні прибутків в домашньому господарстві з рівнем, прожиткового мінімуму забезпечується право на цю допомогу, яка забезпечує допомогу сім'ям з дітьми в певних життєвих ситуаціях і у випадку соціальної доплати становить прожитковий мінімум і основу для його розрахунку.

Прожитковий мінімум – це суспільно визнана межа мінімальних доходів для забезпечення харчування та інших основних особистих потреб.

Розрізняються наступні види суми прожиткового мінімуму:

- для окремої особи,
- для першої дорослої особи у домашньому господарстві,
- для кожної наступної дорослої особи у домашньому господарстві з кількома членами (що не являються незабезпеченими дітьми),
- для незабезпечених дітей (три вікові групи).

Прожитковий мінімум – це сума усіх прожиткових мінімумів конкретних членів домашнього господарства.

Мінімум для підтримки існування – мінімальна межа грошових доходів, яка вважається необхідною для забезпечення харчування та інших основних особистих потреб на рівні, що дозволяє виживання. Не допускається застосування мінімуму для підтримки існування до незабезпечених дітей, пенсіонерів за старістю, повних інвалідів та осіб у віці понад 68 років.

Прожитковий мінімум та мінімум для підтримки існування не включають необхідних витрат на житло. Захист у сфері житла вирішується у межах системи державної соціальної підтримки шляхом надання допомоги на житло, а у межах системи допомоги у матеріальній скруті – шляхом доплати на житло.

Для інформування вказуємо **суми прожиткового мінімуму і мінімуму для підтримки існування в Кₛ за місяць** встановлених законом № 110/2006 Зб. зак., «Про прожитковий мінімум і мінімум для підтримки існування»:

Прожитковий мінімум в кронах чеських (Кₛ) за місяць

• для окремої особи	3 126 Кₛ
• для першої дорослої особи в домашньому господарстві	2 880 Кₛ
• для кожної наступної дорослої особи в домашньому господарстві, яка не являється незабезпеченою дитиною	2 600 Кₛ
• для незабезпечених дітей в віці	
○ до 6 років	1 600 Кₛ
○ 6–15 років	1 960 Кₛ
○ 15–26 років	2 250 Кₛ

Прожитковий мінімум – це сума усіх прожиткових мінімумів конкретних членів домашнього господарства.

Сума мінімуму для підтримки існування в кронах чеських (Кₛ) за місяць

• Мінімум для підтримки існування	2 020 Кₛ

Суми прожиткового мінімуму і мінімуму для підтримки існування можна на основі умови індексації підвищувати постановою уряду залежно від дійсного розвитку споживчих цін (згідно з законом № 110/2006 Зб. зак., «Про життєвий мінімум і мінімум для підтримки існування»).

10. 4. Державна соціальна підтримка

❖ Перелік осіб, що мають право користуватися системою:

На виплату державної соціальної підтримки мають право особи (а відносно виплати, для якої з'ясовується розмір доходів – також особи, що розглядаються разом з ними):

- що постійно проживають на території ЧР (громадяни ЧР)
- **іноземці, що мають на території ЧР постійне проживання**
- особи, на яких не розповсюджуються прямо застосовувані підзаконні акти Європейського Союзу
- **іноземці, що проживають на території ЧР** (за винятком прохачів про надання міжнародного захисту, що проживають в житловому центрі Міністерства Внутрішніх Справ), а саме – з моменту, коли пройшло 365 днів з моменту реєстрації
- **іноземці, молодші 1-го року, народжені на території ЧР і зареєстровані на території ЧР** (за винятком прохачів про надання міжнародного захисту, що проживають в житловому центрі Міністерства Внутрішніх Справ)
- **неповнолітні іноземці, передані на території ЧР на догляд** який заміняє догляд батьків або на догляд в спеціальні установи
- іноземці, що являються власниками дозволу на постійне проживання з призначеним правовим статусом довгостроково проживаючого резидента в Європейському співтоваристві на території іншої країни-члена ЄС, і їм був наданий дозвіл на довгострокове перебування на території ЧР, якщо вони мають на території ЧР проживання або члени сім'ї такого іноземця, знову ж за умови, що вони мають на території ЧР проживання
- іноземці, яким було видано **дозвіл на довгострокове перебування на території ЧР з метою наукового дослідження**
- іноземці, яким було надано **додатковий захист**
- іноземці, яким було видано дозвіл на довгострокове перебування на території ЧР з метою працевлаштування, яке вимагає високу кваліфікацію (синя карта).

Шляхом державної соціальної підтримки держава допомагає, перш за все, сім'ям з незабезпеченими дітьми у випадку неспроможності сім'ї самостійно, за рахунок власних сил та коштів впоратися із своєю соціальною ситуацією. Виплата державної соціальної підтримки регулюється **Законом № 117/1995 Зб. зак. «Про державну соціальну підтримку»** у частині подальших постанов.

Згідно з цим законом надається така допомога:

- допомога на дитину
- батьківська допомога
- соціальна доплата
- допомога на житло
- допомога по опікунському піклуванню
- допомога по пологах
- допомога на похорон

При оцінці права на отримання допомоги не оцінюється майно сім'ї, прибутки оцінюються тільки у деяких видів допомоги. Заяви на надання допомоги подаються на біржах праці залежно від місця проживання заявника на встановлених бланках (бланки є на біржах праці або їх можна знайти на <http://forms.mpsv.cz/sspforms/>).

Допомога на дитину – це основна довгочасна допомога, яка надається сім'ям з дітьми. Право на отримання допомоги мають сім'ї з прибутками **до 2, 4 раз більшого прожиткового мінімуму**. Допомога на дитину надається в трьох розмірах, залежно від віку дитини і щомісяця складає 500 крон чеських (до 6 років), 610 крон чеських (від 6 до 15 років) та 700 крон чеських (від 15 до 26 років).

Право на **батьківську допомогу** мають батьки, які цілий календарний місяць особисто, щоденно і належним чином доглядають за дитиною, яка є наймолодшою в сім'ї. Батьки можуть отримувати батьківську допомогу на протязі **двох, трьох або чотирьох років**. Вибором строку отримання батьківської допомоги батьки одночасно вибирають відповідну суму допомоги, а саме:

- **швидко отримання** батьківської допомоги – після допомоги по материнству (далі тільки РРМ) в підвищеній мірі (11 400 Kč) до 24 місяців віку дитини; але цю форму отримання можуть скористатися тільки батьки, які мають право на РРМ як мінімум в сумі 380 Kč за календарний день;
- **класичне отримання** – після РРМ в основній мірі (7 600 Kč) до 36 місяців віку дитини; цю форму отримання допомоги може скористатися тільки батьки, які мають право на РРМ;
- **помале отримання** – після РРМ або від народження дитини (якщо не виникло право на РРМ) в основній мірі (7 600 Kč) до 21 місяців віку дитини і далі в зниженій мірі (3 800 Kč) до 48 місяців віку дитини.

Про вибраний час і розмір отримання батьківської допомоги батьки мусять просити письмовим запитом компетентний орган місцевого державної соціальної підтримки (біржу праці) за встановленою формою, а саме – в певні встановлені строки. Після прийняття рішення їх неможливо відмінити. У дітей-інвалідів з моменту признання дитини інвалідом батьки мають право на отримання батьківської допомоги в базовому розмірі (7 600 крон чеських) до 7 років дитини, незважаючи на раніше вибрану можливість отримання батьківської допомоги (перед оцінкою стану здоров'я дитини). Якщо цій дитині належить допомога по догляді (згідно з законом «Про соціальні послуги»), батьки мають право на отримання половини суми батьківської допомоги. Якщо батьки доглядають за дитиною-інвалідом і ця дитина не отримує допомогу по догляді, вони можуть отримувати допомогу в нижчому розмірі (3 000 крон чеських) від 7 до 15 років.

Умовою права на отримання батьківської допомоги при повному і належному догляді за дітьми. З цього правила є виключення – дитина може брати участь у відвідинах дошкільного закладу в обмеженому об'ємі або реабілітації. Дохід батьків, не контролюється. Батьки можуть претендувати на виплату батьківської допомоги на поліпшення соціального становища сім'ї при трудовій діяльності, але повинні цієї час для забезпечення догляду за дитиною іншій дорослій особі.

Метою **соціальної допомоги** є надання допомоги сім'ям з низькими доходами, щоб вони могли покривати витрати на власні потреби. Право на соціальну допомогу мають сім'ї, де батьки доглядають хоча б за одною дитиною, яка довгостроково хворіє, є інвалідом або якщо хоча б один з батьків є інвалідом або є дитиною на утриманні, що є інвалідом чи довгостроково хвора. Право пов'язано також з встановленою границею прибутків в сім'ї, яка за попередній квартал повинна бути нижча, як двійний мінімум на проживання сім'ї. На розмірі допомоги відображуються не тільки прибутки сім'ї, а у випадку підвищення прибутків сім'ї допомога поступово знижується, але у ступінь інвалідності дитини і батьків.

Допомогою на житло держава покриває вартість житла сім'ям і окремим особам з низькими доходами. Право на допомогу на житло має власник або орендар квартири, прописаний в квартирі, якщо 30 % (в Празі 35 %) прибутку сім'ї недостатньо для покриття затрат на проживання і одночасно цих 30 % (в Празі 35 %) прибутку сім'ї – менше, ніж відповідні нормативні затрати, встановлені законом.

Допомогою по пологах сім'ї з низькими прибутками надається одноразова допомога на витрати, пов'язані з народженням першої дитини. Допомога по пологах надається жінці, яка народила свою першу дитину, або якій одночасно з першою живою народженою дитиною народилася друга жива дитина чи діти. Якщо жінка, яка народила дитину, померла, задовольнила умову права на допомогу по пологах і допомога їй або іншій особі не була виплачена, на допомогу по пологах має право батько дитини. Право на допомогу по пологах пов'язано з встановленою границею прибутків в сім'ї, яка за календарний квартал перед кварталом в якому народилася дитина, повинна бути нижча, як 2,4-кратний прожитковий мінімум. Розмір допомоги по пологах становить 13 000 крон чеських на першу живу народжену дитину, якщо одночасно з першою живою народженою дитиною народилася друга дитина або діти, допомога по пологах становить 19 500 крон чеських.

На **допомогу на похорон** має право особа, яка зробила похорон дитині на утриманні, або особам, які були батьками дитини на утриманні, при умові, що померла особа мала на день смерті постійне проживання на території ЧР. Розмір допомоги на похорон становить 5 000 крон чеських.

Допомогу на виховання прийомної дитини (допомога для покриття потреб дитини, винагорода про опікуна, допомога при прийомі дитини і допомога на купівлю транспортного засобу) надається на покриття потреб, пов'язаних з доглядом за дитиною, за якою батьки не хочуть або не можуть доглядати, і яка довірена опікунам. За винятком соціальної допомоги опікунові і дитині, довіреним опікунам, може виникнути право на іншу допомогу державної соціальної підтримки, напр. на батьківську допомогу, допомога на дитину тощо.

Більш детальну інформацію можна отримати в центрі зайнятості або на сайті: portal.mpsv.cz/sz/local, <http://portal.mpsv.cz>, www.uradprace.cz.

10. 5. Соціальна допомога

Соціальна допомога включає в першу чергу надання допомоги при матеріальній скруті, соціальних послуг, допомога за доглядом і допомога соціального догляду особам з інвалідністю.

Система допомоги при матеріальній скруті

- Регулює закон № 111/2006 Зб. зак., «Про допомогу при матеріальній скруті», в редакції подальших постанов.
- Являється сучасною формою допомоги особам з недостатніми прибутками, яка мотивує ці особи активно забезпечити собі засоби для задоволення життєвих потреб. Виходить з принципу, що кожна особа, яка працює, повинна жити краще, ніж та, що не працює або ухиляється від праці.
- Встановлює, що кожна особа має право на отримання основної інформації, яка веде не тільки до вирішення її сучасної ситуації, але і випереджає виникнення матеріальної скруті. Нероздільною складовою частиною допомоги в матеріальній скруті є соціальна робота з клієнтами.

Що таке матеріальна скрута? Це, в принципі ситуація, коли людина або родина не має достатніх доходів і загальні соціальні та фінансові умови не відповідають потребам основних життів, прийнятних для суспільства. У той же час, цей прибуток не може збільшити силу об'єктивних причин (власна робота, застосування вимоги і борги, продаючи або використання майна), і вирішити їх тяжке становище в якому вони опинилися з власної вини.

Вигоди, які розглядаються в матеріальну потребу, є: вклад у прожиткового мінімуму, оплата житла та надання екстреної надзвичайної допомоги. Допомога в матеріальній скруті надається на основі рішення муніципалітету.

Допомога на проживання

- Це основна допомога в матеріальній скруті, яка допомагає особі або сім'ї при недостатніх прибутках.
- Право на отримання допомоги на прожиття має особа або сім'я, якщо, за вирахуванням розумної вартості життя нижче доходів цієї особи або сімейного життя суму на проживання.
- Сума на проживання визначається для кожної людини індивідуально, виходячи з оцінки її зусиль і можливостей. Для визначення умов проживання сімей з різною кількістю людей, що живуть разом. Сума проживання залежить від кількості людей і прожиткового мінімуму.
- Допомога на проживання, визначається як різниця між особами або сім'ями і їх доходами, з яких віднімається розумна вартість прожиття. (Розумні витрати на житло є витрати на житло, максимум до 30%, у Празі – 35%, доход людини або сім'ї).

Доплата на проживання

- Друга допомога особам, що знаходяться в матеріальній скруті з-за відсутності доходів для покриття витрат на житло, де їх доходів не вистачає в сім'ї, включаючи допомоги на житло із системи соціальної підтримки держави.

- Допомога надається або власникові квартири орендаря, який має право на одержання допомоги для життя і житлові допомоги. Закон дозволяє забезпечити оплату за житло, а у виняткових випадках, коли заявник не має права на проживання, навіть якщо заявник не має права на допомогу на житло, оскільки вона використовує в іншій формі ніж оренда житла.
- Допомога визначається таким чином, щоб після оплати поміркованих витрат на житло (оренда тобто, послуг житло та пов'язані з ними витрати на енергопостачання) була особа або сім'я спроможна прожити.

Негайна допомога в надзвичайних ситуаціях

Вона надається особам, які опиняються в ситуаціях, які необхідно терміново вирішувати. Закон встановлює п'ять таких ситуацій:

1. Не виконані умови матеріальної скрути, але якщо без допомоги людині загрожує завдання серйозної шкоди здоров'ю. Допомога може бути надана на суму на додаток до доходів від прожиткового мінімуму (у разі наявності на утриманні дитини до прожиткового мінімуму).
2. Інвалідність в серйозних надзвичайних ситуаціях (стихійні лиха, вітер лиха, екологічні катастрофи, пожежі, і т.д.) допомога може бути надана до суми в 15 разів вище прожиткового мінімуму, тобто на особу – до 46 890 Крон чеських
3. Відсутність коштів для покриття одноразових витрат, пов'язаних напр. зі сплатою мита за видачу дублікатів документів про тотожність або в разі втрати коштів. Допомога може бути надана на ці одноразові витрати.
4. Відсутність коштів на придбання або тривалий ремонт або для покриття обґрунтованих витрат, що виникають у зв'язку з утворенням, інтересами або діяльністю на утримання дітей. Допомога може бути надана до рівня витрат, принаймні протягом календарного року, що в 10 разів перевищують прожитковий мінімум, тобто на особу до 31 260 Крон чеських
5. Загроза соціальної ізоляції. Це напр. положення осіб, що повертаються з в'язниці, дитячих будинків і прийомних сімей, після досягнення повноліття або після лікування залежності. Допомога може бути надана до 1 000 Крон чеських Протягом року може бути надана неодноразово, в загальному не може перевищувати 4-кратний розмір прожиткового мінімуму на особу, тобто максимально на суму 12 504 Крон чеських

Порядок надання допомоги на підставі заяви за встановленою формою, яка доступна на муніципальні органи, що цим займаються або її можна знайти на сайті <http://portal.mpsv.cz/> (► Бланки ► Бланки для отримання допомоги в скруті). Заяви про надання матеріальної допомоги необхідно подати в управління, що відповідають за соціальну допомогу в муніципалітетах залежно від перебування. У рамках процедури, якщо людина (сім'я) дійсно знаходиться в матеріальній скруті, потрібно перевірити, чи вона задовольняє умови отримання відповідної дози. На завершальному етапі буде визначатися суму допомоги.

Перелік осіб, що мають право на допомогу

На допомогу на проживання і на доплату на проживання мають право при задоволенні законом встановлених умов:

- a) особа, що на території ЧР повідомила про постійне перебування або яка має на території ЧР постійне проживання
- b) особа, яка отримала притулок або додатковий захист
- c) іноземець без постійного перебування на території ЧР який має ці права, гарантовані міжнародними договорами
- d) Промадянин держави-члена ЄС, якщо він повідомив про перебування на території ЧР на протязі більше як 3 місяців, який не може претендувати на соціальні вигоди від прямої дії Європейського співтовариства і його сім'ї на тих же умовах
- e) особа, яка має право на отримання соціальної допомоги з прямого застосування Постанови Європейського Співтовариства

- ф) іноземці, які мають право постійне перебування визнав правового статусу довгострокового резидента на європейських співтовариств території інших держав-членів ЄС, а також члени їх сімей, якщо вони отримали дозвіл на довгострокове перебування на території ЧР і проживають на території ЧР.

Надання екстреної надзвичайної допомоги може бути надано на додаток вищезгаданих особам та іншим особам, які проживають на території ЧР.

Соціальні послуги

Сфера соціального захисту регулюється новим Законом № 108/2006 36. зак., «Про соціальні послуги», який вступив в силу 1 січня 2007 року. Цей закон регулює умови для надання допомоги і підтримки для людей, що перебувають у несприятливих соціальних обставин посередництвом послуг і вкладу соціального обслуговування.

❖ Перелік осіб, що мають право на захист (§ 4 закону «Про соціальні послуги»):

Соціальний захист та допомога на піклування надаються у разі відповідності з умовами, визначеними у цьому Законі:

- особам, які значаться як **постійно проживаючі** на території Чеської Республіки,
- особам, яким було надано **притулок**,
- іноземцям, які не мають дозвіл на постійне проживання на території Чеської Республіки, але яким це право гарантує міжнародний договір,
- громадянам держав-членів Європейського Союзу, які перебувають на обліку як проживаючі у Чеській Республіці понад 3 місяці, якщо для них право на соціальні пільги не випливає з нормативного акту Європейської Співдружності прямого застосування,
- **членам сімей громадян держав-членів Європейського Союзу**, які перебувають на обліку як проживаючі у Чеській Республіці понад 3 місяці, якщо для них право на соціальні пільги не випливає з нормативного акту Європейської Співдружності прямого застосування,
- іноземці з дозволом на постійне проживання, за якими визнано **правовий статус довгостроково перебуваючого резидента у Європейській Співдружності** на території іншої держави-члена Європейського Союзу, якщо вони перебувають на обліку як довгостроково проживаючі на території Чеської Республіки понад 3 місяці.

Окремі послуги соціального захисту: будинки-притулки, контактні центри, кризова допомога, безперешкодні денні центри, безперешкодні установи для дітей та молоді, нічліжні будинки, послуги подальшого піклування, послуги щодо соціальної активізації для сімей з дітьми, послуги щодо соціальної активізації для осіб похилого віку та інвалідів, соціально-терапевтичні майстерні, терапевтичні спільноти та програми на місцевості, при задоволенні вимог, визначених у Законі «Про соціальний захист», надаються також особам, що легально перебувають на території Чеської Республіки. Більш конкретну інформацію про ці послуги знайдете в § 57, 59–63 і §69 «Закону про соціальні послуги».

Допомога за доглядом призначена особам, що знаходяться довгостроково в поганому стані здоров'я.

Надання медичної допомоги, **громадянам, що не являються громадянами держав-членів Європейського Союзу** регулюється § 4 закону №108/2006 36. зак. «Про соціальні послуги».

Інформація про соціальні послуги, та їх положення може бути отримана напр. в міських або крайових або місцевих органах влади (департамент з соціальних питань), у цивільному або інші спеціалізовані або консультацію безпосередньо з постачальниками соціальних послуг. Інформація про допомогу по догляді можна отримати в відповідних місцевих органах влади населених пунктів з розширеними повноваженнями, які надають допомогу.

Посилання на детальні джерела інформації

- Детальну інформацію щодо матеріального забезпечення **на випадок хвороби** можна знайти на сайті Міністерства праці та соціальних питань – <http://www.mpsv.cz> (► Медичне страхування) або у будь-якому районному управлінні соціального забезпечення (список адрес районних управлінь знайдете на <http://www.cssz.cz> (► Контакти))
- Детальну інформацію щодо **пенсійного забезпечення** та окремих видів пенсій можна знайти на сайті ЧУСЗ – <http://www.cssz.cz> (► Пенсійне забезпечення) і МПСП – <http://www.mpsv.cz> (► Пенсійне забезпечення)
- Детальну інформацію щодо **державної соціальної допомоги** можна отримати в центрі занятості за Вашим місцем проживання (контактні дані можна знайти в главі 17. 2.) і на сайті Міністерства праці та соціальних питань <http://www.mpsv.cz> (► Державна соціальна допомога)
- Більш детальну інформацію щодо **допомоги за соціальними потребами** та інших видів соціального піклування можна отримати:
 - в компетентних муніципалітетах і муніципалітетах населених пунктів з розширеними повноваженнями в місці проживання, в Празі – в управліннях міських частин
 - на сайті МПСП – <http://www.mpsv.cz>
- Більш детальну інформацію стосовно життєвого мінімуму знайдете на сайті МПСП – <http://www.mpsv.cz> (► Прибутки і рівень життя)

11. ЖИТЛО

11. 1. Проживання у власному будинку чи квартирі

Однією з можливостей забезпечення житлом є купівля квартири або будинку в приватну власність (у практиці часто застосовується поняття «особиста власність»). Умови придбання нерухомості іноземцями у Чеській Республіці регулюються «Валютним законом» № 219/1995 Зб. зак. у діючій редакції.

❖ **Перелік осіб, що мають право на володіння нерухомістю:**

Згідно з «Валютним законом» до травня 2011 року на придбання іноземцями квартир та будинків накладались обмеження і будинки та квартири могли купувати тільки резиденти – тобто фізичні особи з постійним проживанням на території Чеської Республіки або юридичні особи з місцезнаходженням в Чеській Республіці з іноземною особою, вказані в § 17 «Валютного закону». **Доповнення до «Валютного закону»**, опубліковане 19. 07. 2011р. в Збірці законів під номером 206/2011 (частина 73), **надає іноземцям можливість придбати нерухомість, включаючи квартири, без обмежень.** В практиці кадастрові управління записували нерухомість, придбану іноземцями, вже від 1 травня 2011 року, тому що цього дня для ЧР скінчився 2-й перехідний період, який це право перед тим обмежував.

Ця зміна **не стосується придбання сільськогосподарської землі і лісів** з державного власництва Чеської Республіки, яке регулює закон № 95/1999 Зб. зак., «Про умови перевodu сільськогосподарських та лісних земельних ділянок з державного власництва на інші особи і про зміну закону № 569/1991 Зб. зак., «Про Земельний фонд Чеської Республіки», в редакції подальших постанов, і закону № 357/1992 Зб. зак., «Про податки на спадкоємство, дарувального податку та податку з перевodu нерухомості», в редакції подальших постанов.

На купівлю будинку або квартири укладається договір купівлі-продажу між продавцем та покупцем, правила таких операцій визначені у «Цивільному кодексі» (закон № 40/1964 Зб. зак. в діючій редакції). Договір повинен бути укладений письмово, у іншому випадку він недійсний. **Власником будинку або квартири покупець стає з моменту реєстрації права власності у кадастрі нерухомості.** Правові наслідки запису розглядаються на день отримання пропозиції на запис компетентним кадастровим бюро. Весь процес, що стосується купівлі квартири – від підписання договору до успішної реєстрації права власності у кадастрі нерухомості – складний та може тривати навіть кілька місяців. У зв'язку з цим можна порадити звернутися до фахівця у галузі нерухомості, яким може бути юрист, маклер по нерухомості та ін.

11. 2. Проживання на орендованій житлоплощі

Іншою можливістю вирішення житлового питання є знімання квартири. Ця форма, на відміну від особистої власності, доступна для ширшого кола осіб. Юридичне оформлення наймання квартири також міститься у «Цивільному кодексі». «Цивільний кодекс» дозволяє здачу найнятої квартири або її частини до піднаймання, але тільки за згодою наймодавця квартири.

Оренда квартири оформлюється на підставі договору наймання між наймодавцем квартири та квартиронаймачем або на основі інших юридичних фактів, які регулює Цивільний кодекс, напр. переходом найму. **Договір оренди повинен бути оформлений письмово та містити як мінімум наступні відомості (напр. визначення договірних сторін), певні реквізити, перераховані в спеціальній частині Цивільного кодексу, яка регулює оренду квартири** (опис квартири, її оснащення, масштаби їх користування і спосіб розрахунку орендної плати та оплати за послуги, пов'язані з користуванням квартири чи їх розмір), **в протилежному випадку він не дійсний.** Якщо період оренди домовлений в договорі, вважається, що договір укладено на невизначений строк.

Права і обов'язки, пов'язані з орендою квартири, регулюються Цивільним кодексом і договором про оренду квартири.

Оренда квартири може бути припинена у кілька способів:

- на підставі **письмової угоди**, укладеної між наймодавцем та наймачем,
- після **скінчення строку**, на який були укладені стосунки оренди,
- на підставі **письмового розірвання договору наймачем (і без зазначення причини), або наймодавцем (завжди з причин, вказаних в Цивільному кодексі)**. Залежно від характеру відказу від договору може квартиронаймач відказатися від найму без звертання в суд або шляхом звертання в суд. Строк розірвання не повинен бути коротший, як 3 місяці і повинен закінчитись до кінця календарного місяця.

Якщо наймодавець розірвав договір оренди у позасудовому порядку, наймач може у шістдесятитиждневний строк звернутися до суду з позовом щодо недійсності його розірвання. У цьому випадку наймач не зобов'язаний звільнити квартиру, доки процес не буде скінчено рішенням суду та це рішення не вступить у законну силу. Майже у всіх випадках відказу від договору оренди квартири належить квартиронаймачеві заміна житла.

11. 3. Проживання в кооперативних квартирах

Оренда квартири, яка належить кооперативу, має певні особливості. Кожен кооператив, як правило, є власником одного або кількох будинків, квартири у яких він виділяє своїм членам. **Член кооперативу**, за яким була закріплена квартира, **має право на укладення з кооперативом договору оренди**. При вирішенні питань, що стосуються змісту відносин наймання щодо кооперативних квартир (тобто укладення договору наймання, прав та обов'язків кооперативу та наймача тощо) необхідно враховувати також **статут кооперативу**, на який посилається «Торговий кодекс».

11. 4. Заявки на постачання електроенергії та користування іншими послугами по квартирі

При користуванні орендованою квартирою і квартирою чи будинком в особистій власності, потрібно напр. зареєструвати на себе споживання електричної енергії, газу, вивезення комунальних відходів тощо. Якщо деякі послуги не забезпечені наймодавцем, квартиронаймач повинен так як власник забезпечити їх сам.

В деяких населених пунктах на основі місцевих загальнообов'язкових постанов вибирається плата за вивезення комунальних відходів. Вибирати ці збори уповноважує населені пункти закон № 565/1990 Зб. зак., «Про місцеві збори». Розмір збору в кожному населеному пункті встановлений індивідуально – максимально в розмірі 500 крон чеських в рік за кожну особу, яка в цьому населеному пункті приписана, включаючи іноземців. Виняток – діти до 3 років. Збір не залежить від кількості відходів даної особи. Якщо збір не оплачено в установлені строки, він може підвищитись на 1 500 крон чеських на кожну особу. На 2012 рік розглядається можливість підвищення максимальної суми збору, який до сих пір могли вибирати населені пункти (500 крон чеських), на 1 000 крон чеських.

11. 5. Втрата житла

Якщо при втраті житла не здатні допомогти рідні або друзі, слід спробувати звернутися до деякої благодійної організації, яка пропонує допомогу у таких випадках. До таких благодійних організацій належать, наприклад, Армія порятунку, Чеський католицький благодійний фонд та інші. Ці організації мають представництва по всій території Чеської Республіки та, крім іншого, утримують і благодійні гуртожитки, які найчастіше називаються будинками-притулками. Якщо у скрутному становищі опиняться мати з дітьми, вона може звернутися, наприклад, до будинку-притулку для матерів з дітьми, які існують у деяких містах. Проте слід пам'ятати, що усі ці будинки або гуртожитки пропонують житло лише на тимчасовий строк (у скрутній ситуації). Можна скористатися й комерційними гуртожитками за комерційними цінами, які у великих містах можуть бути досить високими. Адреси таких закладів можна знайти, наприклад, у телефонних довідниках, на сайтах та ін.

Більш детальну інформацію щодо послуг соціального захисту можна знайти у главі 10. 5.

11. 6. Інша корисна інформація

► Іпотечний кредит

Іпотечний кредит, або іпотека – це кредит, призначений для купівлі або будівництва квартири або будинку для власного проживання або для їх перебудови. Заявником на іпотеку може виступати як фізична, так і юридична особа. Іпотека надається банками, які визначають різноманітні умови її використання. Погашення іпотеки часто забезпечується заставою з правом продажу нерухомості, включаючи таку, що будується. Строк погашення іпотеки може складати до 30 років. Більш детальні довідки щодо іпотеки надаються у окремих банках.

► Заощадження на будівництво

Заощадження на будівництво – одна з можливостей отримання коштів на купівлю, будівництво або перебудову квартири або будинку. Договір про заощадження на будівництво може укласти особа, яка постійно проживає на території Чеської Республіки та якій присвоєно особистий код. Це дозволяє скористатися перевагами заощаджень на будівництво також іноземцям, що постійно проживають у ЧР. Більш детальну інформацію щодо заощаджень на будівництво можна отримати у будь-якій будівельній ощадній касі.

► Страхування

Жодну квартиру або будинок неможливо на сто відсотків захистити від пожежі, затоплення, крадіжки та ін. Для пом'якшення наслідків цих подій квартиру або будинок можна застрахувати. Більш детальну інформацію щодо страхування можна отримати у окремих страхових компаніях.

Значні зміни в юридичному оформленні оренди квартир, власництві квартир чи будинків, включаючи послуги, пов'язані з користуванням квартирою, готуються в межах роботи на ре кодифікації Цивільного кодексу. Ця нова редакція буде підготована, правдоподібно, в 2014 році.

Посилання на детальні джерела інформації

- Кадастр нерухомості доступний також за допомогою Інтернету за адресою <http://www.cuzk.cz>
- Більш детальну інформацію щодо житла у ЧР можна знайти на сайті Міністерства розвитку регіонів – <http://www.mmr.cz> (► Житлова політика)
- Інформаційну брошуру на декількох мовах «Житло для іноземців» знайдете на сайті <http://www.cizinci.cz> (► Інформаційні матеріали і довідники)

12. ТРАНСПОРТ

12. 1. Міський транспорт

Міський громадський транспорт включає в себе (система відрізняється в залежності від розміру міста та місцевої ситуації) **автобус, трамвай, тролейбус** або **метро** (останнє тільки у м. Празі). Перевезення **платні**, і кожне місто має свою тарифну систему. Проїзд оплачується також за перевезення собак та багажу, якщо вони не відповідають умовам безкоштовного перевезення. **Оплата проїзду перевіряється контролерами, і за неоплачений проїзд стягується високий штраф.**

Більш детальну інформацію щодо розміру плати за проїзд та розкладів руху можна отримати особисто, по телефону або на сайті окремих транспортних підприємств.

У деяких містах Чеської Республіки транспорт **інтегрований** – це означає, що квитками, призначеними для міських поїздок, можна скористатися і для міжміських поїздок. У інтегрованих транспортних системах окремі види транспорту (автобусний, залізничний та ін.) узгоджуються між собою та утворюють систему взаємопов'язаних маршрутів з єдиним тарифом, спільними умовами перевезень та регулярними інтервалами між відправленнями.

12. 2. Міжміський транспорт

Міжміський громадський транспорт у Чеській Республіці включає в себе переважно **автобусний та залізничний** транспорт. Внутрішній повітряний транспорт працює лише у обмеженому обсязі, сполучаючи найбільші міста (Прага, Брно, Острава).

Міжміські автобусні перевезення на території Чеської Республіки забезпечує ряд автотранспортних компаній. Кожна з цих компаній має свою власну тарифну систему, яка пропонує **одноразові квитки та проїзні квитки**. За аналогією з підприємствами міського громадського транспорту більшість автобусних перевізників пропонує **пільги** для певних категорій своїх пасажирів (наприклад, студентів, інвалідів, пенсіонерів, дітей до певного віку та ін.). Більш детальну інформацію щодо розміру плати за проїзд, видів пільг, умов перевезень та розкладів руху можна отримати, наприклад, на <http://www.idos.cz>, у інформаційних центрах окремих перевізників або на великих автовокзалах (наприклад, автовокзал «Флоренц», м. Прага, автовокзал «Звонаржка», м. Брно, Центральний автовокзал, м. Острава).

Залізничні перевезення на території ЧР забезпечуються компанією «Česke dráhy» (<http://www.cd.cz>). Цей перевізник у межах своєї тарифної системи пропонує, крім базової вартості проїзду, також ряд пільг, доступних значному колу пасажирів. Перевезення осіб на деяких вибраних залізницях проводять також інші приватні транспортні організації, які мають свої тарифи.

Маршрути сполучення в межах залізничного, автобусного та міського громадського транспорту можна знайти на сайті <http://www.idos.cz>. Цей сайт дозволяє знайти шляхи сполучення кожним видом транспорту окремо, а також здатний скомбінувати ці окремі види транспорту і, таким чином, відшукати оптимальний варіант сполучення.

Інтегровані транспортні системи окремих міст:

Прага – Празький інтегрований транспорт (PID) <http://www.ropid.cz>

Брно – Інтегрована транспортна система Південно-Моравського краю (IDS JMK) <http://www.idsjmk.cz>

12. 3. Посвідчення водія

Для керування механічним транспортним засобом на території Чеської Республіки необхідні водійські права, наявність яких підтверджується посвідченням водія. Видача водійського посвідчення обумовлена проходженням практичної підготовки, теоретичного навчання в автошколі та складанням іспиту на професійну придатність. Посвідчення водія видаються

власникам водійських прав відповідними муніципалітетами або міськими управліннями на території Чеської Республіки. **Власник водійського посвідчення під час керування механічним транспортним засобом зобов'язаний мати водійське посвідчення з собою та на вимогу пред'явити його для контролю.**

Посвідчення водія, видане у Чеській Республіці, надає його власникові право також водити за кордоном, якщо він їде до держави, яка це посвідчення визнає. У іншому випадку необхідно запитати видачі **міжнародного посвідчення водія**. Заяву на видання міжнародного посвідчення водія може подати тільки власник національного посвідчення водія. Більш детальна інформація вказана в главі 12. 4.

На керування механічним транспортним засобом на території Чеської Республіки дає право також дійсне посвідчення водія, видане державою-членом Європейської Співдружності, водійське посвідчення та міжнародне водійське посвідчення, видані іноземною державою згідно з «Угодою про вуличний рух» та «Угодою про вуличний рух» укладену в Женеві в 1949 а також згідно з «Угодою про вуличний рух», укладеною у Відні в 1968 році. Якщо Ви не впевнені, що Ваше посвідчення водія, видане іноземною країною, відповідає вимогам вищевказаних Угод, зверніться з запитанням у відповідний муніципалітет населеного пункту з розширеною компетенцією по місцю Вашого проживання на території Чеської Республіки. Більш детальну інформацію стосовно заміни посвідчення водія див. нижче по тексту в главі 12. 4.

Кожна особа, яка бажає користуватися своїм **транспортним засобом** на території Чеської Республіки (за винятком осіб, строк перебування яких на території Чеської Республіки на перевищує 185 днів за відповідний календарний рік), повинна **zareєструвати** його у міському (селищному, сільському) управлінні.

Автотransпортні засоби, zareєстровані у Чеській Республіці, підлягають регулярним технічним оглядам, під час яких перевіряється технічний стан автотransпортного засобу, та регулярному виміру викидів. Документ про технічний стан автотransпортного засобу та документ про вимір викидів оформлюються пунктами технічного контролю та станціями виміру викидів.

За користування визначеною мережею автомагістралей та швидкісних автошляхів у Чеській Республіці встановлено плату. Оплата автомагістрального мита підтверджується автомагістральним купоном (віньєткою). Автомагістральні купони можна придбати на автозаправних станціях, у відділеннях Чеської пошти, на пунктах перетину державного кордону та в автоклубах. Можна купити купони з річною, місячною чи десятиденною дійсністю.

Максимально допустима швидкість на території Чеської Республіки

місто: 50 км/год

за межами міста: 90 км/год

автомагістраль: 130 км/год

В Чеській Республіці водієві після вживання будь-якої кількості алкоголю не дозволяється керувати механічним транспортним засобом!

12. 4. Заміна посвідчення водія, виданого іноземною країною на посвідчення водія ЧР⁴

Заміна посвідчення водія, виданого іноземною країною і посвідчення водія Європейського Співтовариства на посвідчення водія ЧР регулюється законом № 361/2000 Зб. зак., «Про рух на наземних дорогах» та про зміни деяких законів (закон «Про вуличний рух»), в редакції подальших постанов.

⁴ Інформація в цій главі взята з інформаційної листівки, яку розробив Південно-Моравський край, відділ регіонального розвитку, Південно-Моравський регіональний центр підтримки інтеграції іноземців, а також з інформації Міністерства транспорту ЧР.

Заміну можна розділити на такі області:

► **замін посвідчення водія, виданого державами Європейського Співтовариства⁵**

Іноземець, який має посвідчення водія Європейського Співтовариства і живе на території Чеської Республіки, не зобов'язаний міняти своє посвідчення водія на посвідчення водія Чеської Республіки. Якщо іноземець, який являється громадянином країни-члена Європейського Союзу має на території Чеської Республіки перехідне проживання як мінімум на 185 днів, він може подати заяву про заміну посвідчення водія Європейського Союзу на посвідчення водія Чеської Республіки.

Посвідчення водія ЧР повністю відповідає звірцю посвідчення водія, виданого країна-ми-членами ЄС:

► **заміна посвідчення водія, виданого іноземною країною**

Іноземець, який не являється громадянином держави Європейського Союзу, і який має на території Чеської Республіки дозвіл на постійне чи перехідне проживання на строк більше 1-го року, зобов'язаний подати заяву у компетентне управління населеного пункту з розширеною сферою діяльності про видачу посвідчення водія замість посвідчення водія, виданого іноземною державою на протязі 3 місяців з моменту законної сили дозволу на постійне або перехідне перебування на довгострокову візу.

Але провести заміну посвідчення водія, виданого іноземною країною, можна тільки у випадку, якщо воно своїм проведенням відповідає звірцям посвідчень водія, що встановлені «Угодами про дорожній рух», Відень, 1968р. і Женева 1949 р. – більш детально – нижче в тексті.

Не кожне посвідчення водія, видане за кордоном (за межами країн-членів Європейського МСоюзу), можна замінити на посвідчення водія ЧР, тому що посвідчення водія, видане іноземною країною, як вже було сказано, повинно задовольнити вимоги звірця посвідчення водія, вказаного в першу чергу в «Угоді про вуличний рух» (Відень, 1968р.) – опис звірця посвідчення водія вказано нижче по тексту. Це стосується також випадків, якщо до нього прикладається міжнародне посвідчення водія. Виняток становлять тільки посвідчення водія, видані в Японії і Південній Кореї, заміну яких підлягає особливому режиму і способу перепису груп посвідчення водія (постанова № 31/2001 36. зак., «Про посвідчення водія і про реєстр водіїв», в діючій редакції) – у цьому випадку можна пред'явити одночасно міжнародне посвідчення водія замість офіційного перекладу.

Опис посвідчення водія, встановлений «Угодою про вуличний рух» (Відень, 1968р.)

- Національне посвідчення водія повинно мати форму документу.
- Посвідчення повинно бути виготовлено з пластику або паперу. Для посвідчень водія з пластику потрібно вибрати формат 54х86 мм. Воно повинно бути рожевого кольору.
- На передній стороні посвідчення буде вказано «Посвідчення водія» на національній мові (або мовах) країни, яка видала посвідчення.
- Посвідчення водія повинно містити такі дані, пронумеровані так, як вказано нижче.
 1. Прізвище;
 2. Ім'я, інші імена;
 3. Дата і місце народження (можна замінити іншими даними, встановленими національним законодавством);
 - 4.(a) Дата видачі;
 - 4.(b) Дата закінчення дійсності;
 - 4.(c) Назва або печатка органу, який видав посвідчення;
 5. Номер посвідчення;

⁵ В практиці стосується країн-членів ЄС, Ісландії, Ліхтенштейну, Швейцарії та Норвегії.

6. Фотографія власника;
7. Підпис власника посвідчення;
9. Групи (підгрупи) транспортних засобів, на які розповсюджується посвідчення;
12. Додаткова інформація або обмеження для кожної групи (підгрупи) транспортних засобів у вигляді коду.

• Якщо згідно з національним законодавством вимагаються інші дані, вони повинні бути вказані в посвідченні водія під такими номерами:

- 4.(d) Персональний номер з метою реєстрації, який відрізняється від того, що вказаний під номером 5 абзац 4
8. Місце проживання
10. Дата видачі для кожної групи (підгрупи) транспортних засобів;
11. Дата закінчення дійсності для кожної групи (підгрупи) транспортних засобів;
13. Інформація про мету реєстрації у випадку зміни у країні проживання;
14. Інформація про мету реєстрації або інша інформація, яка стосується безпеки вуличного руху.

• Усі дані в посвідченні водія повинні бути записані латинським шрифтом.

Якщо посвідчення водія видала іноземна країна, і воно не відповідає вище вказаним «Угодам», на його основі не дозволяється керувати транспортними засобами на території Чеської Республіки, а таким чином – неможливо замінити його на чеське посвідчення водія. У даному випадку, якщо його власник хоче керувати транспортними засобами на території Чеської Республіки, він повинен пройти навчання та практику в автошколі, скласти іспити з керування транспортною засобу і після цього подати заяву на видачу посвідчення водія.

Загальна інформація стосовно заміни посвідчення водія, виданого іноземною країною і посвідчення водія Європейського Співтовариства

Заява на заміну посвідчення водія подається в компетентний муніципалітет населеного пункту з розширеною сферою діяльності по місцю постійного проживання, перехідного перебування хоча б на протязі 185 днів на території ЧР або перехідного перебування на довгострокову візу більше як на протязі 1 року на території Чеської Республіки. Напр. в Брно – Магістрат міста Брно – відділ транспортно-адміністративних питань.

Якщо муніципалітет населеного пункту з розширеними компетенціями сумнівається в дійсності посвідчення водія, виданого іноземною країною, або посвідчення водія Європейського Співтовариства, його дійсність можна перевірити в представництві країни, яка видала це посвідчення водія.

Порядок проведення заміни:

Заяву про видання посвідчення водія на основі посвідчення водія, виданого іноземною країною і посвідчення водія Європейського Співтовариства у письмовому виді подайте на встановлений формі особисто або через уповноважену особу в компетентному робочому місці. Бланки заяв про видання посвідчення водія знаходяться у відповідних управліннях населених пунктів з розширеною сферою діяльності або (з інструкціями на заповнення) на сайті Міністерства транспорту ЧР: <http://www.mdcz.cz/NR/rdonlyres/321FBCAB-7CA4-4E01-B30C-53F06F195515/0/vzornew.pdf>

В компетентне управління потрібно пред'явити:

- заяву про видання посвідчення водія,
- дійсне посвідчення особи (дозвіл на проживання іноземця або паспорт чи закордонний паспорт разом з підтвердженням про паспорт, який Вам видасть компетентне управління при заміні даних в паспорті, його втраті, пошкодженні, тощо, якщо Ви маєте паспорт),
- посвідчення водія, видане іноземною країною або посвідчення водія Європейського співтовариства,
- одну фотографію відповідного формату (стандартна фотокартка сучасного вигляду розмірами 3,5×4,5 см, на якій заявник зображений спереду, з висотою частини голови з обличчям від очей до бороди 13 мм, в цивільному одязі, без окулярів з затемненим склом і без головного убору),

- у випадку необхідності – інші документи, в залежності від конкретного випадку (інформувати Вас будуть працівники реєстру водіїв).

Посвідчення водія буде оформлено макс. на протязі 20 днів від подання заяви про видання посвідчення водія.

Адміністративний збір:

- видання посвідчення водія не пізніше як до 20 днів проводиться з **адміністративним збором 50 Крон чеських**. Такий ж збір оплачується за посвідчення водія для його розширення посвідчення водія або при втраті, пошкодженні, крадіжі, а також за видання міжнародного посвідчення водія,
- видання посвідчення водія не пізніше як до 5 робочих днів проводиться з **адміністративним збором 500 крон чеських**,
- від збору за видання посвідчення водія звільняються громадяни-інваліди, яким були признані пільги II-го або III-го ступню (власники посвідчення ZTP та ZTP/P),
- безкоштовно проводиться заміна посвідчення водія, на яке розповсюджується обов'язок заміну згідно з § 134 закону № 361/2000, тобто безкоштовно замінюються посвідчення водія, видані в Чеській Республіці в період з 01. 01. 2001р. до 31. 12. 2002р. (їх потрібно замінити до 31. 12. 2012р.) і в період з 01. 01. 2003р. до 30. 4. 2004р. (їх потрібно замінити до 31. 12. 2013р.),
- безкоштовно також проводиться замін посвідчення водія, виданого іноземною державою, в якій встановлено обов'язок його заміну згідно з законом 361/2000 36. зак.

Власник посвідчення водія зобов'язаний отримати посвідчення водія особисто або посередництвом уповноваженої особи на основі завіреної довіреності у компетентному муніципалітеті населеного пункту з розширеною сферою діяльності. Посвідчення дійсне 10 років з моменту його видання, якщо його дійсність не обмежена на коротший строк у зв'язку зі станом здоров'я водія.

Якщо заява була задоволена, неможливо подати стосовно цього апеляцію. Якщо заява була відхилена, можна подати апеляцію в суд згідно з настановою, яка є у відповідних рішеннях.

Міжнародне посвідчення водія

Міжнародне посвідчення водія являється додатковим документом до посвідчення водія. Воно призначено для керування транспортними засобами у міжнародному вуличному русі і його потрібно пред'являти завжди з дійсним посвідченням водія. Міжнародне посвідчень водія потрібно мати у себе завжди при керуванні транспортним засобом за межами країн-членів ЄС, на території ЄС його не обов'язково мати з собою, якщо у Вас є новий варіант посвідчення водія ČR.

Міжнародні посвідчення водія недійсні на території країн їх видачі у зв'язку з тим, що вони призначені тільки для міжнародного вуличного руху, а саме – разом з дійсним національним посвідченням водія.

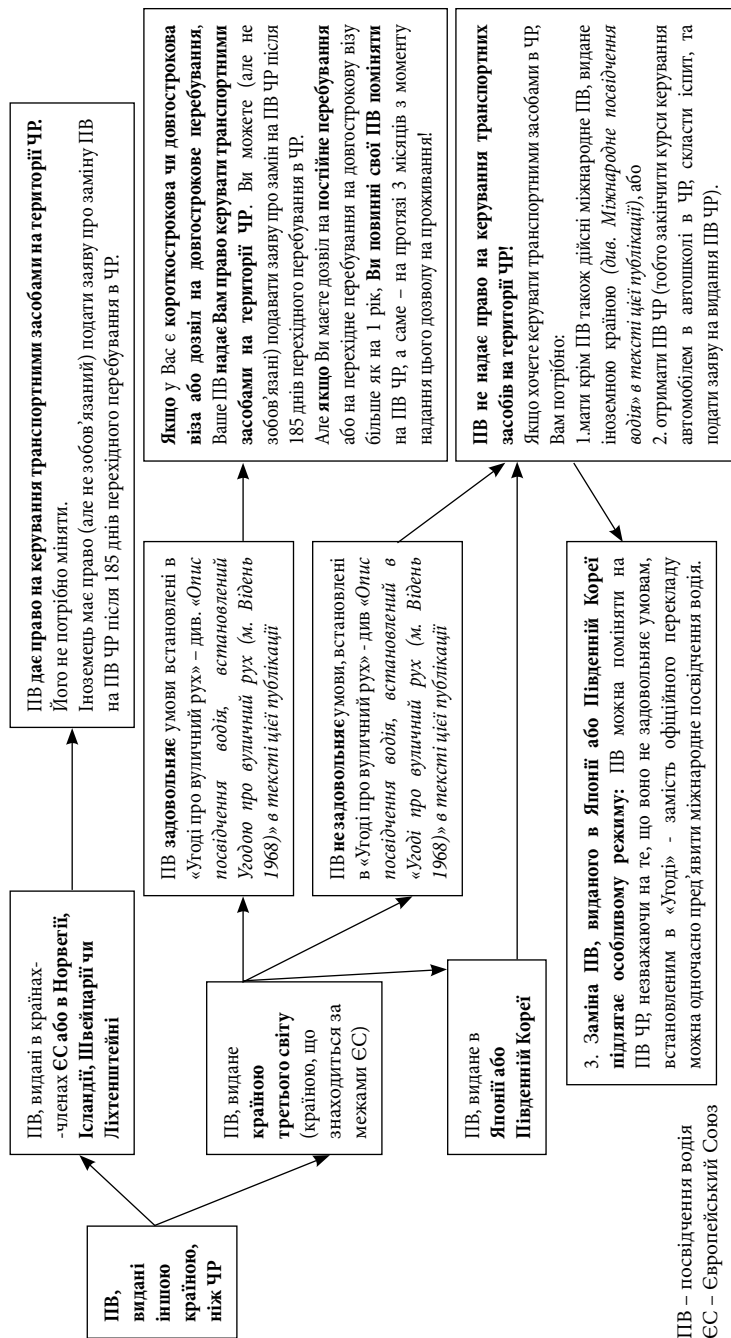
Видаються два типи міжнародного посвідчення водія:

- віденський взірєць

«Угода про вуличний рух» (Відень, 1968р.) – дійсне три роки від дати видачі на території усіх країн, які підписали цю угоду.⁶

6 Цей віденський взірєць міжнародного посвідчення водія згідно з «Угодою» рекомендується або вимагається в таких країнах: Албанія, Сполучені арабські емірати, Вірменія, Азербайджан, Багами, Баграйн, Бельгія, Білорусія, Боснія та Герцеговина, Бразилія, Болгарія, Чорна Гора, Чеська Республіка, Данія, Естонія, Філіппіни, Фінляндія, Франція, Грузія, Гаяна, Хорватія, Іран, Італія, Ізраїль, Південно-Африканська республіка, Югославія, Казахстан, Киргизстан, Демократична Республіка Конго, Куба, Кувейт, Ліберія, Литва, Латвія, Люксембург, Угорщина, Македонія, Марокко, Республіка Молдова, Республіка Монако, Монголія, Німеччина, Нігерія, Нормандія, Пакистан, Перу, Побережжя Слонової кістки, Польща, Австрія, Румунія, Російська Федерація, Греція, Сан Марино, Сейшельські острови, Сенегал, Словаччина, Словенія, Сербія, Центральноафриканська Республіка, Швеція, Швейцарія, Таджикистан, Туніс, Туркменістан, Україна, Уругвай, Узбекистан, Зімбабве.

Є моє посвідчення водія дійсне в ЧР? Можу/мушу його поміняти на посвідчення водія ЧР?

Примітка: Замін іноземного ПВ на ПВ ЧР дає іноздецьві вигоду, наприклад, у випадку втрати ПВ. Якщо іноздець являється власником чеського посвідчення водія, то у випадку його втрати він може подати заяву про видання нового чеського посвідчення водія в компетентній муніципалітет населеного пункту з розширеними повноваженнями по місцю свого проживання на території ЧР. При втраті посвідчення водія, виданого іноземною країною, вище вказане вирішення проблеми неможливе.

• жєнєвський взірєць

«Угода про вуличний рух» (Женева, 1949р.) – дійсне один рік від дати видачі на території усіх країн, які підписали цю угоду.⁷

Обидва типи міжнародного посвідчення водія мають біло-сірий колір і вкладку з двійного аркуша або з двох аркушів, які містять дані, вказані у міжнародному посвідченні водія на основних світових мовах. Деякі країни признають тільки один з цих міжнародних посвідчень водія, тому рекомендується, щоб заявник вказав в якій державі буде користуватись посвідченням водія. Міжнародне посвідчення водія видається на прохання власника посвідчення водія.

Посилання на детальні джерела інформації

- Більш детальну інформацію щодо **посвідчення водія** можна знайти на сторінках Міністерства транспорту <http://www.mdcr.cz> (► Автомобільний транспорт ► Посвідчення водіїв, Автошколи ► Посвідчення водіїв)
- Більш детальну інформацію щодо **реєстрації транспортних засобів** можна знайти на сторінках Міністерства транспорту <http://www.mdcr.cz> (► Автомобільний транспорт ► Ввезення, реєстрація та схвалення транспортних засобів ► Схвалення транспортних засобів)
- **Перелік місць реєстрації** можна знайти на сайті Міністерства транспорту <http://www.mdcr.cz> (► Вуличний рух ► Ввіз, реєстрація і затвердження транспортних засобів ► Реєстрація транспортних засобів ► Перелік місць реєстрації)
- Більш детальну інформацію про **пункти технічного контролю та станції виміру викидів** можна знайти на сторінках Міністерства транспорту <http://www.mdcr.cz> (► Автомобільний транспорт ► Пункти технічного контролю та станції виміру викидів)
- Наглядне зображення обох типів міжнародних посвідчень водія можна знайти на сайті Міністерства транспорту <http://www.mdcr.cz> (► Вуличний рух ► Посвідчення водія, автошколи ► Посвідчення водія ► Видача міжнародного посвідчення водія ► Два взірці)

⁷ Цей **жєнєвський взірєць** міжнародного посвідчення водія рекомендується або вимагається в таких країнах: Албанія, Алжир, Арабські Емірати, Аргентина, Австралія, Бангладеш, Барбадос, Бельгія, Бенін, Ботсвана, Болгарія, Буркіна Фасо, Чорна Гора, Чеська Республіка, Данія, Домініканська Республіка, Єгипет, Еквадор, Фіджі, Філіппіни, Фінляндія, Франція, Гана, Грузія, Гватемала, Гаїті, Голландія, Чілі, Індія, Ірландія, Ісландія, Італія, Ізраїль, Ямаїка, Японія, Південно-Африканська Республіка, Йорданія, Камбоджа, Канада, Киргизстан, Конго, Демократична Республіка Конго, Корейська Республіка, Куба, Кіпр, Лаос, Лесото, Ліванон, Люксембург, Мадагаскар, Угорщина, Малаві, Малайзія, Малі, Мальта, Марокко, Монако, Намібія, Нігер, Нігерія, Нормандія, Нова Зеландія, Понау-Нова Гвінея, Парагвай, Перу, Побережжя слон. кістки, Польща, Португалія, Австрія, Румунія, Російська Федерація, Рванда, Греція, Сан Марино, Сенегал, Сера Леона, Сінгапур, Словаччина, США, Сербія, Шрі Ланка, Центральнаафриканська респ, Сирія, Іспанія, Швеція, Таїланд, Того, Тринідад і Тобаго, Туніс, Туреччина, Уганда, Ватикан, Великобританія, Венесуела, Зімбабве.

13. СІМ'Я, ШЛЮБ, ЖИТТЄВІ ПОДІЇ

Слід пам'ятати, що сімейні відносини іноземних громадян можуть регулюватися не тільки чеськими правовими нормами. Закон 97/1963 Збірника законів "Про міжнародне приватне право і процес" у чинній редакції визначає, якими правовими нормами регулюються сімейні відносини іноземних громадян. З цього закону випливають наступні положення:

- можливість особи заключити шлюб та умови його юридичної сили регулюються правом держави, громадянином якої є ця особа*
- форма укладення шлюбу регулюється правом місця, де укладається шлюб*
- особисті та майнові відносини подружжя регулюються правом держави, громадянами якої є подружжя; якщо подружжя є громадянами різних держав, то відносини регулюються чеським законодавством*
- розірвання шлюбу шляхом розлучення регулюється правовими нормами держави, громадянами якої є подружжя у період порушення процесу; якщо чоловік або дружина є громадянами різних держав, розірвання шлюбу шляхом розлучення регулюється чеськими правовими нормами; у випадку необхідності застосування іноземних правових норм, які не дозволяють розірвання шлюбу шляхом розлучення або дозволяють тільки у разі особливо складних обставин, якщо подружжя або хоча б один із подружжя проживає у Чеській Республіці тривалий час, тоді застосовується чеське законодавство*
- відносини між батьками і дітьми, включаючи виховання і утримання, регулюються правом держави, громадянином якої є дитина; якщо дитина проживає у Чеській Республіці, то ці відносини можуть розглядатися відповідно до чеського права, якщо це відповідає інтересам дитини.*

Положення цього закону застосовуються лише у випадках, коли вони не суперечать міжнародним договорам, підписаним Чеською Республікою.

У межах сім'ї, а також у всіх правах та обов'язках, чоловік та дружина повністю рівноправні, сімейні рішення приймають разом. Чоловік та дружина мають право на однаковий рівень життя.

У вихованні дітей повинні брати рівну участь обидва батьки. Вони мають **обов'язок утримання своїх дітей**. Цей обов'язок діє до того моменту, поки діти не будуть здатні утримувати себе самостійно. Кожен з батьків сприяє утриманню своїх дітей відповідно до своїх можливостей і майнового становища. Згідно з чеським правом шлюбні і позашлюбні діти мають однакові права та обов'язки.

13. 1. Метрики та сфери їх дії

Метрика – це державний облік народження, укладення шлюбу, реєстрації партнерства та смерті фізичних осіб на території Чеської Республіки, а також народження, укладення шлюбу і смерті, які сталися за кордоном, якщо це стосується громадян Чеської Республіки. Метрики поділяються на метрику народження, для якої ведеться книга народжень; метрику шлюбів, для якої ведеться книга шлюбів; метрику зареєстрованого партнерства, для якої ведеться книга зареєстрованого партнерства, та метрику померлих, для якої ведеться книга померлих.

У метричних книгах реєструються інші факти, які вносять зміни і доповнення до записів у метричній книзі.

На підставі записів, зроблених у метричній книзі, видаються такі **документи**, як свідоцтво про народження, свідоцтво про одруження, свідоцтво про смерть та свідоцтво про зареєстроване партнерство.

Органи реєстрації актів цивільного стану – це сільські та міські управління, установи міських районів Праги та установи міст зі спеціальним статусом, що мають адміністративно-територіальний поділ, а також військові установи на території військових частин, які призначило та визначило їхні підвідомчі території Міністерства Внутрішніх Справ у підзаконному нормативно-правовому акті.

13. 2. Укладення шлюбу (умови); зареєстроване партнерство (умови)

а) Шлюб укладається на підставі добровільної та спільної заяви чоловіка та жінки про те, що вони разом укладають шлюб, зробленої у державному органі реєстрації актів цивільного стану, в управлінні, що не є органом реєстрації актів цивільного стану, якщо один із наречених має дозвіл на довготривале перебування на підпорядкованій РАЦСу території, або у церкві чи релігійному об'єднанні, уповноваженому на підставі особливого нормативного акту. Заява складається публічно та урочистим способом у присутності двох свідків.

Перед укладенням шлюбу наречені заповнюють бланк та подають його до органу реєстрації актів цивільного стану, на підвідомчій території якого повинен укладатися шлюб. До бланку долучаються визначені документи. Церковний шлюб може бути укладений тільки після того, як наречені нададуть особі, яка реєструє шлюб, свідоцтво про виконання ними закону про укладення дійсного шлюбу. Свідоцтво дійсне 3 місяці, воно видається органом реєстрації актів цивільного стану, на підвідомчій території якого шлюб був укладений.

Шлюб не може бути укладений з одруженим чоловіком або заміжною жінкою, між родичами по прямій висхідній та низхідній лініях, а також між рідними братами та сестрами; це стосується і родинних відносин, які сформувалися на підставі усиновлення чи удочеріння, якщо воно ще дійсне. Неповнолітня фізична особа, старша 16 років, дієздатність якої обмежена рішенням суду, або фізична особа з психічними розладами, наслідком чого є обмеження дієздатності, долучає до підписаного бланку рішення суду про дозвіл на укладення шлюбу.

Якщо пред'явлені документи є видані органами іноземних держав, то вони надаються з офіційним перекладом на чеську мову та повинні бути завірені необхідними засвідченнями (див. 4. 5.). Державний орган реєстрації актів цивільного стану може звільнити від необхідності засвідчення документів, якщо завірення пов'язане з важко переборною перешкодою.

Перед укладенням шлюбу іноземець зобов'язаний надати органу реєстрації актів цивільного стану підтвердження про законність перебування на території Чеської Республіки, видане Поліцією Чеської Республіки; це не стосується тих випадків, якщо іде мова громадянина Європейського Союзу, громадянина іншої держави, яка підписала Угоду про Європейський економічний простір, або членів їх сім'ї. Це підтвердження дійсне 7 робочих днів до дня реєстрації шлюбу.

б) 1 липня 2006 року вступив у силу Закон 115/2006 Збірника законів "Про зареєстроване партнерство та про зміни до деяких відповідних законів". Зареєстроване партнерство, (даліше "партнерство"), є результатом прояву волі *двох осіб однієї статі*, який здійснений у вигляді добровільної та спільної заяви цих осіб про те, що вони разом вступають до партнерства. Заява складається особисто в органах реєстрації актів цивільного стану в області, яка відповідає за прийняття заяви згідно з місцем проживання хоча б однієї з осіб, які укладають партнерство. Міністерства Внутрішніх Справ визначило у своїй постанові перелік (14) відповідних органів реєстрації актів цивільного стану.

Особи, які хочуть вступити до партнерства, перед заявою повинні заповнити відповідний бланк та подати його до компетентного РАЦСу. До бланку долучаються визначені документи. Якщо пред'явлені документи є видані органами іноземних держав, то вони надаються з офіційним перекладом на чеську мову та повинні бути завірені необхідними засвідченнями (див. 4. 4.).

Подібно як і процес укладення шлюбу, іноземець, який хоче вступити до партнерства а не має дозволу на проживання на території Чеської Республіки, перед вступом до партнерства зобов'язаний надати відповідному органу реєстрації актів цивільного стану підтвердження про законність перебування на території Чеської Республіки, видане Поліцією Чеської Республіки; це не стосується тих випадків, коли іде мова про громадянина Європейського Союзу, громадянина іншої держави, яка підписала Угоду про Європейський економічний простір, або членів їх сім'ї. Це підтвердження дійсне 7 робочих днів до дня вступу до партнерства.

До партнерства може вступити кожен, кому це не заборонено законом. Умовою вступу до партнерства є чеське громадянство однієї з осіб, які вступають до партнерства. До партнерства не можуть вступати особи, які є родичами по прямій лінії споріднення та рідні брати і сестри.

До партнерства також не може вступити особа, яка не досягла 18 років, недієздатна або яка уже раніше укладала шлюб, чи раніше вступала до партнерства або до подібних зв'язків з особами однієї статі за кордоном, а її шлюб, партнерство чи подібний зв'язок триває.

Жіночі прізвища утворюються відповідно до правил чеської граматики. При реєстрації укладення шлюбу або при реєстрації заяви про вступ до партнерства згідно з бажанням іноземки, яка укладає шлюб, у метричній книзі можна вказати у чоловічій формі прізвище, яке вона буде мати після укладення шлюбу або вступу до партнерства.

13.3. Розлучення

У Чеській Республіці існує можливість розлучення. Розірвання шлюбу здійснюється судом. Перед рішенням про розірвання шлюбу потрібно вирішити питання подальшої опіки над неповнолітніми дітьми. У Чеській Республіці можливі два типи розлучення: спрощений та судовий порядки припинення шлюбу.

При **спрощеному** порядку припинення шлюбу уся процедура значно пришвидшена. Якщо

- шлюб існував не менше року,
- за взаємною згодою подружжя,
- як мінімум шість місяців не живуть разом
- вирішили усі взаємні майнові права та права щодо дітей,

то суд розриває шлюб без з'ясування причин розпаду шлюбу.

У випадку **судового** порядку припинення шлюбу (за відсутності згоди одного із подружжя, або якщо подружжя не здатне врегулювати взаємовідносини після розлучення) суд може розірвати шлюб за заявою одного з подружжя лише тоді, коли шлюб невідворотно зруйнований. Суд приймає рішення тільки після засідання, на яке викликаються батьки та опікун дитини, спеціально призначений для цього процесу. У певних виняткових випадках суд може не розірвати шлюб.

Перед рішенням про розірвання шлюбу батьків неповнолітньої дитини суд врегульовує права та обов'язки батьків стосовно дитини після розлучення та приймає рішення щодо того, хто буде виховувати дитину та яку участь має брати кожен з батьків у її утриманні. Якщо обидва батьки спроможні виховувати дитину та зацікавлені у її вихованні, суд може віддати дитину на спільне або почергове виховання обом батькам, якщо це відповідає інтересам дитини та забезпеченню її потреб.

Розлучення не звільняє від обов'язку утримання дитини. Якщо один з батьків вважає, що другий не виконує обов'язків утримання дитини достатньою мірою, він може звернутися до суду з проханням врегулювати співвідношення утримання. Аліменти на дитину можна регулювати не тільки у випадку розірвання шлюбу, але і у тому випадку, якщо один із батьків не виконує обов'язків утримання добровільно, а шлюб існує.

Якщо суд віддає дитину на виховання одному із батьків, він може також врегулювати її контакти із другим з батьків, дідусем чи бабусею або рідним братом чи рідною сестрою, якщо це необхідно в інтересах її виховання або сімейних стосунків. Перед судовим врегулюванням контактів перевага надається домовленості батьків, яка не вимагає судового схвалення. Діти мають право на такий ж рівень життя, як і їхні батьки. Стосовно аліментів до суду можуть звернутися і неодружені батьки неповнолітньої дитини, тобто не тільки подружжя.

Розлучений чоловік (розлучена дружина) у разі нездатності себе прогодувати може вимагати від колишньої дружини (колишнього чоловіка) допомоги на відповідне утримання згідно з його (її) можливостями та майновим становищем.

13.4. Народження дитини, батьки якої є іноземцями

Про народження дитини до органу реєстрації актів цивільного стану повинна повідомити медична установа, у якій проходили пологи; якщо пологи не проходили у медичній установі, про народження повинен повідомити лікар, який перший надав медичну допомогу під час пологів або після них. Відповідальним за внесення запису про народження до книги народжень

виступає орган реєстрації актів цивільного стану, на підвідомчій території якого народилася дитина. Працівник вказаного органу вносить запис до книги народжень та видає свідоцтво про народження дитини. Одночасно орган реєстрації актів цивільного стану повідомляє про народження дитини установу обліку громадян.

Якщо йдеться про народження дитини громадянина Чеської Республіки, матір'ю якої є іноземка, у випадку, коли батьки не домовилися про інше, місцем прописки дитини вважається адреса відповідної установи, на підвідомчій території якої дитина народилася.

Чинне законодавство надає дитині іноземця, який легально перебуває на території Чеської Республіки, захист, який полягає у тому, що перебування дитини у ЧР після народження автоматично вважається тимчасовим. Цей захист діє протягом певного часу, але у 60-денний термін батьки повинні подати заяву на видачу візи або дозволу на довготривале чи постійне проживання їхньої дитини. Якщо у відведений термін заява для отримання дозволу постійного проживання була подана, то проживання дитини від народження вважається постійним. У випадку виїзду батьків з дитиною за межі Чеської Республіки її перебування вважається тимчасовим.

Дитина, яка народилася у батьків, котрі перебувають на території Чеської Республіки на підставі візи (головним чином, так званої довготривалої візи понад 90 днів), не підлягає громадському медичному страхуванню, навіть якщо її батьки застраховані, наприклад, у зв'язку з працевлаштуванням.

Об'єм туристичного медичного страхування в цих випадках встановлено § 180j абз. 5 і 7 закону «Про іноземців», в якому указана умова комплексного медичного страхування. Це комплексне медичне старування включає також медичні послуги, пов'язані з вагітністю застрахованої матері і народженням дитини.

Якщо дитина народилася та не має страхової компенсації, діють наступні положення. Для цієї дитини необхідно укласти договірне медичне страхування на тривалий термін (від батьків залежить, чи вони укладуть договір страхування, чи будуть оплачувати медичне обслуговування готівкою). Дитина повинна пройти попереднє обстеження, яке оплачують батьки дитини власними коштами. На підставі цього обстеження страхова компанія укладає договір про медичне страхування дитини та визначає розмір страхових внесків. Страхова компанія видає дитині після цього посвідчення застрахованого. Догляд за дитиною у пологовому будинку потрібно оплачувати готівкою, оскільки договір буде укладений тільки після попереднього обстеження дитини.

13. 5. Смерть близької людини

Відповідальним за внесення запису про смерть у метричній книзі є орган реєстрації актів цивільного стану, на підвідомчій території якого померла фізична особа. Про смерть до органу реєстрації актів цивільного стану у вигляді протоколу про огляд трупа повідомляє лікар, що оглядає тіло, на основі якого працівник РАЦСу вносить запис до книги померлих та видає свідоцтво про смерть членам сім'ї померлого (чоловік, дружина, батьки, діти, прабадьки, внуки та правнуки), його рідному брату чи сестрі або уповноваженим представникам. Свідоцтво про смерть видається також іноземцям, який підтвердить, що це є необхідним для здійснення його прав у державних органах або у органах територіальних автономій.

Проведення поховання або перевезення тіла покійного за межі Чеської Республіки покладається на саму особу, яка проводить поховання.

Посилання на детальні джерела інформації

- Більш детальну інформацію щодо ЗАГСів можна отримати у сільському, селищному або міському управлінні за Вашим місцем проживання, або також можете скористатися
 - Порталом громадського управління – <http://portal.gov.cz> (► Життєві ситуації ► Громадянин ► Громадянин і держава ► Особисті дані ► Метрики), де, крім іншого, можна знайти порядок дій у випадках видачі метричних документів, ознайомлення з метричними книгами, видачі довідок щодо фактів, внесених до метричної книги тощо.
 - Сайт Міністерства Внутрішніх Справ – <http://www.mvcr.cz> (► Послуги для громадськості ► Поради та послуги ► Громадянин в управлінні ► Метрики – ЗАГСи)
- Детальну інформацію щодо укладення шлюбу можна отримати у найближчому загсі або відвідати:
 - Сайт Міністерства Внутрішніх Справ – <http://www.mvcr.cz> (► Поради та послуги ► Громадянин в управлінні ► Шлюб)
 - Портал громадського управління – <http://portal.gov.cz> (► Життєві ситуації ► Іноземець ► Шлюб або ► Громадянин ► Сім'я ► Шлюб), де можна знайти детальні інструкції щодо порядку дій у випадках укладення шлюбу, укладення цивільного шлюбу, укладення церковного шлюбу, укладення шлюбу з іноземцем тощо.

14. ОКРЕМІ ВІДОМОСТІ ПРО ЧЕСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО

Ця глава є у всіх мовних версіях цієї публікації, але в першу чергу призначена для тих іноземців, які походять з більш віддалених у культурному плані країн, де звичай громадського життя та традиції суттєво відрізняються. Іноземцям з культурно та географічно ближчих країн вона не принесе багато нової інформації, оскільки варто очікувати, що їх стиль життя схожий на життя в ЧР. Незважаючи на те, ці відомості, які для багатьох іноземців зайві, включені з метою єдності тексту публікації у переклади до всіх мов.

14. 1. Усне та невербальне спілкування

При спілкуванні загально очікуваним є пристойна, неконфліктна поведінка і толерантність (слід надати можливість висловитися усім учасникам спілкування та вислухати й думку, з якої Ви не згодні, у останньому випадку не слід реагувати імпульсивно).

Чехи у громадських місцях поведуться без шуму. Цінується стримана поведінка, помірність та самовладання. Голосна розмова, поєднана з виразною жестикуляцією, привертає небажану увагу оточення.

*При спілкуванні (крім розмов з друзями) **недоречно**:*

- обирати конфліктну тему розмови;
- не поважати думку інших, переривати їх (перебивати);
- розмовляти надто швидко;
- погано вимовляти;
- надто жестикулювати;
- вести себе надто емоційно (театрально);
- вживати непристойні вирази, натяки, жарти;
- наклепи тощо.

До небажаних елементів належить також поблажлива поведінка, спілкування з руками в кишенях, з жуйкою (сигаретою) в роті тощо.

При офіційному спілкуванні є доречним розмовляти літературною мовою. Жінка є рівноцінним партнером при спілкуванні. Корінні чехи, як правило, цінують, якщо іноземець говорить (або намагається говорити) чеською мовою.

Загальною рекомендацією є обрання переважно таких тем для розмови, які не викликають зіткнення думок, не вимагають декларування чітких позицій (наприклад, якщо йде мова про політику, релігію), нікого не ображають та не принижують. Є недоречним, якщо людина, яка говорить, згадує перед іншими свої заслуги та успіхи, хвалиться матеріальним багатством. Це стосується також перебільшеної цікавості, неделікатних запитань, що стосуються стану здоров'я, особистих, сімейних та робочих проблем. Про подібні справи можна розмовляти лише з ініціативи відповідної особи, причому між друзями.

При розмові в суспільстві не допускається

- питати жінку про її вік,
- питати про розмір зарплати (доходів),
- питати про вартість майна,
- згадувати конфіденційні дані, що легко підлягають зловживанню (особистий код),
- нагадувати сумні події, трагедії, травми (смерть в сім'ї, розлучення тощо).

Згода виражається одним або кількома кивками голови згори вниз, незгода – поверненням голови справа наліво та у зворотному напрямку. Недоречним є показувати на когось або на щось пальцем, відкривати рота при здивуванні, тягати за рукав людину, з якою Ви бажаєте розмовляти, тощо. Неприйнятним є сидіти у транспортних засобах впритул один до одного (якщо

у цьому немає необхідності), триматися впритул до іншої людини під час ходіння, триматися за іншу людину або доторкатися до неї під час розмови. Особливо це важливо при контакті чоловіка з жінкою. Учасники розмови зберігають між собою відстань приблизно один метр. При розмові необхідно підтримувати контакт очима, тобто дивитися співрозмовникові у вічі (але не безперервно). Уникання контакту очима сприймається негативно та має значний вплив на оцінку об'єктивності повідомлення.

Привітання та знайомлення супроводжується протяганням руки, але не при будь – якому контакті, особливо якщо вітаються незнайомі, або якщо метою зустрічі не є взаємне знайомлення (відрекомендування). Подання руки є звичним також при формальних та робочих зустрічах. Тільки члени сім'ї та добрі друзі (навіть протилежної статі) при зустрічі та прощанні можуть обійнятися та поцілувати один одного у щоку.

Існують такі правила

- рукоштовнання повинно бути міцне і коротке;*
- простягається права рука;*
- руки не простягаються наперехрест;*
- першою подає руку жінка чоловікові, начальник – підлеглому, старший – молодшому;*
- рукоштовнання супроводжується коротким поглядом у вічі.*

14.2. Режим дня

На комерційні зустрічі слід ходити, якщо це можливо, точно в призначений час, узгоджена програма та час візитів дотримуються, про можливі зміни сповіщається своєчасно та з вибаченням. Запізнення понад 15 хвилин вважається невивічливим.

Робочий день у чехів починається раніше, ніж у ряді інших європейських країн. Малі магазини відчиняються, здебільшого, вже о 7:00, гіпермаркети – о 8:00, у багатьох виробничих галузях люди починають працювати між 6:00 та 7:00 годиною, навчання у початкових школах та середніх навчальних закладах починається здебільшого о 8:00, а прийомні години у державних установах – між 8:00 та 9:00. Державні установи відчинені для відвідувачів у понеділок та середу.

Наведений робочий режим впливає на щоденний режим чехів та загальний розпорядок харчування, хоча у цьому існує багато винятків. Обід подається, як правило, з 11:30 до 13:30, вечера – з 18:00 до 20:00, а спати лягають між 22:00 та північчю.

Ресторани і трактири відкриті з 10:00 годин до півночі, але багато барів і клубів закривають пізніше. Прем'єри в театрах і концерти починаються між 19:00 та 20:00 годиною.

14.3. Чеська кухня

Чехи під час їжі дотримуються певних ритуалів. Перед їжею *бажають смачного*. Їсти починають не раніше, ніж усі сядуть за стіл. У чеському суспільстві чоловіки та жінки сидять за столом разом.

Традиційний чеський обід починається супом, другою стравою є здебільшого м'ясо з гарніром (полюбляють усі види м'яса, за традицією найчастіше їдять свинину та яловичину, найменше – баранину, зростає популярність пташиного м'яса, до традиційних чеських страв належать, наприклад, свиняча печеня, кнедлики, капуста, гуска або качка з кнедликами та капустою, яловичий гуляш з кнедликами), після цього іде салат або компот. До делікатесів національної кухні належать, наприклад, деруни (коржі з тертої сирі картоплі, печені в олії), «втопленики» (сосиски, мариновані у оцтовому розсолі з цибулею) та оломоуцькі сирки (оригінальний моравський сир).

Слід пам'ятати, що

- у ресторані відвідувач може знайти місце самостійно, тільки у ресторанах вищої категорії його вводить метрдотель;
- чеський столовий прибор складається з столової ложки, виделки та ножа;
- виделку тримають у лівій руці, у правій – ніж та столову ложку;
- виделка та ніж, покладені на тарілці паралельно, дають офіціанту знак, що тарілку можна віднести; перехрещені прибори означають, що клієнт буде продовжувати їсти;
- чайові необов'язкові, але звичні та збільшуються в залежності від загальної суми витрати;
- чайові не залишають на столі та не дають головному офіціанту в руку;

14. 4. Звичаї і традиції

До найвизначніших свят і традицій належать Різдвяні, Пасхальні традиції та традиції, пов'язані з весіллям.

Різдво

Воно святкується 24–26 грудня (в ЧР святкові дні) на честь народження Ісуса Христа. Різдвяним святам передують генеральне прибирання, випікання багатьох видів різдвяного печива (безпосередньо перед Шедрим днем печуться також різдвяні здобні плетеники), роздача подарунків, які вручаються ввечері 24 грудня, різдвяні прикраси. Одним із символів Різдва є різдвяна ялинка. Традиційною вечерею у Шедрий день є рибний суп та смажений короп з картопляним салатом. Різдво супроводжує багато звичаїв. Подружжя (закохані) мають поцілуватися під омолою, розрізається яблуко, в умивальнику запускаються горіхові лушпайки із свічками та ін.

Пасха

На **Пасху**, яка святкується з нагоди розп'яття та воскресіння Ісуса Христа, у сім'ях фарбують яйця як символ весняного воскресіння природи. Пасхальні яйця, прикрашені малюнками та іншими техніками, називаються писанками. Вони продаються щороку у кіосках та магазинах предметів народних промислів. Писанки входять до складу пасхальної коляди та традиційних прикрас. Випікається паска та пасхальний баранчик, робиться начинка, у вазу ставлять вербові гілочки. Чоловіки та хлопці плетуть (або купують) «помлазки» (лозини), якими у Пасхальний понеділок «стеобають» близьких жінок та дівчат. Святкування Пасхи має відносно малорелігійний вигляд, Страсна п'ятниця не є неробочим днем.

Новорічний вечір і Новий рік

Дуже улюбленим є святкування зміни календарного року, пов'язане з вживанням спиртних напоїв, шумовими ефектами, традиційним народним ворожінням та так званими «новорічними обіцянками».

Весілля

Якщо закохані вирішують укласти шлюб, традиційно вважається доречним, коли майбутній наречений з букетом іде до батьків своєї майбутньої нареченої попросити їх згоди на **шлюб** (вживається вираз «просити руки»). У Чехії переважають *цивільні шлюби*, які відбуваються у залі урочистих подій, найчастіше у міському (селищному, сільському) управлінні (але також, наприклад, у замку). Наречені можуть укласти шлюб і у церкві у формі церковного обряду (*церковний шлюб*).

Молоді розсилають весільні запрошення друзям, знайомим, колегам, деяких з них ясно запрошують на весільний банкет. На день весілля замовляється весільний торт, весільні букети для нареченої та обох матерів, весільні гості прикріплюють до одягу мирт. Наречена, як правило, вдягнена у біле весільне плаття. У присутності особи, що реєструє шлюб, наречений та наречена обмінюються обручками, обмінюються першим подружнім поцілунком та разом з двома свідками підписують протокол. Наречена, як правило, отримує прізвище чоловіка, але може залишити й своє первісне прізвище. При виході з залу урочистих подій присутні кидають у новоженців паперове конфетти або рис. При вході до ресторану на весільний банкет перед нареченим та на-

реченими розбивається тарілка або чарка – кажуть, що осколки приносять щастя. Обидва разом прибирають осколки. Під час обіду суп подається молодятим у одній тарілці, обидва годують один одного. Молоді отримують весільні подарунки та від'їждять у весільну подорож.

14. 5. Релігія

Конституція Чеської Республіки гарантує свободу віросповідання, а то посередництвом **Декларації основних прав і свобод людини** (статті 3, 15 і 16), яка є складовою частиною конституційного регламенту ЧР. Проблематику церкви регулює закон № 3/2002 Зб. зак., «Про церкви і релігійні товариства» в редакції подальших постанов. Цей закон оснований на дотриманні свободи віросповідання і внутрішньої автономії церкви і релігійних товариств і на послідовнім застосуванні конфесійного нейтралітету держави по відношенню до церкви і релігійних товариств.

Питання віросповідання підлягають залежно від приналежності до компетенції відділу церкви Міністерства культури. Цей відділ переробляє довгострокові концепції впорядкування відносин між державою і церквою та релігійними товариствами і концепції реалізації релігійної свободи в Чеській Республіці. Відділ церкви забезпечує реєстрацію церков і релігійних товариств, асоціацій церков і релігійних товариств, зміни основних документів та припиняє їх реєстрацію. Також реєструє юридичні особи, основані реєстрованою церквою і релігійним товариством і відміняє їх реєстрацію.

Пропозицію на реєстрацію церкви і релігійного товариства можна подати згідно з законом № 3/2002 Зб. зак., «Про церкви та релігійні товариства» в редакції подальших постанов в письмовій формі в двох екземплярах на чеській мові. Пропозицію на реєстрацію церкви і релігійного товариства подають як мінімум три фізичні особи, які досягли віку 18 років, дієздатні і являються громадянами Чеської Республіки або іноземці з дозволом на постійне проживання в Чеській Республіці. Важливим додатком до пропозиції на реєстрацію церкви і релігійного товариства є Список підписів, який складається з підписів як мінімум 300 повнолітніх громадян Чеської Республіки або іноземців з дозволом на постійне проживання в Чеській Республіці, що признають церкву і релігійне товариство.

Релігійні товариства в Чеській Республіці можуть вільно діяти без реєстрації в Міністерстві культури згідно з законом № 3/2002 Зб. зак., «Про церкви та релігійні товариства» в редакції подальших постанов.

Більш детальну інформацію про церкви і релігійні товариства можна знайти на www.mkcr.cz (► Области министерства ► Церкви и религиозные товариства).

Список реєстрованих церков, релігійних товариств і інших юридичних осіб можна знайти на: http://www3.mkcr.cz/cns_internet/.

14. 6. Основний культурний перелік

► Національні пам'ятки культури

В ЧР є багато історичних місць, які являються улюбленими об'єктами для туристів з усього світу, дванадцять пам'яток навіть внесено до списку світової культурної спадщини ЮНЕСКО.

Інформація про пам'ятники культури, музеї тощо можна знайти на сайті Міністерства культури <http://www.mkcr.cz>.

До найважливіших культурних та освітніх установ належать Карлів Університет, Національний театр, Національний музей.

► Відомі чеські митці, письменники та філософи

З Чехії походять багато відомих митців. Передусім деякі композитори (наприклад, **Бедржіх Сметана**, **Антонін Дворжак** або **Леош Яначек**) досягли світової слави.

► Історичні письменники та філософи

– **Ян Гус** (прибл. 1369/1370–1415рр.) – видатний чеський середньовічний релігійний філософ, реформатор та проповідник.

– **Ян Амос Коменський** (Коменіус) (1592–1670рр.) – чеський письменник та педагог із світовою репутацією.

► **Чеські письменники останніх двох століть**

- **Божена Немцова** (1820–1862рр.), автор феміністичної прози, головний представник літератури національного відродження
- **Карел Гинек Маха** (1810–1836рр.), поет і прозаїк, автор вірша «Май», ключова особа чеського романтизму і сучасної чеської літератури
- **Карел Яромір Ербен** (1811–1870рр.), поет і фольклорист, автор твору «Китице», разом з К. Г. Махом являються головними представниками романтизму
- **Ян Неруда** (1834–1891рр.), журналіст, поет і новеліст з округу «майорців», автор «Новел малоостранських»
- **Томаш Гарік Масарик** (1850–1937рр.) – чеський філософ, історик, перший президент Чехословаччини
- **Ярослав Гашек** (1883–1923рр.) – письменник, журналіст, автор повісті про легендарного воїна Швейка
- **Франц Кафка** (1883–1924рр.), письменник з округу празьких німецьких авторів першої республіки, попередник абсурдної та екзистенціальної прози
- **Карел Чапек** (1890–1938рр.) – письменник, журналіст, драматург, філософ та перекладач
- **Вітезслав Незвал** (1900–1958рр.), лідер чеської поезії і сюрреалізму, поет, прозаїк, драматик та есеїст
- **Ярослав Сайферт** (1901–1986рр.), єдиний чеський носій Нобелівської премії за літературу, поет, що вийшов з поезії
- **Богуміл Грабал** (1914–1997рр.), розповідач, на якого впливала поезія та сюрреалізм, автор десятків проз, популярних у всьому світі
- **Арношт Лустіг** (*1926р.) – чеський письменник та публіцист, автор цілої низки творів на тему голокосту
- **Мілан Кундера** (1929–2011рр.), прозаїк і есеїст, один з перших представників постмодерну в чеській літературі
- **Вацлав Гавел** (*1936рр.), автор численних есей та драм, піонер абсурдної драми в чеській літературі, після 1989 року був президентом ЧР
- **Міхал Вівер** (*1962р.), популярний романіст, один з найчастіше перекладуваних чеських прозаїків після 1989 року
- **Яхим Топол** (*1962р.), автор постмодерних проз, особистість вийшла з домашнього підземелля 70-х та 80-х років

Більш детальну інформацію, головним чином про діяльність благодійних організацій в області культури можна отримати на сайті Інституту культури – Театрального інституту www.mezikulturnidialog.cz. Цей портал витворює простір для ведення дискусії, публікації точок зору, коментарів і пропаганди заходів самими організаторами з декількома інтерактивними модулями. Крім того, тут можна знайти адресні книги організацій, які займаються темою міжкультурного діалогу і організацій, які надають підтримку проєктів з цією темою. Портал оснащений редакційною системою, яка дозволяє вкладати актуальні статті та розсилати їх реєстрованим зацікавленим.

15. ІНТЕГРАЦІЙНІ ЦЕНТРИ

Центри для підтримки інтеграції іноземців (далі по тексту тільки Інтеграційні центри) утворюються на основі багаторічних програм Європейського фонду для громадян третіх країн, які підпорядковуються Міністерству внутрішніх справ. В 2009 році були відкриті Центри інтеграції в Моравсько-сілезькому, Південно-моравському, Пардубіцькому, Пльзеньському, Устецькому і Зелінському краях, в 2010 році були відкриті Центри інтеграції в Південно-Чеському, Ліберецькому, Оломоуцькому і Карловарському краях. В наступні роки мали б виникнути Центри інтеграції у всіх регіонах ЧР.

Вісім з цих центрів веде Управління установ для біженців Міністерства Внутрішніх Справ, як організаційну складову частину держави. Засновником Центру в Південно-моравському краї є Південно-моравський край, Інтеграційний центр веде край разом з п'ятьма партнерами. Центр в Устецькому краї веде Консультатія по інтеграції.

Цільовою групою усіх інтеграційних центрів являються іноземці з країн третього світу (за межами ЄС) які мають дозвіл на довгострокове чи постійне проживання в ЧР. Діяльність Інтеграційних центрів спрямована як на надання послуг іноземцям з цільової групи, так і на діяльність, спрямовану на мажоритарне товариство і його установи.

Центри мали б бути ініціатором, організатором та реалізатором діяльності, яка надає підтримку соціальній, юридичній і мовній емансипації іноземців у вказаних регіонах. Діяльність центрів мала б проходити при прямому співробітництві з регіональними і місцевими органами і установами, а також в співробітництві з іншими суб'єктами на місці, включаючи НБО.

До головної діяльності Центрів належить:

1. Послуги, які надаються клієнтам Інтеграційних центрів

► Консультатійна та інформаційна діяльність

- спрямована на надання інформації в питаннях проживання, соціальної допомоги і соціальної підтримки, медичних послуг і медичного страхування, проживання, робочого ринку, освіти та шкіл, рішення життєвих ситуацій, таких як народження дитини, весілля, смерть близької людини тощо.
- для опосередкування допомоги іноземцям у відповідних організацій чи управлінні, вкл. асистування у випадку необхідності.

► Надання юридичних консультацій:

- в кожному центрі у певні години працює юрист, який надає юридичну консультацію
- консультація надається, головним чином, стосовно проблематики перебування та віз і трудових правовідносин

► Курси чеської мови для іноземців:

- основні курси – призначені для клієнтів з мінімальними знаннями чеської мови, клієнти не зобов'язані попередньо записуватись
- інтенсивні – призначені для клієнтів з більш розширеними знаннями чеської мови, клієнти відвідують курс регулярно

Курси допоможуть як отримати основні знання чеської мови, так і для підготовки до екзамену для отримання дозволу на постійне проживання (рівень A1). Курси доступні для окремих осіб і матерів з дітьми, під час навчання забезпечується догляд за дітьми.

► Соціокультурні курси

- курси служать для отримання обізнаності про Чеську Республіку, головним чином про соціальну систему, систему медицини та освіти
- на окремих прикладах та модельних ситуаціях кожен спробує, як правильно реагувати в щоденних ситуаціях, напр.: як спілкуватись з місцевими людьми, як робити покупки, замовити блюдо в ресторанах тощо.
- метою є навчитися спілкуватись з роботодавцями та державними управліннями, дізнатися більше про історію Чехії, традиції і свята

► Постійний моніторинг ситуації

- спостереження за змінами в кількості, позиції, національній складі іноземців і т.п.

2. Діяльність Інтеграційних центрів спрямована на мажоритарне суспільство і його ситуації

► Реалізація систематичних зустрічей платформ

– в окремих крайових Інтеграційних центрах самі організують або приймають участь в систематичних зустрічах регіональних платформ. Сміслом зустрічей є з'єднати регіональних акторів інтеграції, встановити бар'єри процесу інтеграції, встановити короткочасні чи довгострокові рекомендації та визначити роль окремих акторів при їх практичній реалізації.

► Реалізація освітніх, культурних та громадських заходів

– в окремих крайових Інтеграційних центрах реалізують діяльність, яка опосередковує тему інтеграції іноземців представникам мажоритарного суспільства. Інтеграційні центри організують або підтримують реалізацію культурних, громадських або спортивних заходів і освітньої діяльності, головним чином в школах та державних установах.

Більш детальну інформацію про окремі Інтеграційні центри і їх конкретну діяльність знайдете на www.integracnicentra.cz.

15. 1. Контакти на Інтеграційні центри

► Центри інтеграції, засновані Управлінням установ для біженців:

Прийомні години (однакові у всіх центрах УУБ)

Понеділок	12:00–19:00
Вівторок	– не відкрито для громадськості
Середа	12:00–19:00
Четвер	8:00–12:00
П'ятниця	8:00–12:00

Центр підтримки інтеграції іноземців – ПАРДУБІЦЬКИЙ КРАЙ

Boženy Němcové 2625, 530 02 м. Пардубіце

Магістр Івона Баклікова

начальник центру

моб. тел.: +420 725 148 519
тел.: +420 466 736 124
тел./факс: +420 466 952 066
e-mail: icpardubice@suz.cz
www.integracnicentra.cz

Центр підтримки інтеграції іноземців – ПЛЗЕНЬСКИЙ КРАЙ

Americká 3 (2-й поверх), 301 00 м. Плзень

Магістр Зузана Сермешова

начальник центру

моб. тел.: +420 725 874 976
тел.: +420 377 223 157
факс: +420 377 224 430
e-mail: icplzen@suz.cz
www.integracnicentra.cz

Центр підтримки інтеграції іноземців – ЗЛІНСЬКИЙ КРАЙ

Logensova 3791, 760 01 м. Злін

Бакалавр Бернارد Шулак

начальник центру

моб. тел.: +420 725 148 515
тел.: +420 577 018 651
факс: +420 577 018 062
e-mail: iczlin@suz.cz
www.integracnicentra.cz

Центр підтримки інтеграції іноземців – МОРАВСЬКО-СІЛЕЗЬКИЙ КРАЙ

Českokobratrská 2227/7, 702 00 м. Острава

Бакалавр Каміл Вивода

начальник центру

ICQ: (600-235-100)

Скype: (сріс_острава)

моб. тел.: +420 607 860 812

тел.: +420 596 112 626

факс: +420 596 112 124

e-mail: icostrava@suz.cz

www.integracnicentra.cz

Центр підтримки інтеграції іноземців – ПІВДЕННО-ЧЕСЬКИЙ КРАЙ

Kněžskodvorská 2296 (задній тракт «Česká spořitelna», паралельно вулиці Pražská, 1-й поверх)

370 04 м. Чеське Будейовіце

Магістр Маркета Індрова

начальник центру

тел.: +420 387 202 508

факс: +420 387 735 285

e-mail: icceskebudejovice@suz.cz

www.integracnicentra.cz

Центр підтримки інтеграції іноземців – КАРЛОВАРСЬКИЙ КРАЙ

Závody Míru 876/3a (1-й поверх), 360 17 м. Карлові Вари

Павліна Ганкова

начальник центру

тел.: +420 353 892 559

факс: +420 353 892 560

e-mail: ickarlovyvary@suz.cz

www.integracnicentra.cz

Центр підтримки інтеграції іноземців – ЛІБЕРЕЦЬКИЙ КРАЙ

Hanušovská 622 (об'єкт старої пекарні, 1-й поверх), 460 10 м. Ліберець

Петра Сорова, дипломований спеціаліст

начальник центру

тел.: +420 482 313 064

факс: +420 482 313 825

e-mail: icliberec@suz.cz

www.integracnicentra.cz

Центр підтримки інтеграції іноземців – ОЛОМОУЦЬКИЙ КРАЙ

Tř. Kosmonautů 1085/6, 779 00 м. Оломоуц

Магістр Ян Мохтяк

начальник центру

тел.: +420 585 204 686

факс: +420 585 242 383

e-mail: icolomouc@suz.cz

www.integracnicentra.cz

► **Інтеграційний центр, заснований Південно-Моравським краєм:**

ПІВДЕННО-МОРАВСЬКИЙ регіональний центр підтримки інтеграції іноземців

Mezírka 1 (3-й поверх), 602 00 м. Брно

Бакалавр Вероніка Колларова, дипломований спеціаліст.

начальник центру

тел.: +420 533 433 540

e-mail: cizincijmk@centrum.cz

<http://www.cizincijmk.cz/>

Прийомні години

Понеділок–четвер 9:00–20:30

П'ятниця 9:00–17:00

► **Інтеграційний центр, заснований Консультацією по інтеграції:**

Центр підтримки інтеграції іноземців в УСТЕЦЬКОМУ КРАЇ

Velká Hradební 33 (в будові Народного будинку), 400 21 м. Усті над Лабем

Ян Кубічек

начальник центру

тел.: +420 475 216 536

e-mail: usti@centrumcizincu.cz

www.centrumcizincu.cz

Прийомні години

Понеділок 9:00–18:30

Вівторок 9:00–17:00

Середа 9:00–18:30

Четвер 9:00–17:00

П'ятниця 9:00–15:00

16. КОНТАКТИ НА НЕДЕРЖАВНІ БЕЗПРИБУТКОВІ ОРГАНІЗАЦІЇ (НБО), ЯКІ ДІЮТЬ В ОБЛАСТІ ІНТЕГРАЦІЇ ІНОЗЕМЦІВ

ПЕРЕЛІК НБО, ЯКІ НАДАЮТЬ КОНСУЛЬТАЦІЇ ІНОЗЕМЦЯМ

Застереження: Деякі консультації не надають свої послуги кожен день. Рекомендуємо попередньо домовитися про зустріч по телефону або електронною поштою. Консультації надаються БЕЗКОШТОВНО.

МІСТО-СТОЛИЦЯ ПРАГА + ЦЕНТРАЛЬНО-ЧЕСЬКИЙ КРАЙ

Архієпископальна благодійна організація Прага – Центр міграції

Консультація для біженців і мігрантів

Крім надання консультацій в Празі надає також послуги в Центральньо-Чеському краї, головним чином в містах Млада Болеслав, Пржібрам, Мелніки і Подебради.

Pernerova 20, 186 00 м. Прага 8

понеділок та четвер 10:00–16:00 або по домовленості по телефону

тел.: 224 813 418

моб. тел.: 737 282 803, 605 268 444

e-mail: uprchlici@charita-adopce.cz

сайт: www.charita-adopce.cz

Осередок «InBáze Berkat»

Legerova 50, 120 00 м. Прага 2

тел.: 739 037 353, 224 941 415

e-mail: info@inbaze.cz

сайт: www.inbaze.cz

Центр інтеграції іноземців (CIC)

Прага: Kubelíkova 55, 130 00 м. Прага 3

тел.: 222 713 332, 222 360 452

Колін: Zahradní 46

тел.: 312 310 322

CIC можуть контактувати зацікавлені в консультації з цілої ЧР. Консультація в соціальних питаннях надається в офісі CIC в Празі, Коліні і у встановлений час в Кутній Горі і Младій Болеславі або за межами офісу по домовленості (напр. в місці проживання, в державних управліннях).

Консультації за межами офісу не надаються на території Моравськосілезького, Оломоуцького, Злінського та Південно-моравського країв.

e-mail: info@cicnpa.org

сайт: www.cicnpa.org

Дияконія Чеськобратської церкви євангелістської Центр цілодержавної програми та послуг

Šajkovského 8, 130 00 м. Прага 3

тел.: 724 039 455

e-mail: scps@diakoniecce.cz

сайт: www.diaconie.cz

Об'єднання громадян «Klub Hanoi»

Інформаційний офіс, юридична та бухгалтерська консультація для іноземців з ПС Азії

Адреса офісу: 6-й поверх будинку біля прохідної ареалу «Sara»,

Libušská 319, 142 00 м. Прага 4-Пісніце

(Місцезнаходження та поштовий адрес: Černého 426, 180 00 м. Прага 8-Стржіжков)

тел.: 603 583 690, 608 338 257

e-mail: klubhanoi@klubhanoi.cz

сайт: www.klubhanoi.cz

«Info-dráček»

Libušská 319, будинок XB3, 142 00 Прага 4

тел.: 776 457 256

e-mail: info@info-dracek.cz

сайт: <http://info-dracek.cz>

ІОМ – Міжнародна організація по міграції

міжурядова організація

Čechova 23, 170 00 м. Прага 7

тел.: 233 382 259

e-mail: prague@iom.int

сайт: www.iom.cz

«La Strada Česká republika», o.p.s.

Проблематика торгівлі з людьми, підтримка осіб, що стали жертвами торгівлі та використання.

P.O.Box 305, 110 00 м. Прага

SOS a INFO linka: (+420) 222 71 71 71

РО: 10:00–14:00 (на чеській і російській мовах)

ЇТ: 10:00–16:00 (на чеській і англійській мовах)

СТ: 10:00–16:00 (на чеській мові)

800 07 77 77 (безкоштовні дзвінки)

ST: 12:00–20:00 (на чеській, російській і румунській мовах)

В неробочий час для SOS та INFO в розпорядженні є автовідповідач, де Ви можете залишити повідомлення і «La Strada» Вам озветься.

e-mail: pomoc@strada.cz

сайт: www.strada.cz

**МЕТА o. s. – Об'єднання для надання можливостей молодим мігрантам
консультації в області освіти і роботи**

Прага: Ječná 17, 120 00 м. Прага 2

понеділок 13:00–19:00;

вівторок, середа, четвер 10:00–17:00

Колін: Zahradní 46 (Консультація CIC), 280 02 Колін

четвер 10:00–17:00

або по домовленості в іншому місці Центрально-чеського краю

тел./факс: 222 521 446

моб. тел.: 775 339 003, 773 639 395

e-mail: info@meta-os.cz, markova@meta-os.cz, smilkova@meta-os.cz, hlavnickova@meta-os.cz

сайт: www.meta-os.cz, www.inkluzivniskola.cz

Організація допомоги біженцям (ОРУ Прага)

Надаються консультації для іноземців на території цілої ЧР

Kovářská 4, 190 00 м. Прага 9-Лібень

тел.: 284 683 714, 284 683 545, факс: 233 371 258

e-mail: oru@oru.cz

сайт: www.oru.cz

Консультація для інтеграції (PPI)

Senovážná 2, 110 00 м. Прага 1

тел.: 224 233 034, 224 216758, тел./факс: 224 213 426

e-mail: ppara@p-p-i.cz

сайт: www.p-p-i.cz

Консультація стосовно громадянства / Громадянські та людські права (ПРО)

Ječná 7, м. Прага 2

Petrská 29, 110 00 м. Прага 1

тел.: 270 003 280

e-mail: poradna@poradna-prava.cz, poradna@iol.cz

сайт: www.poradna-prava.cz

«Сім променів»

Safourkova 6, 180 00 м. Прага 8-Богніце

тел.: 233 543 760

e-mail: info@sevenrays.cz

сайт: www.sevenrays.cz

Об'єднання по інтеграції та міграції (SIMI)

Senovážná ulice 2, 110 00 м. Прага 1

тел.: 224 224 379

e-mail: poradna@refug.cz

сайт: www.uprchlici.cz

ПІВДЕННО-ЧЕСЬКИЙ КРАЙ

Приходська благодійна організація Чеське Будейовіце

Консультація для біженців та мігрантів

Kanovnická 16/405, 370 01 м. Чеське Будейовіце

тел.: 386 351 125

e-mail: cizinci@charitacb.cz

сайт: www.charitacb.cz

Організація для допомоги біженцям (OPU)

в приміщенні товариства «MEI Czech Offices, s.r.o.»

Žižkova 1, 370 01 м. Чеське Будейовіце

тел.: 387 747 281, 389 007 281, 608 802 633

e-mail: opu.cbudejovice@opu.cz

сайт: www.opu.cz

ПІВДЕННО-МОРАВСЬКИЙ КРАЙ

Приходська благодійна організація Брно

«Celsuz» – Послуги для іноземців

tř. Kpt. Jaroše 9, 602 00 м. Брно

тел.: 545 426 631, 545 426 632, моб. тел.: 603 157 640

e-mail: celsuz.dchbrno@caritas.cz

сайт: <http://celsuz.cz/sluzby-pro-cizince>

Організація для допомоги біженцям (OPU)

Leitnerova 9/682, 602 00 м. Брно

тел./факс: 543 210 443, моб. тел.: 731 928 388

e-mail: opu.brno@opu.cz

сайт: www.opu.cz

життям емігрантів (SOZE)

Mostecká 5, 614 00 м. Брно

тел.: 545 213 643, факс: 545 213 746

e-mail: soze@soze.cz

сайт: www.soze.cz

КРАЛОВЕГРАДЕЦЬКИЙ КРАЙ

Консультація для біженців та мігрантів

Приходська благодійна організація Градец Кралове

Velké náměstí 37, 500 01 м. Градец Кралове

тел.: 495 063 135, факс: 495 063 134

e-mail: jan.koci@hk.caritas.cz, poradna.cizinci@hk.caritas.cz

сайт: www.hk.caritas.cz

ЛІБЕРЕЦЬКИЙ КРАЙ

Консультація для іноземців, які довгостроково проживають в Чеській ЛПі

Приходська благодійна організація Чеська ЛПіа

Hrnčířská 721, 470 01 м. Чеська Липа

тел.: 487 823 922, 774 116 412

e-mail: cizinci@fchcl.cz

сайт: www.fchcl.cz

МОРАВСЬКО-СІЛЕЗЬКИЙ КРАЙ

Об'єднання громадян, що цікавляться життям емігрантів (SOZE)

Kremličkova 7, 709 00 м. Острава-Мар. гори

тел.: 596 622 297

e-mail: soze@soze.cz

сайт: www.soze.cz

ОЛОМОУЦЬКИЙ КРАЙ

Об'єднання громадян, що цікавляться життям емігрантів (SOZE)

Ostružnická 28, 772 00 м. Оломоуц

тел.: 585 242 535

e-mail: soze@soze.cz

сайт: www.soze.cz

«Žebřík» – Центр для підтримки іноземців

Vrahovická 83 (Будинок послуг), 796 01 м. Простейов

тел.: 581 111 550

e-mail: zebrik@zebrik-os.cz

сайт: www.procizince.cz

ПАРДУБІЦЬКИЙ КРАЙ

Міст для людських прав

17. listopadu 216, 530 02 м. Пардубіце

тел./факс: 732 754 239, 467 771 170

e-mail: info@mocrlp.org

сайт: www.mocrlp.org

ПЛІЗЕНЬСЬКИЙ КРАЙ

Приходська благодійна організація Плізень

Консультація для іноземців та біженців

Cukrovarská 16, 301 00 м. Плізень

тел./факс: 377 441 736, моб. тел.: 731 433 096

e-mail: poradna@dchp.cz

сайт: www.dchp.cz

Контактний центр для іноземців

Tylova 1 (2. patro), 301 00 м. Пльзень

тел.: 773 337 890, 777 337 891 – соціальні працівники, 773 337 892 – перекладач російської, узбецької та киргизької мов, 773 337 893 – перекладач в'єтнамської мови

e-mail: info@kccplzen.cz

сайт: www.kccplzen.cz

Організація для допомоги біженцям (OPU)

Tylova 2090/1, 301 00 м. Пльзень – I-й поверх, кабінет 20

тел.: 377 222 098

e-mail: opu.plzen@opu.cz

сайт: www.opu.cz

УСТЕЦЬКИЙ КРАЙ**Приходська благодійна організація Літомержіце**

Dómské náměstí 10, 412 01 м. Літомержіце

тел./факс.: 416 731 452, тел.: 603 943 233

e-mail: migrace@dchltm.cz

сайт: www.dchltm.cz

Громадське об'єднання «OBERIG»**Інформаційний та освітній центр для іноземців – «Словянський дім»**

Horova 8, 400 01 м. Усті над Лабем-место

тел.: 475 205 721, 774 909 018, 777 909 018

e-mail: oberig@email.cz

сайт: www.oberig.cz

Мультикультурний центр Усті над Лабем

Velká hradební 33, 400 01 м. Усті над Лабем

тел.: 475 208 449, 731 175 833, тел./факс: 475 216 536

e-mail: usti@p-p-i.cz

сайт: www.p-p-i.cz, www.centrumcizincu.cz

КРАЙ ВИСОЧІНА

Центр мультикультурної освіти

Masarykovo náměstí 34, 586 01 м. Їглава

тел.: 774 612 268

e-mail: horska-centrum.ji@centrum.cz

сайт: www.centrum-ji.tym.cz

Громадянська консультація Тржебіч

Prerovského 126/6, 674 01 м. Тржебіч

тел.: 724 304 718, 568 845 348

e-mail: obcanskaporadna@seznam.cz

сайт: www.optrebic.ic.cz

Громадянська консультація Їглава

Žižkova 13, 586 01 м. Їглава

тел.: 567 330 164

e-mail: opj@volny.cz

сайт: www.obcanskaporadna.cz

Філіал в м. Телч

Masarykova 330, м. Телч (в будинку поліклініки)

прийомні години кожен вівторок (11:30–15:30)

ПЕРЕЛІК ІНШИХ НБО, ЯКІ ДІЮТЬ У СФЕРІ ІНТЕГРАЦІЇ ІНОЗЕМЦІВ

Асоціація громадських консультацій

Tachovské náměstí 3, 130 00 м. Прага 3

тел.: 222 780 599

e-mail: aop@obcanskeporadny.cz

сайт: www.obcanskeporadny.cz

Чеський хельсінський комітет (ČHV)

Štefánikova 216/21, 150 00 м. Прага 5

тел.: 220 515 188

e-mail: sekr@helcom.cz

сайт: www.helcom.cz

«Людина в скруті»

Sokolská 18, 120 00 м. Прага 2

e-mail: mail@clovekvitisni.cz

сайт: www.clovekvitisni.cz

Європейська контактна група в ЧР

Žitná 45, 110 00 м. Прага 1

тел.: 222 211 799, 774 454 560

e-mail: info@ekscr.cz

сайт: www.ekscr.cz

Приходська Благодійна організація Киє – Чорний міст

Maňáková 754, м. Прага 14

тел.: 739 203 254

e-mail: charita-kyje-cm@centrum.cz

сайт: <http://charitakyje.cz>

Благодійна організація ЧР

Vladislavova 12, 110 00 Прага 1

тел.: 296 243 330

e-mail: sekretariat@charita.cz, migrace@charita.cz

сайт: www.charita.cz

Мультикультурний центр Прага

Vodičkova 36 (палац «Lucerna»), 116 02 м. Прага 1

тел.: 269 325 345

e-mail: infocentrum@mkc.cz

сайт: www.mkc.cz

«Слово 21»

Francouzská 2, 120 00 м. Прага 2

тел. 222 520 037, 222 520 070

e-mail: slovo21@centrum.cz

сайт: www.slovo21.cz

17. КОНТАКТИ НА УПРАВЛІННЯ

17. 1. Поліція в питаннях іноземців

Поліція по роботі з іноземцями являється спеціальним підрозділом Поліції Чеської Республіки, яка виконує, головним чином, завдання пов'язані з виявленням незаконної міграції та застосування репресивних заходів стосовно іноземців, які знаходяться на території Чеської Республіки з порушенням закону «Про іноземців».

Робочі місця поліції в питаннях іноземців для іноземців, які легально перебувають на території ЧР:

- повідомлення місця проживання на території ЧР у встановлені законом строки
- завірення запрошень
- надання короткострокового перебування або довідки про легальне перебування на території ЧР (напр. з метою укладення шлюбу)
- продовження строку перебування на території на короткочасну візу
- контролю легальності перебування на території ЧР

Контакти на окремі робочі місця поліції в питаннях іноземців можна знайти на сайті Поліції ЧР <http://www.policie.cz> ► Підрозділи Поліції ЧР ► Підрозділи по всій республіці ► Служба поліції в питаннях іноземців ► Контакти).

► Управління служби Поліції в справах іноземців

Olšanská 2, пошт. ящик 78, 130 51 м. Прага 3
тел.: 974 841 219 – секретаріат начальника
факс: 974 841 093
e-mail: krcpp@mvcz

ПРАГА

► Департамент поліції в питаннях іноземців

Крайове управління поліції міста-столиці Праги
Olšanská 2, 130 51 м. Прага 3
тел.: 974 820 229
факс: 974 820 069
e-mail: cppkr@mvcz

► Відділ в питаннях перебування ПРАГА

Olšanská 2, 130 51 м. Прага 3
тел.: 974 820 317
факс: 974 820 783
e-mail: osprpraga@mvcz

Прийомні години:

Понеділок, Середа	7:30–18:00
Вівторок	7:30–15:00
Четвер	7:30–16:00
П'ятниця	8:00–12:00

ЦЕНТРАЛЬНО-ЧЕСЬКИЙ КРАЙ

► Департамент поліції в питаннях іноземців

Olšanská 2, 130 51 м. Прага 3
тел.: 974 820 229
факс: 974 820 062
e-mail: cppkr@mvcz

► Відділ в питаннях перебування ПРАГА-ЗБОРОВСКА

сфера діяльності: райони Прага схід, Прага захід
Borovská 1505/13, 150 93 м. Прага 5
тел.: 974 882 682
факс: 974 822 699

Прийомні години:

Понеділок, Середа	8:00–17:00
-------------------	------------

► **Відділ в питаннях перебування РАКОВНИК**

сфера діяльності: райони Раковнік, Кладно

Dukelských hrdinů 2319, 269 33 Раковнік

тел.: 974 880 428

факс: 974 880 425

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

► **Відділ в питаннях перебування ПРЖІБРАМ**

сфера діяльності: райони Пржібрам, Бероун

Žežická 498, 261 23 м. Пржібрам V

тел.: 974 879 219

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

► **Відділ в питаннях перебування БЕНЕШОВ**

сфера діяльності: райони Бенешов, Табор

Jiráskova 801, 256 01 м. Бенешов

тел.: 974 871 672

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

► **Відділ в питаннях перебування КУТНА ГОРА**

сфера діяльності: райони Кутна гора, Колін, Німбурк, Подебради

Na Náměti 419, 284 29 м. Кутна Гора

тел.: 974 875 427

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

► **Відділ в питаннях перебування МЛАДА БОЛЕСЛАВ**

сфера діяльності: райони Млада Болеслав, Мелнік

Štefánikova 1304, 293 01 м. Млада Болеслав

тел.: 974 877 300

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

ПІВДЕННО-ЧЕСЬКИЙ КРАЙ

► **Департамент поліції в питаннях іноземців**

Крайове управління поліції Південно-чеського краю

Pražská tř. 558, 370 74 Чеське Будейовіце

тел.: 974 221 829

факс: 974 221 960

e-mail: sekrscpp@mvcv.cz

► **Відділ в питаннях перебування м. Чеське Будейовіце**

сфера діяльності: райони Чеське Будейовіце, Прахатіце і Чеськи Крумлов

Pražská tř. 23, 370 74 м. Чеське Будейовіце

тел.: 974 226 800, 805

факс: 974 226 808

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

► **Відділ в питаннях перебування Їндржіхув Градец**

сфера діяльності: район Їндржіхув Градец

Janderova 147, 377 46 м. Їндржіхув Градец

тел.: 974 233 800, 801

факс: 974 233 808

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

► **Відділ в питаннях перебування Пісек**

сфера діяльності: райони Пісек і Страконіце

Na Výstavišti 377, 397 01 м. Пісек

тел.: 974 235 800, 801

факс: 974 235 808

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

ПІВДЕННО-МОРАВСЬКИЙ КРАЙ

► Департамент поліції в питаннях іноземців

Обласне управління поліції Південно-моравського краю

Kounicova 24, 611 32 м. Брно

тел.: 974 621 829

факс: 974 621 828

e-mail: osrbbrno@mvcr.cz

► Відділ в питаннях перебування БРНО

сфера діяльності: **райони Брно-место, Брно-венков, Вишков, Бланско**

Cejl 62b, 602 00 м. Брно

тел.: 974 628 131

факс: 974 628 140

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

Вівторок, Четвер 8:00–14:00

► Відділ в питаннях перебування БРЖЕЦЛАВ

сфера діяльності: **райони Бржецлав, Годонін**

Pod Zámkem 922, 691 42 м. Валтіце

тел.: 974 632 830

факс: 974 632 835

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

Вівторок, Четвер 8:00–14:00

► Відділ в питаннях перебування ЗНОЙМО

сфера діяльності: **район Зноймо**

Pražská 59, 670 20 м. Зноймо

тел.: 974 641 821

факс: 974 641 825

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

Вівторок, Четвер 8:00–14:00

КАРЛОВАРСЬКИЙ КРАЙ

► Департамент поліції в питаннях іноземців

U Divadla 466, 356 01 Соколов

тел.: 974 361 832, 353 815 111

факс: 353 815 147

e-mail: opkpeso@mvcr.cz

► Відділ в питаннях перебування КАРЛОВІ ВАРИ

сфера діяльності: **райони Карлові Вари, Соколов**

Závodu míru 725/16, 360 17 м. Карлові Вари

тел.: 974 362 847

факс: 353 561 356

e-mail: ocpkv@mvcr.cz

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

Четвер 8:00–14:00

► Відділ в питаннях перебування ХЕБ

сфера діяльності: **район Хеб**

17. listopadu 2103/40, 350 01 м. Хеб

тел.: 974 362 804

факс: 974 362 808

e-mail: ocpch@mvcr.cz

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

Четвер 8:00–14:00

КРАЛОВЕ-ГРАДЕЦЬКИЙ КРАЙ

► Департамент поліції в питаннях іноземців

Ulrichovo nám. 810, 501 01 м. Градец Кралове

тел.: 974 521 829

факс: 974 521 828

e-mail: krph.ocp.sekret@mvcr.cz

► **Відділ в питаннях перебування ГРАДЕЦ КРАЛОВЕ**

сфера діяльності: **райони Градец Кралове, Їчін і Рихнов над Кнежноу**

Ulrichovo nám. 810, 501 01 м. Градец Кралове

тел.: 974 520 805

факс: 974 520 808

e-mail: krph.ocp.opa@mvcr.cz

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

► **Відділ в питаннях перебування ТРУТНОВ**

сфера діяльності: **райони Трутнов і Наход**

Horská 78, 541 11 м. Трутнов

тел.: 974 539 831, 974 539 821

факс: 974 539 818

e-mail: krph.ocp.opatu@mvcr.cz

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

ЛІБЕРЕЦЬКИЙ КРАЙ

► **Департамент поліції в питаннях іноземців**

Обласне управління поліції Ліберецького краю

Nám. Dr. E. Beneše 584/24, 460 31 м. Ліберець 1

тел.: 974 461 829

факс: 974 461 828

► **Відділ в питаннях перебування ЛІБЕРЕЦЬ**

сфера діяльності: **райони Ліберець, Яблонець над Нісоу, Чеська Ліпа і Семілі**

Nám. Dr. E. Beneše 584/24 (вхід з вулиці Mariánská)

460 31 м. Ліберець 1

тел.: 974 461 804, 974 461 805

факс: 974 461 827

e-mail: ocplbc@mvcr.cz

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

Вівторок, Четвер 8:00–14:30

МОРАВСЬКО-СІЛЕЗЬКИЙ КРАЙ

► **Департамент поліції в питаннях іноземців**

Обласне управління поліції Моравсько-сілезького краю

Milíčova 20, 728 51 Острава

тел.: 974 721 829, факс: 974 721 228

e-mail: scppova@mvcr.cz

► **Відділ в питаннях перебування ОСТРАВА**

сфера діяльності: **райони Острава, Опава, Карвіна і Брунтал**

Výstavní 55, 703 00 Острава-Вітковице

тел.: 974 721 874, 875

e-mail: opaostrava@mvcr.cz

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

Вівторок, Четвер 8:00–14:00

► **Відділ в питаннях перебування Фридек-Містек**

сфера діяльності: **райони Фридек-Містек, Nový Jičín**

Beskydská 2061, 738 19 м. Фридек-Містек

тел.: 974 732 850

факс: 974 732 858

e-mail: opaostrava@mvcr.cz

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

ОЛОМОУЦЬКИЙ КРАЙ

► **Департамент поліції в питаннях іноземців**

U Výstaviště 18, 751 52 Пржеров

тел.: 974 761 829, факс: 974 761 828

e-mail: krpolk@pcr.cz

➤ **Відділ в питаннях перебування ПРЖЕРОВ**

сфера діяльності: **райони Простейов, Пржеров, Оломоуц**

U Výstaviště 18, 751 52 м. Пржеров

тел.: 974 761 841–845, 849

факс: 974 761 828

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

Вівторок, Четвер 8:00–12:00

➤ **Відділ в питаннях перебування ШУМПЕРК**

сфера діяльності: **райони Шумперк, Єсенік**

Havlíčková 8, 787 01 Шумперк

тел.: 974 779 850

факс: 974 779 828

e-mail: krolkocp.opa.su@mvcr.cz

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

Вівторок, Четвер 8:00–12:00

ПАРДУБІЦЬКИЙ КРАЙ

➤ **Департамент поліції в питаннях іноземців**

Обласне управління поліції Пардубіцького краю

Pražská ulice, 530 06 м. Пардубіце

тел.: 974 561 829

факс: 974 561 828

e-mail: ciz.pa@mvcr.cz

➤ **Відділ в питаннях перебування ПАРДУБІЦЕ**

сфера діяльності: **райони Пардубіце, Хрудім**

Pražská ulice, 530 06 м. Пардубіце

тел.: 974 561 845

факс: 974 561 828

➤ **Відділ в питаннях перебування СВІТАВИ**

сфера діяльності: **райони Усті над Орліці, Світави**

Purkyňova 1907/II, 568 02 м. Світави

тел.: 974 578 810

факс: 974 578 828

e-mail: krpplk.oscp.opa.pl@pcr.cz

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

ПЛІЗЕНЬСЬКИЙ КРАЙ

➤ **Департамент поліції в питаннях іноземців**

Обласне управління поліції Плізеньського краю

Nádražní 2, 306 28 м. Плізень

тел.: 974 321 829

факс: 974 321 828

e-mail: scpppld@mvcr.cz

➤ **Відділ в питаннях перебування ПЛІЗЕНЬ**

сфера діяльності: **райони Плізень-місто, Плізень-південь, Плізень-північ, Рокицани, Тахов**

Slovanská alej 26, 307 51 м. Плізень

тел.: 974 324 668, 669

факс: 974 324 672

e-mail: scpple@mvcr.cz

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

Четвер 8:00–12:00

➤ **Відділ в питаннях перебування КЛАТОВИ**

сфера діяльності: **райони Клатови, Домажліце**

вул. Плізеньська 90, 339 15 м. Клатови

тел.: 974 334 800

факс: 974 334 808

e-mail: ocpkt@mvcr.cz

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

Четвер 8:00–12:00

УСТЕЦЬКИЙ КРАЙ

► Департамент поліції в питаннях іноземців

Обласне управління поліції Устецького краю

Masarykova 27, 400 01 м. Усті над Лабем

тел.: 974 421 827

факс: 974 421 828

e-mail: orcspul@mvcr.cz

► Відділ в питаннях перебування УСТІ НАД ЛАБЕМ

Сфера діяльності: райони Усті над Лабем, Тепліце, Літомержіце і Дечін

Masarykova 29, 400 01 м. Усті над Лабем

тел.: 974 421 846

факс: 974 427 061

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

Вівторок, Четвер 8:00–14:00

П'ятниця 8:00–11:00

► Відділ в питаннях перебування ХОМУТОВ

сфера діяльності: райони Хомутов, Лоуни і Мост

Beethovenova 5689, Kord № 2, 430 01 м. Хомутов

тел.: 974 443 171

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

Вівторок, Четвер 8:00–14:00

П'ятниця 8:00–11:00

КРАЙ ВИСОЧІНА

► Департамент поліції в питаннях іноземців

Обласне управління поліції краю Височіна

Vrchlického 46, 587 24 Йглава

тел. секретаріат: 974 261 829

факс: 974 261 828

e-mail: ocpji@mvcr.cz

► Відділ в питаннях перебування ЙГЛАВА

сфера діяльності: райони Йглава, Пелгржімов, Тржебіч і Ждяр над Сазавоу

Vrchlického 46, 587 24 м. Йглава

тел.: 974 266 490

факс: 974 266 706

e-mail: opaji@mvcr.cz

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

► Відділ в питаннях перебування ГАВЛІЧКУВ БРОД

сфера діяльності: район Гавлічків Брод

Nádražní 59, 580 02 м. Гавлічків Брод

тел.: 974 271 811

факс: 974 271 658

e-mail: opahb@mvcr.cz

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

ЗЛІНСЬКИЙ КРАЙ

► Департамент поліції в питаннях іноземців

Обласне управління поліції Злінського краю

J. A. Bati 5637, 760 01 м. Злін

тел.: 974 661 829

факс: 974 661 675

e-mail: krpz.ocp@mvcr.cz

► **Відділ в питаннях перебування КРОМЕРЖІЖ**

сфера діяльності: **район Кромержіж**

Březinova 2819, 767 28 м. Кромержіж

тел.: 974 675 886–8

факс: 974 675 889

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

► **Відділ в питаннях перебування УТЕРСКЕ ГРАДІШТЕ**

сфера діяльності: **район Угерске Градіште**

Velehradská třída 537, 686 43 м. Угерске Градіште

тел.: 974 678 808, 974 678 801

факс: 974 678 904

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

► **Відділ в питаннях перебування ВСЕТІН**

сфера діяльності: **район Всетін**

Hlásenka 1516, 755 01 м. Всетін

тел.: 974 680 840–1

факс: 974 680 848

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

► **Відділ в питаннях перебування ЗЛІН**

сфера діяльності: **район Злін**

Třída Tomáše Bati 44, 760 01 м. Злін

тел.: 974 662 650–3, факс: 974 662 654

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

17. 2. Центри зайнятості

Центри зайнятості надають іноземцям дозвіл на працевлаштування у Чеській Республіці.

Контактні дані усіх Центрів зайнятості можна знайти на інтегрованому порталі МПСП, призначеному зайнятості – <http://portal.mpsv.cz> (► Зайнятість ► Інформація з центрів зайнятості).

17. 3. Крайові адміністрації

Крайова адміністрація є одним з органів краю, який дбає про комплексний розвиток території та потреби його громадян, перш за все про створення умов для розвитку соціального піклування, про задоволення потреб у захисті та розвитку здорових умов життя, транспорту та зв'язку, інформаційних, виховних та освітніх потреб, потреб у культурному розвитку та захисті громадського порядку.

Контактні дані крайових адміністрацій знайдете на <http://portal.gov.cz> (► Список ► Краї).

17. 4. Відділи надання притулку і міграційної політики Міністерства Внутрішніх Справ

Відділ надання притулку і міграційної політики Міністерства Внутрішніх Справ (далі по тексті тільки ВНІМП МВС ЧР) з дійсністю від 01.01.2011 року являється компетентним адміністративним органом в питаннях розглядання заяв про надання довгострокової візи, про дозвіл на довгострокове перебування і його продовження, про надання довідки про перехідне перебування громадянина ЄС, про дозвіл на перехідне перебування члена сім'ї громадянина ЄС та про дозвіл на постійне перебування на території ЧР. З цією метою організовані окремі робочі місця ВНІМП МВС ЧР, де іноземці можуть подати відповідну заяву про надання дозволу на проживання, або іноземці, які уже мають дозвіл на проживання для виконання свого обов'язку стосовно повідомлення змін згідно з законом «Про іноземців». **Тобто у відділ в питаннях перебування іноземців звертайтеся, головним чином у таких випадках:**

- при поданні заяви про продовження дійсності довгострокової візи (заява про надання цієї візи подається в представництвах ЧР в за кордоном)
- при поданні заяви про дозвіл на довгострокове перебування чи продовження його дійсності

- при поданні заяви про дозвіл на постійне перебування
- при поданні заяви про надання картки на проживання для члена сім'ї громадянина ЄС чи її продовження
- при повідомленні змін стосовно місця проживання на території ЧР, тому що на новому місці збирається перебувати довше як 30 днів
- при поданні заяви про надання довідки про дозвіл на перебування (якщо Ви перебуваєте на території на основі довгострокової візи, дозволу на довгострокове чи постійне проживання або являєтесь членом сім'ї громадянина ЄС і маєте на території ЧР дозвіл на перехідне перебування)

Більш детальна інформація про конкретні робочі місця ОАМР МВС ЧР, а головним чином їх години прийому можна знайти на сайті Міністерства Внутрішніх Справ <http://www.mvcr.cz/cizinci> (► Контакти). Нижче вказані контакти дійсні до 15. 08. 2011 р. і передбачаються зміни – в тому числі розміщення окремих робочих місць!

Окремі – тобто не всі робочі місця ОАМР МВС ЧР знімають біометричні дані для посвідчень про дозвіл на перебування. Ці робочі місця в нижче вказаному тексті позначені символом:

ВІО – позначені робочі місця, і яких знімаються біометричні дані

ПРАГА

1. ДОЗВІЛ НА ПОСТІЙНЕ ПРОЖИВАННЯ:

► Регіональний відділ в питаннях перебування іноземців ПРАГА I **ВІО**

сфера діяльності: **Прага – столиця, район Прага-захід і Прага-схід**

Міністерства Внутрішніх Справ – Відділ надання притулку і міграційної політики (ОАМР)

Відділ в питаннях перебування іноземців Прага I

Nad Vršovskou horou 88/4

Прага 10-Міхле (Богдалец)

тел.: **974 847 712** інформаційна лінія

974 847 715 інформаційна лінія

974 847 711 запис на прийом по телефону

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

Вівторок, Четвер 8:00–15:00

П'ятниця 8:00–11:00

(тільки на виклик)

2. ДОВГОСТРОКОВЕ та ПЕРЕХІДНЕ ПРОЖИВАННЯ:

► Відділ в питаннях перебування іноземців ПРАГА II **ВІО**

сфера діяльності: **район Прага-захід**

Міністерства Внутрішніх Справ – Відділ надання притулку і міграційної політики (ОАМР)

Відділ в питаннях перебування іноземців Прага II

Zborovská 1505/13, Прага 5-Сміхов

тел.: **974 882 690**

(вкл. запису на прийом по телефону)

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

Вівторок, Четвер 8:00–15:00

П'ятниця 8:00–11:00

► Відділ в питаннях перебування іноземців ПРАГА III **ВІО**

сфера діяльності: **Прага 2, 4, 5 і 10**

Міністерства Внутрішніх Справ – Відділ надання притулку і міграційної політики (ОАМР)

Відділ в питаннях перебування іноземців Прага III

Cigánkova 1861/2, Прага 4-Ходов

тел.: **974 820 666**

(вкл. запису на прийом по телефону)

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

Вівторок, Четвер 8:00–15:00

П'ятниця 8:00–12:00

➤ **Відділ в питаннях перебування іноземців ПРАГА IV ВІО**

сфера діяльності: Прага 1, 3, 6, 7, 8 і 9

Міністерства Внутрішніх Справ – Відділ надання притулку і міграційної політики (ОАМР)

Відділ в питаннях перебування іноземців Прага IV

Kopčevova 188/32, Прага 3-Жіжков

тел.: 974 820 409

974 820 415

(тільки для запису на прийом по телефону)

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

Вівторок, Четвер 8:00–15:00

П'ятниця 8:00–12:00

➤ **Відділ в питаннях перебування іноземців ПРАГА V ВІО**

сфера діяльності: для району Прага-схід

Міністерства Внутрішніх Справ – Відділ надання притулку і міграційної політики (ОАМР)

Відділ в питаннях перебування іноземців Прага V

Nad Štolou 3, Прага 7-Голешовіце (Летна)

тел.: 974 833 142

(вкл. запису на прийом по телефону)

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–12:00

12:30–15:00

Вівторок, Четвер 8:00–12:00

12:30–16:00

П'ятниця 8:00–11:00

ЦЕНТРАЛЬНО-ЧЕСЬКИЙ КРАЙ

➤ **Відділ в питаннях перебування іноземців БЕНЕШОВ ВІО**

сфера діяльності: райони Бенешов і Табор

Міністерства Внутрішніх Справ – Відділ надання притулку і міграційної політики (ОАМР)

Відділ в питаннях перебування іноземців Бенешов

Jiráskova 801, м. Бенешов

тел.: 974 871 674

(вкл. запису на прийом по телефону)

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

Вівторок, Четвер 8:00–14:00

➤ **Відділ в питаннях перебування іноземців РАКОВНИК ВІО**

сфера діяльності: райони Раковнік і Кладно

Міністерства Внутрішніх Справ – Відділ надання притулку і міграційної політики (ОАМР)

Відділ в питаннях перебування іноземців Раковнік

Dukelských hrdinů 2319, Раковнік

тел.: 974 880 426

(вкл. запис на прийом по телефону)

974 880 433 (тільки біометрика)

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

Вівторок, Четвер 8:00–14:00

П'ятниця 8:00–11:00

➤ **Відділ в питаннях перебування іноземців МЛАДА БОЛЕСЛАВ ВІО**

сфера діяльності: райони Млада Болеслав і Мелнік

Міністерства Внутрішніх Справ – Відділ надання притулку і міграційної політики (ОАМР)

Відділ в питаннях перебування іноземців Млада Болеслав

Štefánikova 1304, м. Млада Болеслав

тел.: 974 877 471

(вкл. запис на прийом по телефону)

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

Вівторок, Четвер 8:00–14:00

П'ятниця 8:00–11:00

➤ **Відділ в питаннях перебування іноземців ПРЖІБРАМ**

сфера діяльності: райони Пржібрам і Бєроун

Міністерства Внутрішніх Справ – Відділ надання притулку і міграційної політики (ОАМР)

Відділ в питаннях перебування іноземців Пржібрам

Žežická 498, м. Пржібрам

тел.: 974 879 226

(вкл. запис на прийом по телефону)

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

! У випадку актуальної потреби в інші робочі дні можна звернутись у відділи в питаннях перебування іноземців в Празі.

► **Відділ в питаннях перебування іноземців КУТНА ГОРА BIO**

сфера діяльності: **райони Кутна Гора, Нимбурк і Колін**

Міністерства Внутрішніх Справ – Відділ надання притулку і міграційної політики (ОАМР)

Відділ в питаннях перебування іноземців Кутна Гора

Hornická 642, м. Кутна Гора

тел.: **974 875 426**

(вкл. запис на прийом по телефону)

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

Вівторок, Четвер 8:00–14:00

П'ятниця 8:00–11:00

ПІВДЕННО-ЧЕСЬКИЙ КРАЙ

► **Регіональний відділ в питаннях перебування іноземців ЧЕСЬКЕ БУДЕЙОВИЦЕ BIO**

сфера діяльності: **райони Чеське Будейовице, Прахатіце і Чеський Крумлов**

Міністерства Внутрішніх Справ – Відділ надання притулку і міграційної політики (ОАМР)

Відділ в питаннях перебування іноземців Чеське Будейовице

Pražská třída 23, м. Чеське Будейовице

тел.: **974 226 851, 859**

(вкл. запис на прийом по телефону)

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

Вівторок, Четвер 8:00–12:00

П'ятниця 8:00–11:00

(тільки на виклик)

► **Відділ в питаннях перебування іноземців ПІСЕК**

сфера діяльності: **райони Пісек і Страконіце**

Міністерства Внутрішніх Справ – Відділ надання притулку і міграційної політики (ОАМР)

Відділ в питаннях перебування іноземців Пісек

Na Výstavišti 377, м. Пісек

тел.: **974 235 851, 859**

(вкл. запис на прийом по телефону)

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

Вівторок, Четвер 8:00–12:00

П'ятниця 8:00–11:00

(тільки на виклик)

► **Відділ в питаннях перебування іноземців ІНДРЖІХУВ ГРАДЕЦ**

сфера діяльності: **район Індржіхув Градец**

Міністерства Внутрішніх Справ – Відділ надання притулку і міграційної політики (ОАМР)

Відділ в питаннях перебування іноземців Індржіхув Градец

Jandermova 147/II, м. Індржіхув Градец

тел.: **974 233 851, 2, 5, 7 і 9**

(вкл. запис на прийом по телефону)

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

Вівторок, Четвер 8:00–12:00

П'ятниця 8:00–11:00

(тільки на виклик)

► **Відділ в питаннях перебування іноземців БЕНЕШОВ BIO**

сфера діяльності: **райони Бенешов і Табор**

Міністерства Внутрішніх Справ – Відділ надання притулку і міграційної політики (ОАМР)

Відділ в питаннях перебування іноземців Бенешов

Jiráskova 801, м. Бенешов

тел.: **974 871 674**

(вкл. запис на прийом по телефону)

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

Вівторок, Четвер 8:00–14:00

ПІВДЕННО-МОРАВСЬКИЙ КРАЙ

► Регіональний відділ в питаннях перебування іноземців БРНО ВІО

сфера діяльності: **райони Брно-місто, Брно-венков, Вишков і Бланско**

Міністерства Внутрішніх Справ – Відділ надання притулку і міграційної політики (ОАМР)

Відділ в питаннях перебування іноземців Брно

Hněvkovského 30/65, м. Брно

тел.: **543 213 313**

543 214 316

(вкл. запис на прийом по телефону)

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

Вівторок, Четвер 8:00–14:00

П'ятниця 8:00–11:00

(тільки на виклик)

► Відділ в питаннях перебування іноземців БРЖЕЦЛАВ

сфера діяльності: **райони Бржецлав і Годонін**

Міністерства Внутрішніх Справ – Відділ надання притулку і міграційної політики (ОАМР)

Відділ в питаннях перебування іноземців Бржецлав

Národních hrdinů 18/15, м. Бржецлав

тел.: **974 632 421–422**

(вкл. запис на прийом по телефону)

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

Вівторок, Четвер 8:00–14:00

П'ятниця 8:00–11:00

(тільки на виклик)

► Відділ в питаннях перебування іноземців ЗНОЙМО

сфера діяльності: **район Зноймо**

Міністерства Внутрішніх Справ – Відділ надання притулку і міграційної політики (ОАМР)

Відділ в питаннях перебування іноземців Зноймо

Pražská 59, м. Зноймо

тел.: **974 641 751–753**

(вкл. запис на прийом по телефону)

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

Вівторок, Четвер 8:00–14:00

П'ятниця 8:00–11:00

(тільки на виклик)

КАРЛОВАРСЬКИЙ КРАЙ

► Регіональний відділ в питаннях перебування іноземців КАРЛОВІ ВАРИ ВІО

сфера діяльності: **райони Карлові Вари і Соколов**

Міністерства Внутрішніх Справ – Відділ надання притулку і міграційної політики (ОАМР)

Відділ в питаннях перебування іноземців Карлові Вари

Krumská 47, м. Карлові Вари

тел.: **353 226 683**

(вкл. запис на прийом по телефону)

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

Вівторок, Четвер 8:00–14:00

П'ятниця 8:00–11:00

(тільки на виклик)

► Відділ в питаннях перебування іноземців ХЕБ

сфера діяльності: **район Хеб**

Міністерства Внутрішніх Справ – Відділ надання притулку і міграційної політики (ОАМР)

Відділ в питаннях перебування іноземців Хеб

17. listopadu 2108/40, м. Хеб

тел.: **974 372 803**

(вкл. запис на прийом по телефону)

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

(тільки на виклик)

Вівторок, Четвер 8:00–15:00

П'ятниця 8:00–11:00

(тільки на виклик)

КРАЛОВЕГРАДЕЦЬКИЙ КРАЙ

► Регіональний відділ в питаннях перебування іноземців ГРАДЕЦ КРАЛОВЕ BIO

сфера діяльності: **райони Градец Кралове, Рихнов над Кнежноу та Їчін**

Міністерства Внутрішніх Справ – Відділ надання притулку і міграційної політики (ОАМР)

Відділ в питаннях перебування іноземців Градец Кралове

Ulrichovo náměstí 810/4, м. Градец Кралове

тел.: **974 520 791**

(вкл. запис на прийом по телефону)

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

Вівторок, Четвер 8:00–11:30

П'ятниця 8:00–11:00

(тільки на виклик)

► Відділ в питаннях перебування іноземців ТРУТНОВ

сфера діяльності: **райони Трутнов і Наход**

Міністерства Внутрішніх Справ – Відділ надання притулку і міграційної політики (ОАМР)

Відділ в питаннях перебування іноземців Трутнов

Horská 78, м. Трутнов

тел.: **974 539 813**

(вкл. запис на прийом по телефону)

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

Вівторок, Четвер 8:00–11:30

П'ятниця 8:00–11:00

(тільки на виклик)

ЛІБЕРЕЦЬКИЙ КРАЙ

► Регіональний відділ в питаннях перебування іноземців ЯБЛОНЕЦЬ НАД НІСОЮ BIO

Міністерства Внутрішніх Справ – Відділ надання притулку і міграційної політики (ОАМР)

Відділ в питаннях перебування іноземців Яблонець над Нісою

Podhorská 564/62, м. Яблонець над Нісою

тел.: **974 474 801**

(вкл. запис на прийом по телефону)

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

Вівторок, Четвер 8:00–14:00

П'ятниця 8:00–11:00

МОРАВСЬКО-СІЛЕЗЬКИЙ КРАЙ

► Регіональний відділ в питаннях перебування іноземців ОСТРАВА BIO

сфера діяльності: **райони Острава, Опава і Карвіна**

Міністерства Внутрішніх Справ – Відділ надання притулку і міграційної політики (ОАМР)

Відділ в питаннях перебування іноземців Острава

Výstavní 55, м. Острава

тел.: **974 725 897**

974 725 899

(вкл. запис на прийом по телефону)

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

Вівторок, Четвер 8:00–14:00

П'ятниця 8:00–11:00

(тільки на виклик)

► Відділ в питаннях перебування іноземців ФРИДЕК-МІСТЕК

сфера діяльності: **райони Фридек-Містек і Новий Їчін**

Міністерства Внутрішніх Справ – Відділ надання притулку і міграційної політики (ОАМР)

Відділ в питаннях перебування іноземців Фридек-Містек

Beskydská 2061, м. Фридек-Містек

тел.: **974 732 899**

(вкл. запис на прийом по телефону)

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

Вівторок, Четвер 8:00–14:00

П'ятниця 8:00–11:00

(тільки на виклик)

ОЛОМОУЦЬКИЙ КРАЙ

► Регіональний відділ в питаннях перебування іноземців ПРЖЕРОВ **ВІО**

сфера діяльності: райони Пржеров, Оломоуц і Простейов

Міністерства Внутрішніх Справ - Відділ надання притулку і міграційної політики (ОАМР)

Відділ в питаннях перебування іноземців Пржеров

U Výstaviště 3183/18, м. Пржеров

тел.: 974 760 393, 394

(вкл. запис на прийом по телефону)

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–12:00

12:30–17:00

Вівторок, Четвер 8:00–12:00

П'ятниця 8:00–11:00

(тільки на виклик)

ПАРДУБЦЬКИЙ КРАЙ

► Регіональний відділ в питаннях перебування іноземців ПАРДУБЦЕ **ВІО**

сфера діяльності: райони Пардубіце і Хрудім

Міністерства Внутрішніх Справ - Відділ надання притулку і міграційної політики (ОАМР)

Відділ в питаннях перебування іноземців Пардубіце

Bulharská 936, м. Пардубіце

тел.: 974 560 781

(вкл. запис на прийом по телефону)

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

Вівторок, Четвер 8:00–11:30

П'ятниця 8:00–11:00

(тільки на виклик)

► ! Робочий відділ для громадян ЄС і членів їх сім'ї - ПАРДУБЦЕ !

Boženy Němcové 2625, м. Пардубіце

тел.: 974 560 782

(вкл. запис на прийом по телефону)

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

Вівторок, Четвер 8:00–11:30

П'ятниця 8:00–11:00

(тільки на виклик)

ПЛЗЕНЬСЬКИЙ КРАЙ

► Регіональний відділ в питаннях перебування іноземців ПЛЗЕНЬ **ВІО**

сфера діяльності: райони Плзень-место, Плзень-північ, Плзень-південь, Тахов і Рокицани

Міністерства Внутрішніх Справ - Відділ надання притулку і міграційної політики (ОАМР)

Відділ в питаннях перебування іноземців Плзень

Slovanská alej 2046/26, м. Плзень

тел.: 974 320 290

(вкл. запис на прийом по телефону)

974 320 351

(запис на біометрику)

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

Вівторок, Четвер 8:00–12:00

П'ятниця 8:00–11:00

(тільки на виклик)

► Відділ в питаннях перебування іноземців КЛАТОВИ

сфера діяльності: райони Клатови і Домажліце

Міністерства Внутрішніх Справ - Відділ надання притулку і міграційної політики (ОАМР)

Відділ в питаннях перебування іноземців Клатови

Randova 34, м. Клатови

тел.: 974 334 803

(вкл. запис на прийом по телефону)

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

(тільки на виклик)

Вівторок, Четвер 8:00–17:00

П'ятниця 8:00–11:00

(тільки на виклик)

УСТЕЦЬКИЙ КРАЙ

► Регіональний відділ в питаннях перебування іноземців УСТІ НАД ЛАБЕМ **ВІО**

сфера діяльності: **райони Усті над Лабем, Тепліце, Літомержіце і Дечін**

Міністерства Внутрішніх Справ - Відділ надання притулку і міграційної політики (ОАМР)

Відділ в питаннях перебування іноземців Усті над Лабем

Masarykova 27, м. Усті над Лабем

тел.: **974 420 340**

(включаючи запис на прийом по телефону)

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

Вівторок, Четвер 8:00–14:00

П'ятниця 8:00–11:00

► Відділ в питаннях перебування іноземців ХОМУТОВ **ВІО**

сфера діяльності: **райони Хомутов, Лоуни і Мост**

Міністерства Внутрішніх Справ - Відділ надання притулку і міграційної політики (ОАМР)

Відділ в питаннях перебування іноземців Хомутов

Beethovenova 5689, м. Хомутов

тел.: **974 443 158**

(вкл. запис на прийом по телефону)

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

Вівторок, Четвер 8:00–14:00

П'ятниця 8:00–11:00

КРАЙ ВИСОЧІНА

► Регіональний відділ в питаннях перебування іноземців ЇГЛАВА **ВІО**

сфера діяльності: **райони Їглава, Тржебіч, Пелгржімов і Ждяр над Сазавоу**

Міністерства Внутрішніх Справ - Відділ надання притулку і міграційної політики (ОАМР)

Відділ в питаннях перебування іноземців Їглава

Vrchlického 2627/46, м. Їглава

тел.: **974 266 832**

(вкл. запис на прийом по телефону)

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

Вівторок, Четвер 8:00–12:00

П'ятниця 8:00–11:00

(тільки на виклик)

ЗЛІНСЬКИЙ КРАЙ

► Регіональний відділ в питаннях перебування іноземців ЗЛІН **ВІО**

сфера діяльності: **цілий край**

Міністерства Внутрішніх Справ - Відділ надання притулку і міграційної політики (ОАМР)

Відділ в питаннях перебування іноземців Злін

Pod Vrškem 5360, м. Злін

тел.: **974 662 820**

(вкл. запис на прийом по телефону)

Прийомні години:

Понеділок, Середа 8:00–17:00

Вівторок, Четвер 8:00–12:00

П'ятниця 8:00–11:00

(тільки на виклик)

18. ІНША КОРИСНА ІНФОРМАЦІЯ І ПОСИЛАННЯ

Системи пошуку в Інтернеті

При пошуку інформації через Інтернет, особливо у випадках, коли нам невідома точна назва сайту, на якій знаходиться потрібна інформація, рекомендується скористатися системами пошуку у Інтернеті, які являють собою сайту, на яких після введення ключового слова відображаються посилання на інформацію, яку ми шукаємо. Ключове слово або словосполучення (наприклад, «працевлаштування іноземців») введіть у порожнє місце та клацніть на іконці з написом «ШУКАЙ», «ШУКАТИ» або «ЗНАЙТИ».

До чеських систем пошуку у Інтернеті належать, наприклад, наступні:

- www.google.cz
- www.seznam.cz
- www.centrum.cz

Золоті сторінки

Практичним помічником при пошуках послуг будь-якого характеру – ремонту, спеціалізованого магазину, лікаря, юриста, а також адрес та контактних даних державних установ та установ територіального самоврядування або самоврядування за інтересами – є телефонний довідник «Золоті сторінки». Довідник доступний у більшості телефонів-автоматів, а також раз на рік безкоштовно роздається абонентам стаціонарної телефонної мережі. Крім того, він доступний на <http://www.zlatestranky.cz> у чеськомовній та англomовній версіях.

Поштові послуги

Найбільшим суб'єктом, що надає поштові послуги у ЧР, є Чеська пошта, відділення якої знаходяться по всій країні. До її послуг належать, перш за все, перевезення та доставка листів, поштових та грошових відправлень – як внутрішніх, так і міжнародних. Пошта надає також експресні та кур'єрські послуги, продає марки та автомагістральні купони, а також виступає посередником при виплаті пенсій.

Детальну інформацію про поштові послуги, що надаються Чеською поштою, можна отримати в окремих поштових відділеннях або на сайті <http://www.cpost.cz>.

Банківські послуги

Цілком звичним є надання банківських послуг також іноземцям. Таким чином, й іноземець може відкрити власний рахунок, оформити платіжну картку, взяти кредит або позику, скористатися електронними банківськими послугами та ін. Більш детальну інформацію щодо пропозиції банківських послуг вам охоче дадуть у будь-якому банку.

Повний список банків та філій іноземних банків, що діють на території Чеської Республіки, ведеться у Чеському національному банку www.cnb.cz (► Нагляд за фінансовим ринком

► Списки і реєстрація ► Списки реєстрованих і регульованих суб'єктів).

ПРИМІТКИ

Спеціальне неперіодичне видання
Не призначено для продажу на книжковому ринку

Інформаційний довідник для іноземців Чеська Республіка

Видано в 2011 році, 128 сторінок, тираж 10 000 екземплярів, перше видання.

Видало Міністерство внутрішніх справ Чеської Республіки,

вул. Над Штолоу 3, 170 34 м. Прага 7

Друк – ТзОВ «STUDIO TRINITY», вул.,

Долні Новосадска 742/65А, 779 00 Оломоуц-Нове Сади

ISBN 978-80-7312-069-6